

Ozi-oma, Jionu Deru

Opfu Ndzu

1 ¹E -shi le mbulembu be Opfu Chileke ono nohawaa. Opfu ono be yele Chileke nohawaa. Opfu ono buru Chileke. ²Onye ono be yele Chileke shiepho le mbu nodu. ³Oo leka iya be Chileke shi mee iphemiphe. O to dudu iphe, bu iphe, e meru ememe, duru ophu e meru lebe o no iya. ⁴Oo ya be ndzu shi leka; o buru ndzu ono be bu iphoro, duru ndiphe. ⁵Iphoro ono du lochii; ophu ochii ono adujeduru ike so-kputa iya.

⁶O nweru onye lanu, Chileke yeru go bya. Epha iya bu Jionu. ⁷Iphe, o byaru bu ge ya pfua k'iphoro ono. O byaru go saaru iya oha l'ophu; k'ophu ephe a-numa ozi ono kweta. ⁸O to bukwa yebedua bu iphoro obu. Iphe, o byaru bukwa go karu ndiphe g'iphoro ono du. ⁹Oo iphoro ono be bu okpobe iphoro; ophu bu iya byaru le mgboko-a bya aduru ndiphe l'ophu.

¹⁰Oo ya bu le Opfu Chileke ono shi nodu le mgboko-a. O buru leka iya be Chileke shi mee mgboko; obenu le ndiphe ta amadu onye o bu. ¹¹O byapfutaru ndu nkiya; ndu nkiya jika iya anata. ¹²Ole iphe, bukpoo ndu nataru iya nu; mbu ndu kweru nkiya; ndu ono be o suwaru g'ephe buru unwu Chileke. ¹³Abubu ono, ephe bu unwu Chileke ono ta abukwa g'aanwuje nemadzu bu g'a nwuru phe; ebe o bukwa egu nwa meru a nwua phe; ophu o bukwa ge nemadzu ritaru iya lokpoma; onye nwuru phe nu buakwaa Chileke.

¹⁴Tobudu iya bu; Opfu ono bya aburu nemadzu; anyi l'iya buru. Anyi gude enya anyi huma odu-biribiri iya; mbu odu-biribiri, gbaru iya nu; eshinu o bu iya bu Nwa nwoke lanu, Nna iya, bu Chileke nwutaru. Iphe, ndzu iya bu buerupho eze-iphe-oma yee ire-lanu.

15 Jiṅnu bya epfuahaa ke Nwa Chileke ono; ara iya arara su: “Wakwa onye obu, mu shi epfuru unu opfu iya teke mu sūru unu l'ọ dūru onye l'e-mechaa bya nū-a, ka mu l'ishi ka mu l'okpa; kele a byaru anwū mu ọ nọduhawanu.”

16 Eze-iphe-oma iya ono nyiberu anyibe. Ọ buri l'eze-iphe-oma iya ono b'ooshije emeru anyi eze-iphe-oma; mbu o -mechaa; oomekwasebaa ya ọzo; emewaa iya ro k'anyinyi. 17 Ọo l'eka Mosisu be Chileke shi tūaru anyi ekemu. Eze-iphe-oma yee ire-lanu shikwanu l'eka ke Jizosu Kereshi bya. 18 Ọ to dukwa onye gudejewaa enya hūma Chileke. Ọo Nwa lanu ono, yele Chileke, bu Nna tugbaru buri nanu okpobe aburu ono be bu onye meru; anyi maru ge Chileke du.

**Ozi, Jiṅnu onye emeje baputizimu
eezi l'echiegu**

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

19 Tōbudu iya bu; ndu Jiu shi Jierúsalemu zia ndu-uke Chileke me ndu bu eri Lívayi g'ephe je aji Jiṅnu su iya: “?Bu onye be i bu?”

20 Ebe Jiṅnu ajikakwaru eyeru phe onu. Ọ kaekwaru phe pho l'edzudzu-oha su phe: “Ọ to bukwa mbedua bu Kereshi obu.”

21 Epe jia ya; “?Ọ buhunuru onye be i bu? ?Bu ngu bu Elayijia?”
Jiṅnu su phe waawaa; le ya ta abukwa Elayijia.

Epe jia ya: “?Bu ngu bu onye mpfuchiru Chileke, anyi ele enya iya obu?”

Ọ su phe: “Waawaa.”

22 Epe su iya: “?Ọ bukphunaru onye be i bu? Yenuaru anyi onu g'anyi maru iphe, anyi e-je epfuaru ndu ziru anyi ozi. ?Denukphunaa g'i pfuru opfu ehu ngu?”

23 Jiṅnu su phe: Ọo mbedua bu onye ono, Azaya deru nkiya l'ekwo su:

Ọ dūru olu onye aha
gengugengu l'echiegu
su:

Unu mee uto, Nnajjuphu
g'o pfuru nhamunha!^a

24 No iya; ndu ono, byaru ozi ono bu ndu Farisii be ziru phe nu. 25 Epe jia Jiṅnu su iya: “I -budu Kereshi; ebe i budu Elayijia; ophu i bukwapo onye mpfuchiru Chileke; ?o nwuhunuru inwu-aga be iimeje baputizimu?”

26 Jiṅnu su phe: “Unu eleana l'ọo mini be mu gude eme baputizimu. Obenu l'ọ dūru onye unu l'iya tukoru nodu, unu ta amadu. 27 Onye ono, l'e-mechaa bya nu ono kakwa mu shii; k'ophu mu ta asudu ge mu e-phure-ta tofu iya eri akpokpa iya.”

^a 1:23 Gūnaa Azá 40:3.

²⁸No iya; ẹka iphemiphe ono mekọtaru bu ẹ Betani; lazụ ẹnimu Jiṅdanu azụ iya ọphuu; l'ẹka Jiṅnu shi anọduje eme ndiphe baputizimu.

Jizọsu bu Nwaturu Chileke

²⁹O rwua ẹ nchitabọhu iya; Jiṅnu hụma gẹ Jizọsu eje abyapfuta iya. Ọ sụ: “Unu hụma onye ọbu, bu Nwaturu Chileke ọbu. Ọo ya e-gwefu iphe-ẹji ndiphe l'ophu! ³⁰Su-a; ọ kwa onye ono bẹ mu pfuru opfu ẹhu iya ono sụ l'ọ duru onye l'e-mechaa bya nụ. L'onye ọbu ka mu l'ishi ka mu l'okpa. La byaru anwụ mu; ọ nọduhawaro-a. ³¹Mbẹdua te eshikwa maru onye ọ bu; obenu l'ọo gẹ ndu Ízurelu amaru iya meru g'o gude mu bya anọdu; gude mini eme baputizimu.”

³²Jiṅnu pfukwaapho iphe, o gude ẹnya iya hụma sụ: “Mu hụmaru Unme Chileke g'o shi l'imigwe dụ gẹ ndo bya anọdu iya l'ẹhu. ³³Mbẹdua te eshikpọkwanu maru iya; ọle onye ono, ziru mu gẹ mu bya egude mini mee baputizimu ono sụru mu: ‘Ọo onye ono, ịi-hụma gẹ Unme Chileke shi l'imigwe bya nọdu iya l'ẹhu ono bu iya bu onye ọbu, e-gude Unme-dụ-Nso eme baputizimu ọbu.’ ³⁴Su-a; nta-a bẹ mu gudewaa ẹnya mu hụma iya bya apfwaru epfu l'ọo onye ono bu Nwa Chileke ọbu.”

Ndu mbụ, l'etso Jizọsu

³⁵O rwukwaa ẹ nchitabọhu iya; Jiṅnu pfukwaru l'ẹka ono yẹle umadzu labo, shi ẹ ndu etsoje iya nụ. ³⁶No iya; ọ hụmaepho Jizọsu g'oghata ọ sụ: “Unu hụmakwa Nwaturu Chileke ọbu.”

³⁷No iya; ndu labo ono, etsoje iya nụ ono nūmaepho iphe ono, o pfuru ono; ephe tsoru Jizọsu. ³⁸Jizọsu bya aghaa ẹnya hụma phẹ g'ephe etso iya bya ajia phẹ sụ phẹ: “?Bụ gūnu bẹ unu achọ?”

Ephe sụ iya: “Rabayi! ?Bụ awe bẹ ịkwaje?” Rabayi bu O-zì-iphe.

³⁹Ọ sụ phẹ: “Unu byanụ bya ahụma iya.” Noo ya; ephe tsoru iya je ahụma ẹka ọkwaje. Ephe l'iya nọ-jiwaro nchi mbochi ono. Teke ono, ephe byaru ono bu l'oke eswe ụzenyashi.

⁴⁰Onye lanụ l'umadzu labo ono, nūmaru opfu Jiṅnu; tsoru Jizọsu ono; bu Anduru, nwune Sayimonu Pyita. ⁴¹Anduru vuru ụzo lobaru je achọ-vu nwune iya Sayimonu sụ iya: “Anyi hūmaakwaru Mezaya ọbu, bu iya bu Kéreshi ọbu.” ⁴²O duta Sayimonu byapfuta Jizọsu. Jizọsu hūmae ya pho bya asụ iya: “Ọo ngu bu Sayimonu, bu nwa Jiṅnu. Iphe, aa-nọduje eku ngu nta-a bu Sifasu, bu iya bu Mkpuma.”

Jizọsu eku Filipu yẹle Natanelu

⁴³O rwua nchitabọhu iya; Jizọsu chita k'ẹje Gálili. No iya; ọ hūma Filipu; bya asụ iya “Tsuru mu.” ⁴⁴Filipu ono bu onye Betusayida. Ọ bu-kwarupho mkpukpu ono bẹ a nwuru Anduru yẹle Pyita. ⁴⁵No iya; Filipu kwe iya hm; bya eje elee ẹnya Natanelu. Ọ hūma iya bya asụ iya: “Anyi

humaakwaru onye ọbu, Mósísu deru nkiya l'ẹkwo ekemu; ẹme ndu mpfuchiru Chileke dekwaa ya phọ-a. Onye ọ bụ bụ Jizọsu kẹ Nazaretu, nwa Jiófẹfu."

46 Natanelu sụ iya: "Ọ dukporu-a iphe, dụ ree, e-shi lẹ Nazaretu?"

Filipu sụ iya: "Byanụ bya egude ẹnya ngu hụma."

47 Jizọsu hụmaephọ gẹ Natanelu eje abyapfuta iya; ọ sụ: "Onye ọwa-a bụ ọkpobe onye Ízurelu, adudu iphe, aata iya uta iya."

48 Natanelu jĩa ya: "Nẹnu g'i meru maru mu?"

Jizọsu sụ iya: "Mu hụmahawaru ngu rọ teke ị nọ l'upfu oshi figu phọ ẹme Filipu bya ekua ngu."

49 Natanelu sụ iya: "Ọnyibe! Ọo ngu bụ Nwa Chileke ọbu. Ọo gụbedua bụ Eze ndu Ízurelu ọbu."

50 Jizọsu sụ iya: "Bụ-a l'ọle mu sụru ngu lẹ mu hụmaru ngu l'upfu oshi figu phọ meru g'o gude i kweta? Ii-mechakwarọ hụmabaa iphe, kabaa ọwa-a shii! 51 Gẹ mu gbukwaru ngu iya tororo; unu e-mechakwaa hụma g'imigwe gheru ọnu; unwu-ojozi Chileke nọdu enyiba iya enyiba; enyize-takwa iya phọ enyizeta awupfu Abụbu-Ndiphe."

Eke nwanyị lẹ Kena

2 1 O be lẹ mbọku k'ẹto; ọ dọru ẹka eeke nwanyị lẹ Kena. Kena bẹ dụ lẹ Gálili. Ne Jizọsu nọdukwapho l'ẹka ono. 2 No iya; Jizọsu yẹle ndu etsoje iya nụ jee ẹka eeke nwanyị ono; kele e yekwanuru phẹ lẹ nri. 3 A ngu-gbuchapho mee, a gataru; ne Jizọsu jepfu iya je asụ iya: "Ndu-a te enwekwa mee."

4 Jizọsu sụ iya: "Ha! Nwanyị-a! Bụ gunu bẹ mu lẹ ngu jigba? Teke mu e-me ẹgube iphe ono, ẹnya dụ ngu ono teke erwukwa."

5 Ne iya sụ ndu nkwaọ nri: "Iphe, ọ sụkpowaru g'unu mee; unu mekwaa ya!"

6 Ọ dọru aragbada ite-ẹra ishii, e gude urwa kpua, sụkaaru l'ẹka ono, ndu Jiu egudeje eme nsọ nri. Iphe, alajẹ l'ite-ẹra ono nanu bụ galonu ụkporo; ọphu aburu galonu ụkporo l'iri. 7 Jizọsu sụ ndu nkwaọ nri ono: "Unu kujishia ite-ẹra ono mini g'ọ ha." Ẹphe kujishia ya; ọ tuko jichaa pyimu pyimu. 8 Ọ sụ phẹ: "Ọ dụ ree; unu gbatawa iya rọ je anụ onye bụ iya bụ ishi, iphe, eeme l'ẹka-a." Ẹphe mee g'ọ pfuru. 9 Onye bụ ishi iphe, eeme l'ẹka ono bya etsua ya ọnu; mini ono ghọwaa mee. Ọ tufu iya ẹhu ẹka mee k'ono shihunu. Ọ buerupho ndu nkwaọ nri ono, kuru mini ono maru ẹka o shi. Ọ buri iya bụ; o kua nwoke, byaru alu nwanyị-a 10 sụ iya: "Ibe ngu evujeru ọzo pashia mee, dụ ree l'a nguadaa. Teke mee dūepho ndu byaru nū l'ẹnya; ẹme l'a pashiahaa mee ọphu dū eji. Ọwa bẹ ị gbẹ sumia mee, dū ree byasụ nta-a."

11 Iphe-ohumalenya mbu ono, Jizọsu meru ono bẹ o meru lẹ Kena, nọ lẹ Gálili; mee ya gude goshi ọdu-biribiri iya. Ndu etsoje iya nū kweta nkiya.

¹²E meeḅekpoephe iphe ono; Jizọsu waa ne iya; me unwane iya ke nwoke; me ndu etsoje iya nu tugḅua jeshia Kapaniyomu. Eḅhe je anọ nwujiku olemole l'eka ono.

**Jizọsu achifu ndu azu aswa
l'eze-ulo Chileke**

(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³Obo Ojeghata ndu Jiu nọdu erwuwaa; Jizọsu tugḅua jeshia Jierúsalem. ¹⁴O rwua bya eje abahu l'eze-ulo Chileke. O huma ndu nọgbaa l'eka ono ere eswi; me aturu; me ndo; me ndu agbanwe okpoga, nọ l'eka onokwapho agbanweshi okpoga l'eli teburu phe. ¹⁵O bya achita udo; mee echachi gude chikashigḅua phe g'ephe ha l'ime eze-ulo Chileke ono; chikashichaa me aturu me eswi ono. O bya aghakashia okpoga ono, ndu ono agbanweshi ono; tuko teburu phe ghashia igharaphu. ¹⁶O bya abaru ndu ophu ere ndo mba su phe: “Unu tuko iphe ono chishia l'eka-a. O to budu ulo Nna mu be unu e-me go buru ulo aswa.” ¹⁷Ndu etsoje iya nu bya nu bya anyata iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke, suru: “Obu, mu yeru ulo ngu enwu phuruphuru goku; o buru n-yemobu ono a-ta ishi mu.”

¹⁸Toḅudu iya bu; ndu Jiu su iya: “?Denu iphe, ii-meru goshi anyi g'anyi gude maru l'iphe-a, i meru-a be i meru l'orwuberu iya?”

¹⁹Jizọsu su phe: “Unu tsukposhia eze-ulo Chileke-a; o ujiku eto kpee-kpu be mu e-gude kpukwaa ya go du go shi du.”

²⁰Ndu Jiu ono ja ya su iya: “?I suru loo ulo-a, a kpuru ukporo apha labo l'apha ishii-a be ii-gude ujiku eto kpu-phu azu?”

²¹Ebe a madu loo onwiya gedegede be bu eze-ulo Chileke, oopfu opfu iya obu. ²²Noo go shitaru o nwuhuchaa; Chileke mee o shi lonwu teta dzuru ndzu; ndu etsoje iya nu nyata lo pfujewaru iphe ono. O buru iya bu l'ephe ekweta iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke; kwetakwapho iphe, Jizọsu pfuru.

Jizọsu maru onyemonye

²³Teke ono, Jizọsu nokwadu le Jierúsalemu g'aabokwadu obo Ojeghata ono be a dukpoo igwerigwe kweta nkiya. Kele eḅhe huma-butaru iphe-ohumalenyaa, o meshiru. ²⁴Obenu le Jizọsu te egudedu ire phe eka; kele o makotawaru g'onyemonye gbaru. ²⁵O to budu ke hm g'a bya akoharu iya ge nemadzu tukoru gbaa; eshi ophu yebdua lonwiya makotawaru iphe, du nemadzu l'okpoma.

Nikodimosu yele Jizọsu

3 ¹O nweru nwoke lanu, epha iya bu Nikodimosu. Nikodimosu be yi loḅbo ke Farisii bya abukwarupho onye-ishi ndu Jiu. ²O rwua enyashi ujiku lanu; o byapfuta Jizọsu bya asu iya: “O-zi-iphe! Anyi makwaru-a li bu

onye ezije mmamiphe; l'ọọ Chileke yeru ngu g'i bya. Ọ tọ dudu onye a-du ike eme eze iphe-a, imegbabẹ-a, abudu l'ọọ Chileke pfuru onye obu l'azu."

³Jizosu su iya: "Ge mu gbukwaaru ngu iya tororo; onye aanwu-phuduru azu be ta abyakwa ahuma aka Chileke bu eze."

⁴Nikodimosu su iya: "Denu g'ee-shi nwu-phu nemadzu azu ozo me onye ono buchaaru ogerenya? Ọo-laphu ne iya azu l'epho je anodu g'a nwua ya k'ugbo ebo to?"

⁵Jizosu su iya: "Ge mu gbukwaru ngu iya tororo; o to dukwa onye abahu l'eka Chileke bu eze; gbahaa l'e gude mini; waa Unme-du-Nso nwu-phu iya azu. ⁶Onye nemadzu nwuru; me iphe, shi l'eka nemadzu tukokwaru buru ke nemadzu. Onye Unme-du-Nso nwuru; me iphe, shi l'eka Unme-du-Nso toko bukwanuru ke Unme-du-Nso. ⁷G'o to dukwa ngu biribiri le mu suru l'anwu-phufutaje unu azu ozo. ⁸Qobujeru; pherephere -nodu ezi ala ibiya ophu du iya ree l'i nu ephu iya; obenu l'i ti makwanu aka o shi; ophu i makwapho aka oozu ala. Nokwapho g'o du iphe, bukpo onye Unme-du-Nso nwuru bu ono."

⁹Nikodimosu su iya: "Denukpoo g'egube iphe ono e-me nwua?"

¹⁰Jizosu su iya: "I bu onye ezi iphe le Izurelu; ebe iphe, du nno edoduru ngu enya? ¹¹Su-a; ge mu gbukwaaru ngu iya tororo; o kwa iphe, anyi tutaru nvo be anyi epfuje; o buru iphe, anyi humaru lenya be anyi atuje onu iya; obenu l'unu te ekwedu kweta iphe, anyi epfu. ¹²Mu -pfuaru unu iphe ke mgboko-a; unu tee kwetadu. Denu g'unu e-shi kweta me mu -pfuaru unu g'iphe k'imigwe du? ¹³O to dukwa onye bahujewaru l'imigwe; a -gufu onye ono, shi l'imigwe bya, bu Abubu-Ndiphe.

¹⁴"Su-a; o kwa ge Mosisu gude mgboro wolia agwo ono, e gude ope mee ono l'echiegu pho bu g'e wolifutaje Abubu-Ndiphe ¹⁵g'oo-bukwanuru onye kwetaru nu; onye ono enweru ndzu ojeje. ¹⁶Le Chileke yekwaru ndiphe obu; yetabe iya k'ophu o nuru Nwa lanu, o nweru kpoloko: g'oburu onye kwetaru nkiya; onye ono taa ladu l'iswi; o nwechiaru ndzu ojeje. ¹⁷Iphe, Chileke yedoru Nwa iya g'o bya le mgboko-a ta abukwa g'o bya anmaa ndiphe ikpe. O kwa g'ee-shi iya l'eka dzoo ndiphe.

¹⁸"Onye kwetaru nkiya be a taa nmakwa ikpe. O bekwanu l'onye ekwedu nu be a nmahaakwaruro ikpe; kele onye ono te ekwedu k'onye ono, bu Chileke Nwa lanu ono. ¹⁹Ge Chileke e-bukafu ikpe ono bu; l'iphoro ono byaru le mgboko-a; ndiphe gbẹ haa iphoro ono hatachia ochii; opfu l'iphe, ephe eme bugbaa ejo-iphe. ²⁰Ishi iya bu l'onye bu onye eme ejo-iphe akpoje iphoro ashi; onye ono te eshitajedu aka iphoro du; a -nonyaa ejo-iphe, oomegbabẹ gbafuta iphe. ²¹Obenu l'onye eme ire-lanu l'afutaje bya anodu l'eka iphoro du g'aa-huma-dzuru iya; maru l'iphe oome be aka Chileke dupho."

Jizosu yele Jiṅnu onye emeje baputizimu

²²E mechaa; Jizosu yele ndu etsoje iya nu tugbua jeshia ali Jiudiya. Ephe kpoo nwupfu l'eka ono; o nodu emeshi nemadzu baputizimu.

23 Jìṅnu l'onwiya nòdukwapfo lẹ Inṅnu eme baputizimu nkiya. Inṅnu bụ mkpukpu, nọ-kube Selimu. Ọ nọdu l'ẹka ono eme baputizimu; kele mini dū shii l'ẹka ono. Ndiphe nọdu awu awu-pfuta iya l'ẹka ono; ọ nọdu emeshi phẹ baputizimu. 24 Teke ono bukwanuru teke e teke atudu Jìṅnu mkporo.

25 A nonyanaa; ndu etso Jìṅnu ephe l'onye Jiu tɔpfuru ego g'eemeje ke nsọ asafu onwonye nturuwu. 26 Noo ya; ephe turu iya jepfu Jìṅnu je asu iya: “?I nyatakwaduru nwoke ono, unu l'iya shi nọdu l'azu Jíṅdanu azu iya ophuu-a? ?Ti madu nwoke ono, i pfuru anyi opfu ehu iya-a? O meakwa baputizimu l'ẹka-a nta-a. Mbụ; a nọdu awuakwa gidigidi ejepfu iya.”

27 Jìṅnu sụ phẹ: “Ọ tọ dukwa onye duru iphe, ọ byaru anata me ọ -budu iphe, Chileke nuru iya. 28 Unubedua l'onwunu kabekwa buru ndu eto, numaru teke mu pfuru sụ l'ọ tọ bukwa mbedua bụ Kéreshi obu; l'ọ kwa ezizi be e ziru mu ge mu vuru iya uzo bya. 29 Sụ-a; ọ kwa nwata nwokoro, eje alu nwanyi be nwanyi ono, aabya eke ji ono nọ-doru. Ọnyà nwata okoro ono nọdu abujeru; ọ -pfuru l'ẹka ọnyà iya pho nọ anu iphe, oopfu; ehu atso iya ntumatu. Ọ buru egube ono be ehu atsokpoo mu utso atsofu l'ishi nta-a. 30 Mbụ-a; ọo-nodukwa aka shii eje; epha nkemu aka alwa ali eje.”

Onye shi l'igwe bya

31 “Onye ono, shi l'igwe bya ono be bu iya kakota shii g'a ha. Onye shi lẹ mgboko-a buepfo ke mgboko-a; teme ọ nọdu anodujeepfo epfu ge ndu mgboko-a; onye ono, shi l'imigwe bya bu iya kakota shii g'a ha. 32 Ọo iphe, ọ numaru lẹ nchi; huma l'enya iya be oopfufe. Obenu l'ọ tọ dudu onye ekweje nata ozi iya. 33 Onye nataru ozi iya be gudewaa nno kweta lẹ Chileke bu okpobe iya. 34 Noo l'onye ono, Chileke yeru ono epfu opfu, Chileke pfuru. Ishi iya bu lẹ Chileke ta anuduru iya Unme-du-Nso nu-phodo iya ya anu-phodo. 35 Chileke, bu Nna yeru Nwa iya obu; bya ewowaru iphemiphe ye iya l'ẹka. 36 Onye kwetaru ke Nwa iya ono be nwewaru ndzu ojeje; onye ta anuduru Nwa Chileke opfu be ndzu ono ta abyakwa erwube eka. Onye ono be oke-ehu-eghu Chileke dukwaa swiru; ọ buru g'oo-du swiru iya bu ono je aduwaruro aduru.”

Jizosu yele nwanyi Sameriya

4 1 Tɔbudu iya bu; Nnajiuphu bya amaru lẹ ndu ogbo Fárisii numawaru lẹ ndu yebedua, bu Jizosu meru baputizimu; ephe nọdu etso iya kawaa shii eme lẹ ndu ophu Jìṅnu meru baputizimu; ephe nọdu etso yebedua. 2 Ọle ọ tọ dukpodaanu onye Jizosu gude eka iya mee baputizimu; gbahaa ndu etsoje iya nu emeje iya. 3 Ọ gbeshi lẹ Jiudiya; ọ buru iya alaphu azu lẹ Gálili. 4 Uzo ono, o shiru eje Gálili ono be ọo-ghaja Sameriya.

5 No iya; Jizosu jenyaa bya ejerwua mkpukpu lanu, eekuje Sayika lẹ Sameriya. Mkpukpu ono nọ-kube egu ono, Jiékpou nuru nwa iya, bu

Jiósèfù. ⁶O nwekwarupho wèlu, Jiékopu tūru, dū l'èka ono. Jizòsu rwuè-pho l'èka ono g'ènyanwu alwawaa l'ishi; ike ije bvùchawa iya ree. Ọ je anọdu anọo l'aguga wèlu ono.

⁷O nweru nwanyị, byaru eseta mini lẹ wèlu ono. Nwanyị ono bụ onye Samériya. Jizòsu sụ iya: “Nwanyị; kenaa mu mini gẹ mu ngua.” ⁸Teke ono bẹ ndu etsoje Jizòsu jeshiwaru l'ime mkpukpu je azuta nri, ephe e-ri.

⁹Tòbudu iya bụ; nwanyị Samériya ono sụ iya: “?Ọ nwuru inwu-agma bẹ ọ bụ gùbe onye Jiu gbẹ sụ mube nwanyị Samériya gẹ mu kee ngu mini g'i ngua?” Iphe, nwanyị ono gude pfua nno bẹ bụ lẹ ndu Jiu bẹ ephe lẹ ndu Samériya te erigbadu.

¹⁰Jizòsu sụ nwanyị ono: “Ha! Ọ -bụ l'i maru iphe-oma, Chileke emejeru nemadzụ; mbu-a; ọ -bụ l'i makpọoru onye sūru g'i kee ya mini-a amama ophu mẹ ọ gbẹ buru gùbedua gege arwọ iya mẹ ọ nū ngu mini, lanuje ndzụ g'i ngua.”

¹¹Nwanyị ono sụ iya: “Nwoke-a! ?G'oodukwanu iphe, i gude, ii-gude seta mini-a-e? Teme wèlu-a bẹ i maru l'ọ dū omi. ?Buhunu awe bẹ mini, anuje ndzụ ọbu shi ngu? ¹²?Bụ iphe, iipfu bụ l'i byaru akawanu ochocho-roche anyi Jiékopu shii, bụ iya tūru anyi wèlu-a; tuchaa ya bya angua ya mini; unwu iya ngua ya mini; iphe, bụ anụ, o nweru enweru ngukwaa ya phọ mini?”

¹³Jizòsu sụ iya: “Ọ tọ dukwa onye nguru mini wèlu-a gẹ mini ta agu iya ozo. ¹⁴Obenu l'onye nguru mini ophu mbedua nuru iya bẹ mini ta ayi-du gubaa jasụ lẹ tuutuutu lẹ mimiimii. Noo lẹ mini ophu mu a-nu onye ono a-dūwa iya rọ l'èhu buru iya ishi nggele, a-nọduje anwushi mini, anụ-je ndzụ ojejoje.”

¹⁵Nwanyị ono sụ iya: “Jiko nūnu mu egube mini ono gẹ mu ngua; k'ophu bụ: mu -nguchaa ya; mini ta abyadu agubaa mu ozo; mu ahakwanaa k'abyaje ekuta mini l'èka-a.”

¹⁶Jizòsu sụ iya: “Lànụ je ekua ji ngu gẹ gụ l'iya swiru bya l'èka-a.”

¹⁷Nwanyị ono sụ iya: “Mu ta alukwa ji.”

Jizòsu sụ iya: “Ọo ngu eviya. I -sụ l'i tii ludu ji bẹ ọ bụ ngu okpobe-opfu. ¹⁸Kele i lūwaru unwoke ise; temanu onye ophu gụ l'iya bu nta-a ta abudu ji ngu. Ọo ire-lanụ bẹ i pfuru ono.”

¹⁹Nwanyị ono sụ iya: “Nta-a bẹ mu maru l'i bụ onye mpfuchiru Chileke. ²⁰Nna anyi oche phẹ bẹ bụ l'úbvú-a bẹ ephe shi anọduje abarụ Chileke eja. Nta-a bẹ unubẹ ndu Jiu byaru bya asụ l'ọ buepho lẹ Jierúsalem bẹ aanọduje abarụ Chileke eja.”

²¹Jizòsu sụ iya: “Nwanyị-a; kwetaele-a iphe-a, mu epfuru ngu-a; l'oggbabeakwa teke aduedu onye byaru anọdu l'úbvú-a baarụ Chileke, bụ Nna eja; ophu aabaduru iya ya lẹ Jierúsalem. ²²Unubẹ ndu Samériya abarụ iphe, unu amadu eja; anyibedua, bụ ndu Jiu bụ iphe, anyi maru bẹ anyi abarụ eja; kele ọo l'èka ndu Jiu bẹ ndzota e-shi. ²³Ọle oggbabeakwa;

mbu l'o rwuakwaru teke ndu l'abarū Chileke, bu Nna eja okpobe abaru e-gude Unme-du-Nso me obu phe g'o ha abaru iya ya g'o gbaru. Noo egube ndu du Chileke, bu Nna ree g'ephe baru iya eja bu onoya. ²⁴Chileke bu Unme. Oo ya bu le ndu abaru iya eja gudefutaje Unme-du-Nso yele ire-lanun abaru iya eja okpobe abaru."

²⁵Nwanyi ono su iya: "Mu makwaru-a le Mezaya obu, bu iya bu onye eekuje Kereshi l'a-bya. Lo -byaephe be oo-tuko iphemiphe kokotaru anyi."

²⁶Jizosu su iya: "Oo mbedua, epfu anu ngu nu-a bu mu bu Kereshi obu."

²⁷Ephe gudekwadaa nno epfu; ndu etsoje iya nu pho lwa. O tufu phe ehū g'ephe byaru ahuma ge Jizosu yele nwanyi abo uja. Ebe o dūekwanu onye ophu jiru nwanyi su iya: "?Bu gunu be icho?" Ozoo jikpoonu Jizosu su iya: "?O nwuru inwuagha be gu le nwanyi epfu?"

²⁸Noo ya; nwanyi ono gbado ite ono, o gude bya ekuta mini ono l'eka ono; gbagbua gbaba l'ime mkpukpu ono je echiaru ndu ozo mkpu su phe: ²⁹"Unu byakpodapho bya ahuma nwoke, tukoru iphe, bukpo iphe, mu mejeru koshiaru mu. Mu ta amakwa ?to budu iya nu bu Kereshi obu to?" ³⁰Ephe wufuta l'ime mkpukpu ono wu-pfuta Jizosu.

³¹Teke ono, nwanyi ono tugburu ono be ndu etsoje Jizosu rworu iya su iya g'o kabero ria nri.

³²O su phe: "Mu nweru-a nri ophu mu e-ri, unu ta amadu."

³³O buru iya bu le ndu etsoje iya nu pfuahaa l'ime onwophe su: "?O duru onye kabe wotawaru iya nri to?"

³⁴Jizosu su phe: "Iphe, bu nri mu bu ge mu mee iphe, du onye ono, ziru mu ge mu bya ono ree lobu; wafua ge mu jekota ozi, o ziru mu g'o ha jefu iya l'ishi. ³⁵Su-a; ?to budu unu anmaje etu su: 'Tofukwaa onwa eno nta-a l'o rwua teke eewolataje iphe, e meberu l'ali.' Ole mu suru g'unu palikpodapho enya legbabe l'opfu, a koru akoko; gbua ya igo huma l'iphe, e meberu l'ali kachawaru akaka duchawaa k'ewolata unuphu! ³⁶Onye akpata iphe ono, e meberu l'ali ono be aapfuje ugwo ozi iya. Onye ono achikobe mebyi iphe, l'a-nodu l'eka lanu kwaberu ndzu ojejeje. Oo ya bu ge ndu aku akuku; me ndu akpata akpata atuko tee eswa. ³⁷Noo aka iphe ono, e pfuru ono gude buru okpobe-opfu; a suru: 'Lonye lanu emebeje iphe l'ali; onye ozo eje akpata iya akpata.' ³⁸Mu yewaru unu g'unu je akpata iphe, e meberu legu, unu ejeduru ozi iya. Oo ndu ozo jeru ozi legu ono; o loo unubedua be unu l'ephe gbawaa mgba eri urwu iphe, ephe seru akanya iya."

³⁹Igwerigwe ndu Sameriya, shi le mkpukpu ono bya ekweta ke Jizosu; opfu le nwanyi ono suru phe l'o tukoru iphe, bukpo iphe, ya mejeru koshiaru iya. ⁴⁰To budu iya bu; ndu Sameriya ono byapfutaephe Jizosu; ephe rwo ya g'ephe l'iya notabaa. O kwe; ephe l'iya noo ujiku labo le mkpukpu ono.

⁴¹A dúbakpoo igwerigwe gude k'iphe shi iya l'onu kweta. ⁴²Ḙphe sù nwanỳi ono: “Ọ tọ búkwaá olu-opfu ngu kparù iphe, anyi kwetarù. Iphe, anyi kwetarù búkwa l'anyi gudewaa nchì anyi nùma iya l'onwanỳi; maru l'ọo ọkpobe-opfu: l'ọo onye-a búkpoo Kéreshi ọbu eviya, bụ iya bụ Onye-Ndzọta kẹ mgboko-a.”

Jizọsu eme nwa oke-amadụ g'o wekọrohu

⁴³Jizọsu nọchaepho ujiku labọ ono l'ẹka ono; ọ tughua jeshia Gálili. ⁴⁴Lẹ yẹbedua, bụ Jizọsu l'onwiya pfuhaakwaru sù l'onye mpfuchiru Chikeke bẹ a ta kwabejedu ùbvù l'alì iya. ⁴⁵Tọbudu iya bụ; o ruwẹpho Gálili; ndu Gálili nabata iya; kẹle ẹphe humakotaru iphemiphe, o meshiru lẹ Jierúsalemụ teke ono, aabọ iphe l'ẹka ono; kẹle ẹphebedua jekwarupho abọ iphe ono lẹ Jierúsalemụ.

⁴⁶Ọo ya bụ; Jizọsu bya atughua laphushia azụ lẹ Kena kẹ Gálili, bụ iya bụ ẹka ono, o mejeru mini ọ ghọo mee phọ. Ọ duru oke-amadụ lanụ, iphe eme nwa iya lẹ Kapaniyomu. ⁴⁷Nwoke ono nùmaepho lẹ Jizọsu shi waa Jiudiya bya Gálili; o jepfu iya je arwọo ya sù iya g'ọ bya emee gẹ nwa iya nwoke wekọrohu; kẹle ọonwuhu anwuhu. ⁴⁸Ọ bụru iya bụ; Jizọsu sù iya: “Unu egudedu ẹnya unu hụma iphe-ọhumalenya, dughbaa biribiri bẹ unu ta abyakwa ekweta.”

⁴⁹Oke-amadụ ono sù iya: “Nnajiuphu; jiko byarọ g'anyi je; a -nonyaa nwa mu ọbu nwuhu.”

⁵⁰Jizọsu sù iya: “Tughua lashia; lẹ nwa ngu a-noduru ngu-a ndzụ.”

Nwoke ono kweta iphe ono, Jizọsu pfuru iya ono; ọ bụru iya alala.

⁵¹Nwoke ono nọdukwadua l'uzo; ndu ejeru iya ozi gba iya ndzuta; sù iya lẹ nwa iya ono gbakerehụakwaru.

⁵²Ọ jia phe sù phe: “?Bụ ẹgube teke ole bẹ nwata ono beberu wata aka mma?” Ḙphe sù iya: “Ọ kwa g'e rigbuerupho nri eswe unyaphu bẹ ẹhoku ono zebuhuru iya.” ⁵³Nna nwata ono nyata l'ọo teke ono gẹdegede bẹ Jizọsu sùru iya gẹ ya la lẹ nwa iya a-noduru iya-a ndzụ-a. Nwoke ono yee ndibe iya tuko kweta kẹ Jizọsu.

⁵⁴Ono bụru iphe-ọhumalenya k'ẹbo, Jizọsu meru g'o shi lẹ Jiudiya bya Gálili.

Jizọsu yẹle ẹniyeni aguga okpuru

5 ¹E mechakpọakwaro; ọ duru ọbo-iphe, ndu Jiu abọ. Jizọsu jeshinaa Jierúsalemụ. ²L'ime Jierúsalemụ, lẹ mgboru Ọguzo Aturu, bẹ ọ duru nwa okpuru, ndu Hiburu ekuje Betusayida; uzo eshije abahụ iya dū uzo ise. ³Ndu iphe eme dukpoo igwerigwe zẹgbaa l'ime ẹka ono: ndu atsu ishi-o mẹ ndu ẹniyeni-o mẹ ndu iphe, lonwuru ibe ẹhu lanụ. Ḙphe tuko zẹshia l'ẹka ono kwabẹgba teke mini ono l'eme ukporo. ⁴Kẹle ọobujeru; a -nonyaeapho nwanshì; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiuphu abya l'okpuru

ono bya agbarwua mini ono. Onye iphe eme, vukpowaa ụzọ ye ọkpa lẹ mini ono mę ojozi-imigwe ono gbarwuchaa ya; ọ buru onye ono ewe-korohu l'iphe, eme iya nū. ⁵Noo ya; o nweru nwoke lanu, nọ l'eka ono, nyawaru ẹhu ụkporo apha l'apha iri l'esato. ⁶Jizosu byaepho bya ahuma l'o shihawaa ụzenya zeta l'eka ono. Ọ sụ iya: “?Ọ dū ngu ree g'e mee ngu g'i wekorohu?”

⁷Nwoke ono, iphe eme ono sụ iya: “Ee! Ole ọ tọ dudu onye mu nweru, a-paru mu chie l'okpuru ono mę a -gbarwuepho mini ono. Ọ nọdu abujeru; mu -jeshia gę mu ye iya ọkpa; onye ọzo evuwaru mu ụzọ.”

⁸Jizosu sụ iya: “Gbalihu; phuta utute ngu wata eje ije.” ⁹Teke ono teke ono; nwoke ono wekorohu bya aphuta utute iya jeahaa ije.

Mboku, iphe ono meru bu eswe-atuta-unme ndu Jiu. ¹⁰Ọo ya bu; ndu Jiu sụ nwoke ono, e metaru l'iphe, shi eme iya nū ono: “Ntanu-a bukwa eswe-atuta-unme. ?I maru-a lẹ g'i phutaru utute ngu eje nno be ọ buwaa ngu adarwu ekemu?”

¹¹Ọ sụ phe: “Ọ kwa nwoke ono, meru mu wekorohu ono suru mu gę mu phuta utute mu wata eje ije.”

¹²“Ephe jia ya sụ iya: ?Bu egube nemadzụ gunu be nwoke obu bu, suru g'i phuta utute ngu wata eje ije?”

¹³Ọphu nwoke ono, e meru o wekorohu ono amadu onye obu kele Jizosu gudewaa lẹ nemadzụ paru eka l'eka ono lufu ọ buru iya atugbu.

¹⁴E mechaa; Jizosu huma nwoke ono ọzo leze-ulo Chileke bya asu iya: “Lenu; nta-a be i dukwaa iche; ta adukwa teke ii-je eme iphe-ẹji ozobaa g'iphe ọzo, ka njo ta abyapfuta ngu.”

¹⁵Nwoke ono godobee ya pho je akaru ndu Jiu l'ọ kwa Jizosu be meru iya; ya wekorohu obu. ¹⁶Noo iphe, meru g'o gude ndu Jiu chiahaa nta Jizosu; opfu l'ọo eswe-atuta-unme be o meru iphe ono. ¹⁷Noo ya; Jizosu sụ phe: “Nna mu ejekwa ozi g'ooje iya bya asu nta-a; mbedua nodu ejekwapho.”

¹⁸Iphe ono, o pfuru ono mee ndu Jiu; ephe kabakpoo achọ ụzọ, ephe e-shi gbua ya. Ọ tọ budua kele ọ turwuru nsọ eswe-atuta-unme; ophu ka phe ehuka bukwa l'ọ gbẹ ekufua nū Chileke Nna iya, bunu iya bu lẹ yele Chileke gbẹ haru ẹnya nhamunha.

Ike ke nwa

¹⁹Noo g'o gude; Jizosu sụ phe: “Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ tọ dukwa iphe, Nwa egudeje ike eka iya eme lonwiya; abudu iphe, ọ humaru lẹ Nna iya eme; kele ọo iphe, Nna eme bukwapho iphe, Nwa emeje.

²⁰Nna yeru Nwa iya obu. Ọ nodu egoshikotaje iya iphemiphe, oome lonwiya. Oo-goshibakpokwaa ya nū iphe, ka ọwa-a shii g'o mee; mbu k'ophu ọo-du unu biribiri. ²¹L'ọ kwa gę Nna emeje ndu nwuhuru anwuhu; ephe eshi l'onwu teta gbalihu l'ọ nū phe ndzu-a bu gę Nwa e-woru ndzu

nụ ndu dụ iya l'uche. ²²Ọ tọ dukwa onye Nna egude ẹka iya ekpe ikpe; o wokotaakwaru k'ikpe ye Nwa iya ono l'ẹka. ²³Ọo ya bụ ọ ọ ndiphe l'ophu akwabeje Nwa ùb̀v̀ù g'ẹphe akwabeje Nna. Onye ono, ta akwabedu Nwa ùb̀v̀ù ta akwabekwa Nna, bụ iya bụ onye ziru iya nù.

²⁴“Sù-a; ọ ọ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye nùmakpowaru opfu mu bya ekweta k'onye ono, ziru mu ọ ọ mu bya ono nweakwa ndzù ojejoje. Onye ono ta abyadu apfuru g'e kpee ya ikpe. Onye ono shiwaa l'onwu bahu ọ ndzù. ²⁵Ọ ọ mu gbukwaaru iya unu tororo; mbọchi agbabeakwaa; mbù l'o rwuakwaru erwurwu teke ndu nwuhuru anwuhu a-nùma olu ke Nwa Chileke; ndu ophu nùmaru iya nù a-nodu ndzù. ²⁶Ọo ọ ọ ndzù shi Nna l'onwiya l'ẹka bụ ọ ọ Nna mekwarupho ọ ọ ndzù shi Nwa l'ẹka. ²⁷Ọ nùkwarupho Nwa ono ike g'ọ kpeje ikpe kpebua; kele ọo ya bụ Abubu-Ndiphe. ²⁸G'iphe-a te ejikwa unu ẹnya; ọ ọ mbọku agbabeakwaa teke iphe, bukpo ndu ọ l'ilu g'ẹphe ha a-tuko nùma olu iya; ²⁹shi l'ilu phe futachaa. Ndu ophu shi eme iphe, dụ ree eteta dzuru ndzù; ndu ophu shi eme ejo-iphe etetakwapho g'a nma phe ikpe.

Iphe, egoshi l'ike dụ Jizosu l'ẹka

³⁰“Sù-a; ọ tọ dukwa iphe, mu egudeje ike ẹka mu mee l'onwomu. Ọ kwa ọ ọ Chileke sùru ọ ọ mu kpee ikpe bụ ọ ọ mu ekpeje; teme ikpe, mu ekpe buru ikpe, pfuru ọto; kele mu te ekpejedu g'ọ dụ mu. Ọo g'ọ dụ onye ono, ziru mu nù ono ree l'uche bụ ọ ọ mu ekpeje.

³¹“Teke ọ bụ ọ ọ mu gbẹ bya atuahaa ọnu onwomu; ọ kwa iya bụ l'iphe, mu epfu ta abudu ire-lanu. ³²Obenu l'ọ dukpooruro onye ọzo, bụ iya a-tu ọnu mu; mbù l'ophu mu tũberu nvo bụ l'iphe, onye ono e-pfu l'opfu ẹhu mu bụ ọkpobe-opfu. ³³Ọ kwa unu ziru ndu-ozì g'ẹphe byapfuta Jiṅnu; Jiṅnu pfukwaaru unu k'ọkpobe-opfu ono. ³⁴Ọ tọ bukwa ọ ọ nemadzù bya atuahaa ọnu mu. Iphe, mu zọberu agba iya ọkpa bukwa g'aa-dzọ unu. ³⁵Jiṅnu l'onwiya bụ orọku, enwu enwunwu; teme ọ nodu eke jajaja. O shikwapho evu unu evuvu g'unu nodu l'iphoro iya ono tetota nweswa. ³⁶Iphe, mu meshiru kakwa atù ọnu mu; eme ọ ọ ọ Jiṅnu tũru ọnu mu. Ishi iya bụ l'ozì ono, Nna ziru ọ ọ mu bya ejee jefu l'ishi ono; mbù ozi ono g'ọ ha, mu eje nta-a ono bẹ atù ọnu mu l'ọ bụ Nna ziru mu ọ ọ mu bya. ³⁷Nna mu ono, bụ iya ziru mu ono tuakwarupho ọnu mu. Unu teke anuma-swekwaa olu Nna mu ono; ophu unu 'eke ahumaswekwaa ya; k'ophu unu a-maru g'ọ gbaru. ³⁸Unu ta akwakobeduru opfu ono, shi Nna mu l'onu ono l'ime obu unu; kele unu te ekwetaduru k'onye ono, o ziru g'ọ bya ono. ³⁹Unu anoduje enyocha iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke; dobesu l'onoo ẹka unu e-shi nweru ndzù ojejoje. Ekwo-opfu Chileke ono tukokpokwaaru atù ọnu mu. ⁴⁰Obenu l'unu te ekwedu byapfuta mu g'unu enweru ndzù.

⁴¹“O to nwekwa teke mu ele ẹnya ọ ọ ndiphe bya ajaahaa mu ajaja. ⁴²Ọle mu makwaru-a l'unu te eyeduru Chileke obu. ⁴³Ọ kwa ike ke Nna

mu ono bẹ mu gude bya; unu j̄ika mu. Teke ọ b̄uepho l'ọ d̄uru onye ọzo, gude ike k'ẹka iya bya; l'ọ b̄uru onye k'ono bẹ unu a-nata. ⁴⁴S̄u-a; ?d̄enu g'unu e-shi kweta nkemu; l'unubẹ ndu ab̄ujeru; nwibe unu -n̄odu aja unu ajaja l'ọtso unu nt̄umatu. Ebe ọ b̄udu l'unu ach̄o ọzo, unu e-shi ḡe Chileke ọphu b̄u iya b̄u Chileke k̄p̄ekpu jaa unu ajaja. ⁴⁵G'ọ t̄o d̄ukwa unu g'ọ b̄u mb̄edua eje edo g'unu ḡbaru l'atatiṣu Nna mu; onye e-do edo ẹhu unu gb̄echikwanu b̄uru M̄osisu ph̄o, unu ch̄iru ẹka bebe ph̄o. ⁴⁶Ọ -b̄u l'unu kweru k̄e M̄osisu m̄e unu ekwekwaph̄o nkemu; noo k̄e M̄osisu deru dekuta mu l'ekwo iya. ⁴⁷Teke ọ b̄u l'unu te ekwetad̄uru iphe, o deru; ?d̄enuhununu g'unu e-shi kweta l'opfu, mu epfu b̄u ọkpobe opfu?"

Jiz̄osu an̄u unu ọmadzu iri l'ẹbo

l'ukporo iri nri

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

6 ¹E mechaa; Jiz̄osu t̄ugbua jeshia az̄u eze-ẹnyimu Gálili az̄u iya ọphuu, b̄ukwa iya ph̄o b̄u eze-ẹnyimu Tayibiriyasu. ²Igwerigwe nemadz̄u n̄odu aw̄u gidigidi etso iya; k̄e ẹphe h̄umawaru iphe-ọhumaleny, o meshiru teke ono, o meshiru ndu iphe eme ẹphe wekorohuchaa ono. ³Jiz̄osu kweeph̄o doo bya enyikota ẹka ono, b̄u ọ-ka-l'úbv̄ú-úbv̄ú ono je an̄odu an̄o l'ẹka ono yele ndu etsoje iya n̄u. ⁴Teke ono b̄e ọbo Ojehata ndu Jiu d̄uwaa ntse. ⁵Jiz̄osu bya apalia ẹnya; h̄uma l̄e ndu aw̄u abyapfuta iya n̄u d̄u igwerigwe shii. Ọ b̄uru iya b̄u l'ọ s̄u Filipu: “?B̄ukpoo awe b̄e anyi a-z̄uta buredi ḡe ndu-a eria nri?” ⁶Iphe, o gude pfua nno ta ab̄ukwa l'ọ t̄o mad̄u iphe, oo-me. Ọ kwa g'ọ māduru iphe, Filipu e-pfu.

⁷Ọ b̄uru iya b̄u l̄e Filipu as̄u iya: “Ukporo pangu taa s̄ukpokwanu az̄uta buredi, a-s̄uru g'oo-rwudzuru ph̄e l'onu ilile.”

⁸Noo ya; onye lan̄u l̄e ndu ono, etsoje iya n̄u ono, b̄u Anduru; mb̄u nwune Sayimonu Pyita s̄u iya: ⁹“Ọ d̄ukwaru nwata nwokoro nsh̄i, n̄o l'ẹka-a, gude ishi buredi bal̄i ise; waa ẹji-ẹma. O bekwanu ?ọ d̄uru iphe, iphe ono b̄u l'ẹhu igwe ọha-a?”

¹⁰Jiz̄osu s̄u ph̄e: “Ngwa unu s̄u ph̄e g'ẹphe n̄oduchaa an̄o.” Ẹka ono b̄e unwu irwu ẹswa d̄ukwanu shii. Ẹphe bya at̄uko n̄oduchaa an̄o l'ẹka ono. G'ẹphe ha d̄oru l'ẹka ono b̄u unu unwoke iri l'ẹbo l'ukporo unwoke iri. ¹¹Jiz̄osu bya ach̄ita buredi ono bya ekelechaeph̄o Chileke ekele bya ekeshiaru iya ndu ono, n̄o l'ẹka ono. Ọ bya emekwaaph̄o ẹma ph̄o nno; o dzuru onyemonye. ¹²Ẹphe rijichaeph̄o ẹpho g'ẹphe ha; Jiz̄osu s̄u ndu etsoje iya n̄u: “Unu t̄utukobe iphiriba iya ọphu ẹphe riphodoru g'ọ t̄o d̄u ọphu a-la l'iswi.” ¹³Ẹphe bya at̄utua iphiriba iphiriba iya ọphu shi l'ishi buredi ise ono t̄utu-jia ya nkata-evu-iphe iri l'ẹbo, b̄u iya b̄u ọphu ndu ono riphodoru.

¹⁴Ndu ono h̄umaeph̄o iphe ọhumaleny, Jiz̄osu meru ono ẹphe s̄u: “Ọ kwa ọkpobe-opfu l'oo nwoke-a b̄u onye mpfuchiru Chileke ọbu, l'a-bya

lẹ mgboko-a!" ¹⁵ Jizọsu maerupho l'ẹphe abya iya akpọta k'ehuka; mee ya onye eze phe; ọ buru iya alaphu azu l'úbvú úbvú pho nwẹkinyi iya.

Jizọsu eje ije l'eli mini
(*Mat 14:22-33; Mak 6:45-52*)

¹⁶ O rwuẹpho l'uzo ẹnashi; ndu etsoje iya nu tugbua jeshia leze-ẹnimu pho. ¹⁷ Epe bahu l'ugbo kporu iya eme g'ẹphe ghabua lẹ mini ono jeshia Kapaniyomu. Ochi wata agbagba; ophu Jizọsu 'eke abyapfutadu phe. ¹⁸ Noo ya; oke pherephere nonyaa bya awata ezizi; k'ophu eze mini ono wataru atu oke akpara-mini atushi iya ike; k'ophu o byaje ẹnari. ¹⁹ Ndu etsoje iya nu ono kpoephopho ugbo ono o du ge manyiru eto me ẹno; ẹphe huma Jizọsu g'ooje ije l'eli mini eje abyakube ugbo phe. Meji tofu phe. ²⁰ Jizọsu su phe: "Ndzụ ba agushi unu; l'ọ bu-a mbedua." ²¹ O buru l'ọ pfuru nno meru g'ọ gude o lwuahaa phe l'obu g'ẹphe kubata iya l'ugbo phe. G'ejia epfua; ugbo phe hee l'eli-mgboko ẹka ẹphe eje alufu.

Aacho Jizọsu

²² O rwua lẹ nchitabohu iya; ndu ophu shi nodu l'azu eze-ẹnimu azu iya ophu bebe maru l'oo ugbo lanu be likwaduru-a l'eka ono. Epe makwarupho lẹ Jizọsu te tsodu ndu etsoje iya nu bahu l'ugbo phe; l'oo ndu ono, etsoje iya nu ono tugburu nweka phe. ²³ O dukwarupho igwerigwe ugbo ozo, shigbaa Tayibiriyasu byakube ẹka ono ntse, bu iya bu mgboru ẹka pho, ẹphe no taa buredi ge Nnajiuphu kelechaaru Chileke ekele pho. ²⁴ No iya; igwe oha ono humaepho lẹ Jizọsu ta anodu l'eka ono; ẹbe ndu etsoje iya nu anodu iya; ẹphe tuko bahu l'ugbo choru Jizọsu jeshia Kapaniyomu.

Jizọsu bu nri, anu ndzu

²⁵ Epe cho-vuepho Jizọsu l'azu eze-ẹnimu ono azu iya ophu; ẹphe su iya: "Buhunu teke ole be i ruwaru azu iya-a?"

²⁶ Jizọsu su phe: "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, meru g'ọ gude unu choahaa mu nta-a ta abukwa l'ole unu humaru iphe-ohumalenya, mu meshiru. Iphe, unu zoberu acho mu bukwa lẹ mu nuru unu buredi; unu taa tajia epho. ²⁷ Su-a; ophu g'unu te segbushihe onwunu l'akanya nri ophu bu ola-l'iswi. Unu sejechia akanya nri ophu a-nodu anuje unu ndzu ojejeje, bu iya bu nri ophu Abubu-Ndiphe a-nu unu; kele o kwa yebedua be Chileke, bu Nna meru g'e shije l'eka iya huma ike, egoshi lonoo iphe, yebe Nna gude su ge ya bya."

²⁸ Epe jia ya su iya: "Bu gunu be anyi a-nodu eme l'ọ buru iya bu l'anyi eje ozi Chileke?"

²⁹ O su phe: "Iphe, bu iya bu ozi Chileke bu g'unu kweta k'onye ono, Chileke yeru g'ọ bya ono."

³⁰Ọo ya bụ; ẹphe sù iya: “?Bù ẹgube iphe-ọhumalenya, dù ọdu-agma bẹ ii-me goshi anyi g'anyi gude ẹnya anyi hùma kweta ọbu? ?Denu iphe, ii-me ọbu? ³¹Kele teke k'azụ bẹ nna anyi oche phẹ rikwaru nri ono, bụ mana ono teke ẹphe nọ l'echiegu. Ọ bụru iya bụ iphe ọbu, e deru l'ekwo-opfu Chileke sù: ‘Ọ nuru phẹ nri, shi l'imigwe ẹphe ria.’”

³²Jizọsù sù phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ tọ bụkwa Mósìsù nuru unu nri ono shi l'imigwe ono. Obenu l'ọo Nna mu egudeje ẹka iya nù unu ọkpobe nri ọphu shi l'imigwe. ³³Lẹ nri ono, Chileke anuje ono bụkwa iya bụ onye ono, shi l'imigwe bya ono; tẹme ọ bụru onye ono anuje ndiphe ndzu.”

³⁴Ẹphe sù iya: “Nnajiuphu; jiko nujenu anyi nri ono tekenteke.”

³⁵Jizọsù sù phẹ: “Ọ kwa mbẹdua l'onwomu bụ nri ono, anuje ndzu ono. Onye byapfutaru mu nù bẹ ẹgu ta ayikwa gùbaa ọzo; ọphu ẹgu mini abyakwa agùbaa onye kwetarù nkemu. ³⁶Ọle mu pfuakwaru unu l'unu hùmaakwaru mu; ọphu unu ekwedù nkemu. ³⁷Obenu l'iphe, bụ ndu Nna mu yeru mu l'ẹka a-byapfutakotakwa mu; ọphu mu abyakwa achifù onye byapfutaru mu nù. ³⁸Noo kele mu shi l'imigwe bya. Iphe, mu byaru ta abụkwa gẹ mu bya emee uche nkemu; ọ kwa uche onye ziru mu gẹ mu bya bẹ mu byaru ememe. ³⁹Iphe, bụkwanu uche onye ono, ziru mu nù ono bụ g'ọ tọ dù ndu ono, o yeru mu l'ẹka ono mẹ onye lanù, a-nahù mu tuphahù; gbahaa gẹ mu tuko phẹ mee g'ẹphe tuko teta nọdu ndzù mbọku ikpazù. ⁴⁰Noo kele iphe, dù Nna mu ree bụ g'onye bụ onye hùmaru Nwa iya ono bya ekweta nkiya nweru ndzù ojejoje. Mu e-mekwaphọ onye ọbu g'o shi l'onwu teta dzuru ndzù mbọku ikpazù.”

⁴¹Ọo ya bụ; ndu Jiu wata ata hanyihanyi l'ẹka ono; kele ọ sùru l'ọo yẹbedua l'onwiya bụ nri ọbu, shi l'imigwe bya. ⁴²Ẹphe wata epfu sù: “?Tọ bünü-a nwoke-a bụ Jizọsù, nwa Jiósefu; mbù onye anyi maru nna iya; waa ne iya ree-a? ?Denuhunù g'o shitaru ọ gbẹ nta-a bya asù lẹ ya shi l'imigwe bya?”

⁴³Jizọsù sù phẹ: Unu ta atanyihe ntanyi l'ime onwunu. ⁴⁴Mbù-a; ọ tọ dukwa onye byaru l'abyapfuta mu nù; abùdu l'ọo Nna mu ono, ziru mu nù ono kuritaru onye ọbu. Ọ bụru mbẹdua l'onwomu e-me onye ọbu l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzù mbọku ikpazù. ⁴⁵Ndu mpfuchiru Chileke dekwaru l'ekwo sù: “Ọo Chileke e-zi onyemonye iphe.” Onye bụ onye nùmaru kẹ Nna ọbu; bya anwùta ẹka iya; nokwa onye a-byapfuta mu nù bụ ono. ⁴⁶Iphe, mu epfu ta abụkwa l'ọo dọjewaru onye hùmajewaru Nna ono, abùdu onye ono, shi Chileke l'ẹka bya ono. Ọo yẹbedua bụ onye hùmajewaru iya nù. ⁴⁷Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye kwetarù nkemu bẹ dzuakwaa ndzù ojejoje. ⁴⁸Ọ kwa mbẹdua, bụ nri kẹ ndzù. ⁴⁹Nna unu oche phẹ riru nri ono, bụ mana l'echiegu; ẹphe nwuhuelaa. ⁵⁰Obenu lẹ

^b 6:31 Gùnaa Awù 16:4; Neh 9:15; Ebvu 78:24,25.

nri ọwa, shi l'imigwe-a bẹ bụ nri ọphu anuje ndzụ; mbụ nri ọphu onye riru iya nū taa nwuhuedu anwuhu. ⁵¹Ọ kwa mbedua bụ nri, dzụ ndzụ; shi l'imigwe bya. Onye bụ onye riru nri ono a-dzuru ndzụ jasụ l'ojejoje. Nri ono, mu a-nū ono bụ anụ-ẹhu mu. Mu e-woru iya nū l'iswi ẹhu ndu mgboko-a g'ẹphe ha; k'ọphu bụ; onye riru iya nū; l'ọ dzuru ndzụ.

⁵²Ndu Jiu tūkashiahaa ẹgo l'ime onwophe. Onye aji sụ: ?Denu ge nwoke-a l'e-me nū anyi anụ-ẹhu iya g'anyi ria?

⁵³Ọ buru iya bụ lẹ Jizosu asụ phe: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; unu eriduru anụ-ẹhu Abubu-Ndiphe; ngua mee ya bẹ unu tee nwekwaru ndzụ l'ime ẹhu unu. ⁵⁴Onye bukwanu onye riru anụ-ẹhu mu; ngua mee mu ọbu; bẹ nwewaru ndzụ ojejoje; teme mu emee onye ono; looshi l'onwu teta dzuru ndzụ mboku ikpazu. ⁵⁵Kele anụ-ẹhu mu kwataru buru nri eriri; mee mu bukwarupho okpobe iphe-angungu. ⁵⁶Onye bụ onye riru anụ-ẹhu mu; bya angua mee mu; nowaa mu l'ime; mbedua ndu onye ono l'ime. ⁵⁷Ọo Nna ono, bụ iya bụ ishi ndzụ ono yeru mu ge mu bya; ọ bukwaru iya pho bẹ mu gude ndu ndzụ; nokwapho g'iphe, bụ onye riru anụ-ẹhu mu e-gude mu ndu ndzụ. ⁵⁸Ọo ya bụ lonoo nri ọbu, shi l'imigwe bya ọbu bụ ono. Ọ tọ bụdu egube ochochoroche unu phe richaaru ẹphe nwuhuelaa. Onye bụ onye riru nri ọwa l'a-nduwaro ndzụ jasụ lẹ tuutuutu lẹ mīimīimīi.”

⁵⁹Iphe ono bukota iphe, Jizosu nọ pfushia teke oozi iphe l'ulo-ndzuko ndu Jiu lẹ Kapaniyomu.

Opfu ndzụ ojejoje

⁶⁰Igwerigwe ndu etso Jizosu numa iphe ono bya asụ: “Ha! Opfu ọwa atakwa ẹru lẹ nchi. Ọ tọ bukwa iphe anuma.”

⁶¹Obenu lẹ Jizosu mawaru l'onwiya iphe, ndu etso iya nū atanyi-doru k'opfu ono. Ọ sụ phe: “?Bụ iphe onoya, mu pfuru ono egu unu egu? ⁶²?Denukwanu g'oo-du me unu -huma Abubu-Ndiphe g'ọ kwaseru imeli ala azu l'eka o shi nduhawaa? ⁶³Ọ kwa Unme Chileke anu ndzụ. Iphe, bukpo k'anụ-ẹhu nemadzụ bukwa iphe-mmanu, adudu iphe, ọ yi. Opfu, mu shi teke-a pfushita anu unu-a bukwa unme bya abukwarupho ndzụ. ⁶⁴Obenu l'ọ ducharuru-a ndu ọphu teke ekwetadu nkemu lẹ g'unu ha-a.” Noo lẹ Jizosu shihawaa lẹ mbulembu maru ndu ọphu teke ekwetadu nkiya; makwarupho onye ọphu ọbu l'e-mechaa deru iya ye. ⁶⁵Ọ sukwapho: Noo g'o shitaru mu sụ unu l'ọ tọ dudu onye byaru abyapfuta mu nū; abudu l'o shi l'eka Nna ono.

⁶⁶O pfuchaepho nno; igwerigwe ndu ono, shi etso iya nū ono tsuphuchaa azu; ẹbe ẹphe etsojehedu iya. ⁶⁷Ọ buru iya bụ lẹ Jizosu asụ umadzu iri l'ẹbo ọphu etsoje iya nū: “Unubedua-e; ?Unu a-gbakashihufua tenu?”

⁶⁸Sayimonu Pyita sụ iya: “Nnajiuphu! ?Anyi a-gbakashihu gbapfuhunu onye? G'ọ bụ gubedua gude opfu, anuje ndzụ ojejoje-a. ⁶⁹Anyi

kwetaakwaru bya amaaakwaruṣpho l'ọo ngu bụ Kéreshi ọbu mbụ Nwa ke Chileke, dzụ ndzụ ono.”

⁷⁰Jizọsu sụ phẹ: “?Tọbudu mbẹdua gude ẹka mu họtá unu n'iri l'ẹbo? Ọle onye lanụ l'ime unu bụkwa Obutuswe.” ⁷¹Onye oopfú iphe ono ele ẹnya bụru Jiudasu, nwa Sayimonu Isukariyotu; kele ọo Jiudasu bụ onye e-mechaa deru iya ye; mbụ ọ bụkwaru-a onye lanụ l'ime ụmadzu iri l'ẹbo ono, etsoje iya nụ ono.

Jizọsu yele unwune iya

7 ¹E meeḅekpoephe; Jizọsu tsoru Gálili ejephe; ọphu ọ dudu iya l'okpoma gẹ ya tsoru Jiudiya; kele ndu Jiu, nọ l'ẹka ono aḅọ g'ẹphe e-shi gbua ya. ²Teke ono bẹ ọbo-iphe ndu Jiu ono, bụ Ọbo-Ḅkpù phẹ ono gbaritawaru ntse. ³Ọ bụru iya bụ l'unwune Jizọsu asụ iya: “Shikwaphe l'ẹka-a tųgbua jeshia Jiudiya gẹ ndu etsoje ngu nụ ahuma eze iphe, dụ biribiri, iime. ⁴Ọ tọ dukwa onye anọduje edomi iphe, oome edomi mẹ ọ -nọdu eme g'ọha maru iya. Eshi ọphu ị tųkoru ẹgube eze iphe ono eme; menaa gẹ ndu mgboko-a madzuru ngu.” ⁵Noo l'unwune iya te ekweta-kpọdarunu nkiya.

⁶Noo ya; Jizọsu sụ phẹ: “O toko rwukwa teke mu e-je; obenu l'unube-dua ta adudu teke unu gbeshiru ẹbe unu ejeshia. ⁷Unu ta abyakwa adu ndiphe ashị; obenu lẹ mbẹdua bẹ dųwaa phẹ ashị; kele mu anọduje epfuru phẹ sụ phẹ l'ọo ẹpho ejo-iphe bẹ ẹphe eyeje ẹka. ⁸Unu tųgbua jeshia ọbo-iphe, unu eje; kele mbẹdua bẹ o toko gbadu mu l'ejeje.” ⁹O pfuchaa nno bya anọdu lẹ Gálili l'ẹka ono.

Jizọsu eje Ọbo-Ḅkpù ọbu

¹⁰E mechaa g'unwune iya tųgbucharu jeshia lẹ Ọbo-Ḅkpù onoya; Jizọsu tųgbua lẹ mpya jeshia; ẹbe o jeduru l'ebederabadara ọphu ọha maru. ¹¹Ndu Jiu tsoru elekashi ẹnya iya l'ẹka ono, aabọ iphe ono asuje: “?Bụhunu awe bẹ ọ nọ?”

¹²A nọdu adzụ-phepho taba taba iya l'ẹka ono, e jiru ejiji ono. Ndu ọphu asụ: “Ọ kwa ọkpobe nemadzụ.” Ndu asụ: “Ọo ụka. Ọo ndiphe bẹ o tsochiaru edepushi edepushi.” ¹³Ọ bụru ebvu, ẹphe atsụ ndu Jiu meru g'o gude ẹbe ọ dųhedunu onye duru ike pfufuta iphe ono k'ọphu aa-numa iya.

¹⁴O ruwujeephe l'echilabọ ọbo-iphe ono; Jizọsu bahụ l'eze-ulo Chileke je eziahaa iphe. ¹⁵Ọ dų ndu Jiu biribiri. Ẹphe sụ: “?Denuhununu gẹ nwoke-a meru maru iphe ẹgube-a l'ẹbe abụ l'ọ guru ẹkwo mẹ ililekpọo?”

¹⁶Jizọsu sụ phẹ: “Iphe, mu ezi ta abụkwa mu bẹ o shi l'ẹka. Onye o shi l'ẹka iya bụkwa Chileke ono, ziru mu nụ ono. ¹⁷Onye eme g'o mee iphe, bụ obu Chileke a-maru: ?iphe-a, mu ezi-a shi l'ẹka Chileke tọo ike k'onwomu bẹ mu gude ezi iya. ¹⁸Sụ-a; onye gude ike k'onwiya epfu bụkwa

onwiya bẹ oome g'a jaa ajaja; obenu l'onye eme g'onye ono, ziru iya nū ono jaa ya ajaja b̄waa onye egoshi l'ọ gbaru g'eegude ire iya ẹka; mb̄ ọ tọ d̄d̄du ẹka nt̄uji d̄ iya l'ẹhu. ¹⁹Mb̄u-a; ?tọ b̄d̄du M̄osisu doberu unu eke-mu? Obenu l'ọ tọ d̄d̄du g'unu ha, d̄uru onye emeje iphe, ekemu ono pfuru. ?B̄ukpoo ḡunu bẹ unu z̄oberu eme g'unu gbua mu nta-a?"

²⁰Ndu ono s̄ iya: "Ọo ọbv̄u bẹ ḡ l'iya eme. ?B̄u onye eme g'o gbua ngu?"

²¹Ọ s̄ phe: "?Mu s̄ l'ọ kwad̄u iphe lan̄u bẹ mu meru l'eswe-at̄u-ta-unme; ọ t̄ufuwaa unu ẹhu. ²²Ọo l'ọo lẹ M̄osisu s̄uru; a -nw̄ua nwata nwoke; ọ -n̄oep̄ho abal̄i ẹsato g'unu buje iya úbv̄u meru g'o gude unu n̄odu ebujechaa p̄he iya bua m̄e o -betaru ọ b̄uru l'eswe-at̄u-ta-unme. G'a ḡuf̄ukp̄okwaa l'ọ tọ b̄d̄du M̄osisu bẹ watar̄u iya n̄u; ọ b̄ukporo ocho-choroche unu p̄he watar̄u iya. ²³Ọ -b̄uru l'iphe, unu e-buje nemadz̄u úbv̄u l'eswe-at̄u-ta-unme b̄u g'unu ete emebyidu ekemu M̄osisu ?ọ nw̄uru ñnw̄u-agma bẹ ẹhu eghu unu eghu lẹ mu meru nemadz̄u o wek̄orohu l'eswe-at̄u-ta-unme? ²⁴Ọphu g'unu be lejekwa nemadz̄u ẹnya l'ip̄hu kpee ya ikpe; unu p̄f̄ub̄ejekwa ikpe ọto kpee nemadz̄u."

?B̄u Jiz̄osu b̄u Kéreshi ọbu?

²⁵Ọo ya b̄u; ndu Jierúsalem̄u har̄u s̄u: "?Tọ b̄unu-a nwoke-a bẹ aach̄o-kashi g'e gbua? ²⁶Ọ gb̄enu bya ap̄f̄uru l'edzudzu-ọha l'ẹka-a asa op̄fu; ọphu ọ d̄d̄du onye w̄otar̄u iya ya n̄u. ?Ọ d̄ukwa ḡe ndu-uke Chileke mawaru l'ọo ya b̄u Kéreshi ọbu ḡedegede? ²⁷Obenu lẹ teke Kéreshi ọbu a-bya bẹ ọ tọ d̄ukwa onye amaru ẹka o shi. Onye ọwa bẹ anyi kab̄ekwa maru ẹka o shi."

²⁸Noo ya; Jiz̄osu zinyaa p̄he iphe l'eze-ṽlo Chileke ono; ọ raaha ya arara s̄u: "?Unu mak̄por̄u-a onye mu b̄u amama ophu? ?Unu maru-a ẹka mu shi? Ọ tọ b̄ukwa ike k'ẹka mu bẹ mu gude bya. Onye ono, ziru mu ḡe mu bya ono b̄ukwa onye ire-lan̄u; ọle unu ta amad̄u iya. ²⁹Ọo mb̄edua maru iya. Ishi iya b̄u l'ọo ẹka ọ n̄o bẹ mu shi; t̄eme ọ b̄uru iya ziru mu ḡe mu bya."

³⁰Ẹphe ch̄okashiahaa g'ẹphe e-me gude iya; ọle ọ tọ d̄d̄du onye ophu byiru iya ẹka; kele o toko ọ gbad̄u iya l'anw̄uhu. ³¹Ndu kwetar̄u nkiya l'igwe ọha ono kwata hālaa shii. Ẹphe n̄odu ep̄fu asuje: "Teke Kéreshi ọbu byaru; ?oo-mebaa iphe, d̄u biribiri, l'a-dakata ọwa-a, nwoke-a shi teke-a meta-a?"

Eezi ndu nche g'ẹphe je egude Jiz̄osu

³²Ndu F̄árisii n̄umanu taba taba ono, a t̄ukoru aadz̄u kẹ Jiz̄osu ono. T̄obudu iya b̄u; ndu-ishi uke Chileke m̄e ndu F̄árisii yefun̄u ndu nche; ẹphe jeshia ya egude. ³³Ọo ya b̄u; Jiz̄osu s̄u: "Ọ kwaa ḡe mu l'unu n̄ofua nwansh̄ii; mu alapfushiwar̄o onye ono, ziru mu ḡe mu bya ono. ³⁴Mb̄u

l'unu a-cho mu nta choo imo; unu taa humadu mu; eka mu no be unu ta ayikwa bya.”

³⁵Ndu Jiu ono tuko pfuaha l'ime onwophe su: “?Bukpoo egube awe be nwoke-a abya alala, anyi taa dudu ike ala? A ta amadu ?o kwako le ya a-lashi Gurisu, bu iya bu eka ndu Jiu gbakashihuru je eburu; jeshia eka ono je ezi ndu Gurisu iphe to? ³⁶Meru iphe, o gbese su: ‘Unu a-cho mu nta choo imo; ole unu taa humadu mu.’ Sukwapho: ‘Eka mu no be unu ta ayikwa bya.’ Iphe ono bukpoosunu be o bu?”

Mini, anuje ndzu

³⁷O beepho le mboku agba l'upfu oha, bu iya bu mboku, kachaa mkpa l'obo-iphe obu; Jizosu gbalihu pfuru apfuru raa ya arara su: “Onye mini agu g'onye ono byapfuta mu ge mu kee ya mini g'o ngua. ³⁸Onye kwetaru nkemu be iphe ono, ekwo-opfu Chileke pfuru ono a-vukwa l'ehu iya, suru: ‘Oo l'ehu onye ono be ngelele ono, asoshi mini, anuje ndzu ono adu.’” ³⁹Jizosu pfuru iphe ono, o pfuru ono pfudoru iya Unme-du-Nso, bu iya bu Unme-du-Nso ono, ndu woru onwophe ye iya l'eka a-nata ono. Teke ono be e teke anudu phe iya; opfu le Jizosu be Chileke teke ewolidu dobe l'odu-biribiri iya l'imigwe.

Igwe oha aaboo onwophe ebo

⁴⁰G'igwe oha ono numaru iphe ono, o pfuru ono ephe haru su: “Ha! Nwoke-a bukwa onye mpfuchiru Chileke obu, anyi ele enya iya obu eviya.”

⁴¹Ndu ophu asu: “O kwa iya bu Kereshi obu.”

Ndu asu: “?Buna-a le Galili be Kereshi obu e-shi bya? ⁴²Ekwo-opfu Chileke sukwaru le Kereshi obu l'e-shi l'eri Dévidi. Loo le Betulehemu be aa-nwu iya, bu iya bu le mkpukpu, Dévidi shi buru gedegede.” ⁴³No iya bu; ndu ono gude opfu ehu Jizosu ono bo onwophe ebo. ⁴⁴Ephe haru choahaa uzo, ephe e-shi gude iya; ole o to dukwanu onye ophu byiru iya eka.

Ndu-ishi ndu Jiu te ekweduru woru onwophe ye Jizosu l'eka

⁴⁵Ndu nche pho, ephe ziru ozi-a jechaa bya alwaphuta azu lapfushia ndu-ishi uke Chileke me ndu Farisii, bu ndu ziru phe ozi. Ephe rwua; ndu ono, ziru phe nu ono jia phe su: “?O nwuru inwuagha be unu akputaduru iya?”

⁴⁶Ndu nche ono su phe: “Ha-o! Anyi teke ahumaswekwaa onye asa opfu egube ono.”

⁴⁷Ndu Farisii ono su phe: “?O duswefuakwarupho unubedua? ⁴⁸?Ako kojeru unu l'o duru onye-ishi anyi; ozoo onye Farisii, wojeru onwiya ye iya l'eka? ⁴⁹Abyakwanu l'iphe, bukpoosunu igwerigwe oha ono, bu ekemu Mosisu be ephe amadu ono be Chileke tukwaru onu.”

⁵⁰No iya; Nikodimosu, bu onye lanu le ndu Farisii ono, bukwa iya pho gbeshijeru jepfuta Jizosu-a su phe: ⁵¹“E -tsoje iphe, ekemu anyi pfuru be anyi taa nmakwa nemadzu ikpe me anyi -anumaduru opfu iya; marweta iphe, o meru.”

⁵²Ephe su iya: “?Gubedua bufunu-a onye Galili? Lerwena enya lekwo-opfu Chileke gi-huma lo to dudu onye mpfuchiru Chileke, e-shi le Galili.”

⁵³E mechaa onyenonu tugbua lashichaa ibe iya.

Nwanyi, e gechiru l'eka oori ogori

8 ¹Tobudu iya bu; Jizosu tugbua jeshia ubvu Olivu. ²O rwuepho lonmewa utsu echele iya; o tugbua ozo byatashia leze-ulo Chileke. A du igwerigwe zakoo l'eka ono bya adophee ya mgburugburu. O bya anodu anoo; wata phe ezi iphe. ³No iya; ndu ezije ekemu me ndu Farisii kpuru nwanyi, e gechiru l'eka oori ogori kputaru iya; bya eworu iya dobe lechilabo phe l'eka ono. ⁴Ephe su Jizosu: “O-zii-iphel! Nwanyi-a be e gechiru yee nwoke. ⁵?O dukpoo ngu g'e mee ya gunu nta-a? A -bya lekemu anyi bukwa iphe, Mosisu pfuru bu g'e gudeje mkpuma tugbua onye meru iphe, du nno.” ⁶Iphe ono, ephe epfu nno buru onya opfu be ephe gbaberu iya gephe maru: ?o duru iphe, ephe e-gude nmata iya su lo noo ophu o mesweru. Jizosu gbenu bya etupfuru etupfuru bya egude mkpushi-eka dekashiahaa iphe l'ali. ⁷Ephe jinyaa ya aji; o gbalihu su phe: “Teke o duru onye teke emeswee iphe-eji g'unu ha l'eka-a goneyo ono vuwaruro uzo wota mkpuma tua nwanyi-a.” ⁸O tufutakwa ozo gudekwa mkpushi-eka deahaa iphe l'ali ozo. ⁹Ephe numachaepho iphe ono; ephe geshihuahaa nanu nanu; kele egomunggo phe anmaa phe ikpe. No iya; ephe shiepho ageshihu le ndu bu ogerenya gbiriri jasu o buwaru Jizosu pfu-pheru nwekiya yele nwanyi ono, pfuru iya l'ataphu ono. ¹⁰Jizosu bya agbalihu su iya: “Nwanyi! ?Denuhunu phe? ?To duhedunu onye ophu pfuru nma ngu ikpe obu?”

¹¹Nwanyi ono su iya: “O to dukwa Nnajiuphu.”

Jizosu su iya: “?Buchihunaa mbedua a-gbe nmaa ngu ikpe? Tugbua lashia. O l'oo gi ti mebekwa iphe-eji ozo.”

Jizosu bu iphoro ke ndu mgboko

¹²Jizosu byakwa eyeeru phe onu su phe: “O kwa mbedua bu iphoro, duru ndiphe. Onye bu onye tsoru mu nu ta abyakwa eje ije lochii; gbahaa iphoro ke ndzu be a-nodu iya lehu.”

¹³Oo ya bu; ndu Farisii su iya: “Nta-a be o gbere buru gubedua lonwongu atu onu onwongu. Iphe ono, iipfu ono ta adukwa ophu bukpo ire-lanu.”

¹⁴Jizosu su phe: “Mu -nodu atukpoonu onu onwomu; unu makwaru l'iphe, mu epfu bukota ire-lanu; kele mu maru eka mu shi; makwarupho

ẹka mu ala; obenu l'unubẹdua ta amadụ ẹka mu shi; ẹbe unu amadụ ẹka mu ala. ¹⁵Unubẹdua l'ekpe ikpe gẹ nemadụ ekpeje. Mbẹdua ta adudu onye mu ekpe ikpe. ¹⁶Tẹmanu; ọ -bụkpooru nū l'ọo gẹ mu kpee ikpe; bẹ ikpe nkemu bụkwa ikpe, p̄furu ọto; kele ọ tọ bụdu mbẹdua nwẹki-nyi mu ekpe ikpe ọbu. Ọo mu lẹ Nna mu ono, bụ iya ziru mu gẹ mu bya ono. ¹⁷Tẹme e dekwaa ya p̄họ l'ẹkwo ekemu unu sū l'umadzu labo -nọdu agbawaa ekebe l'iphe bẹ iphe ono b̄nupho ọkpobe-opfu. ¹⁸Mu atụ ọnu onwomu; tẹme Nna mu ono, bụ iya ziru mu gẹ mu bya ono nọdu atụkwa-pho ọnu mu.”

¹⁹Tọbudu iya bụ; ẹphe j̄ia ya sū iya: “?Bụ awe bẹ Nna ngu ọbu nọ?”

Jizọsu sū p̄he: “Unu ta amakwa mu; ọp̄hu unu amakwa Nna mu. Ọ -bū l'unu maru mu m̄e unu amakwarupho Nna mu.”

²⁰Op̄fu ono bẹ ọ nọ l'ẹka e dobeje okpoga, a tūkotaru Chileke p̄fushia g'ọ nọ l'eze-ulo Chileke ono ezi iphe. Ẹbe ọ dudu onye byiru iya ẹka k'egude; kele o toko ọ gbadi iya l'anwuhu.

Jizọsu anma ọkwa ekwegekwe

²¹Jizọsu sūkwa p̄he: “Mu a-la; unu achoo mu nta choo imo; ọle unu taa choo-vudu mu. Unu evuru iphe-eji, unu meru l'ishi g'unu vu iya nwushihu. Ẹka ọbu, mu a-la ọbu bẹ unu ta ayikwa bya.”

²²Ọ buru iya bụ lẹ ndu kẹ Jiu asū: “?Ọo-kabehunu gbua onwiya ọp̄hu ọ sūru l'ẹka ya a-la bẹ anyi ta ayikwa bya?”

²³Ọ sū p̄he: “Unubẹdua shi l'uzo-alị; ọle mbẹdua shi l'uzo-imeli. Unu bụ ndu kẹ mgboko-a; obenu lẹ mbẹdua ta abudu onye kẹ mgboko-a. ²⁴Mu sūru unu l'o noo iphe, meru g'ọ gude unu je evuru iphe-eji, unu meru l'ishi g'unu vu iya nwushihu; mbụ unu a-nọdukwa l'iphe-eji unu ono nwushihu; gbahaa l'unu byaru bya ekweta lẹ mu bụ onye ono, mu sūru lẹ mu bụ ono.”

²⁵Ẹphe j̄ia ya sū iya: “?Bụ onye bẹ i bụ?”

Jizọsu sū p̄he: “Ọo onye ono, mu shi lẹ mbụ kataru unu lẹ mu bụ ono bẹ mu bụ. ²⁶O nwechaaruro iphe, mu e-pfu pfukuta unu; m̄ekwapho igwerigwe iphe, mu e-kpe unu ikpe iya; ọle onye ono, ziru mu nū ono bụ onye ire-lanū; tẹme ọ buru iphe, mu nūmaru iya l'ọnu bẹ mu arajẹ arara g'onnyemoneye nūma.”

²⁷Ẹbe ẹphe amadụ l'ọo Chileke, bụ Nna bẹ oopfu ama ẹka. ²⁸Ọo ya bụ Jizọsu sū p̄he: “Unu -woliepho Abubu-Ndiphe; unu agbẹ teke ono maru l'ọo mu bụ iya. Noo teke unu a-makwarupho l'ọ tọ dudu iphe, mu egude-je ike k'ẹka mu mee; l'ọ b̄ep̄ho iphe, Nna ziru mu bẹ mu anọduje ep̄fu. ²⁹Tẹmanu onye ono, bụ iya ziru mu gẹ mu bya ono te ebuhakwaru mu ẹka. Ọ p̄fukwaru swiru mu eswiru; kele ọ b̄ep̄ho iphe, dū Nna mu ono ree l'obu bẹ mu anọduje eme tekenteke.”

³⁰Igwerigwe ndu nūmaru teke Jizọsu ep̄fu iphe ono kweta nkiya.

Ohu l'amadụ

³¹ Ọo ya bụ; Jizọsụ sụ ndu Jiu ono, kwetawaru nkiya ono: “Unu -nọdu emejekpọwaa gẹ mu epfu-a; bẹ unu bụakwaa ọkpobe ndu etsoje mu nụ. ³² Mbụ; unu amaru ọkpobe-opfu ono. Ọkpobe-opfu ono emee g'unu nwe-ru onwunu.”

³³ Ẹphe sụ iya: “?G'anyi shi l'eri Ẹbirihamu-a-e? Ẹbe ọ bụdu l'ọ duje-ru onye gbajeru anyi ohu-a. ?Buhunu ole bụ k'epfu sụ l'anyi e-nweru onwanyi?”

³⁴ Jizọsụ sụ pẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bụ onye eme iphe-ẹji bụakwaa ohu iphe-ẹji. ³⁵ Ohu te ebujeakwaruro l'ibe nnajiuphu iya jasụ lẹ gbururu. Ọo nwa, a nwuru anwunwu l'unuphu anọdujewa iya rọ jeye lẹ gbururu. ³⁶ Ọo ya bụ; teke Nwa ono meru unu g'unu nweru onwunu; unu enweru onwunu ọkpobe enweru. ³⁷ Mu makwaru-a l'unu shi l'eri Ẹbirihamu; unu gbẹ emekwanu g'unu gbua mu-a; opfu l'unu te ekwedu g'opfu mu ree unu ire l'ẹhu. ³⁸ Iphe, mu epfu opfu iya bụ iphe, mu gudewaa ẹnya mu hụma l'ẹka mu lẹ Nna nọ; iphe, unubedua emekwanu bụru iphe, unu nūmaru l'ọnu nna unu.”

³⁹ Ẹphe sụ iya: “Ọ kwa Ẹbirihamu bụ Nna anyi.”

Jizọsụ sụ pẹ: “Ọ -bụ l'unu bụ unwu Ẹbirihamu mẹ unu emenaa iphe, Ẹbirihamu meru. ⁴⁰ Obenu lẹ nta-a bẹ unu acho ọzo, unu e-shi gbua mu; mbụ mube onye pfuru unu ire-lanu, mu nūmaru Chileke l'ọnu. Ọ tọ bụ-kwa egube iphe ono bẹ Ẹbirihamu meru. ⁴¹ Ọo iphe, nna unu meru bẹ unu eme.”

Ẹphe sụ iya: “E te vutakwaru anyibedua l'ovuoba. Ọ kwa Nna lanu bẹ anyi nweru, bụ iya bụ Chileke.”

⁴² Jizọsụ sụ pẹ: “Ọ -bụ l'ọo Chileke bụ Nna unu mẹ unu eyenaa mu obu; kele ọo l'ẹka Chileke nọ bẹ mu shi gbeshi byatashia. Mu ta anonyae-kwarupho bya egude ike k'onwomu byatashia. Ọ kwa Chileke ziru mu gẹ mu bya. ⁴³ Ọ nwuru inwu-agma bẹ iphe, mu epfu agbeje sweru unu uswe lẹ nchị? Iphe, meru iya nụ bụ l'unu te ekwedu l'unu a-nūma opfu mu. ⁴⁴ Unu bụ unwu Obutuswe. Ọ bụru Obutuswe bụ nna unu. Iphe, dū unu ree l'obu bụru g'unu e-me mee iphe, dū nna unu ono ree. E -shikpoo lẹ mbulembu bẹ ọ bụhawaa mgbugbumadzu. Ẹka iya ta adujeduru l'ire-lanu; kele ọ tọ dudu ire-lanu dū iya l'ọnu. Ọ -dzua ọka bẹ a mawaru l'ọo iphe, gbaru egube onye ọ bụ bẹ oome; noo l'ọ bụ onye ntuphu-ire bụru nnaji ọka l'onwiya. ⁴⁵ Obenu lẹ mbedua epfuje ire-lanu. Ọ bụru iphe ono meru g'o gude ẹbe unu ekwetaduru nkemu. ⁴⁶ Ọ dukpooru onye a-gbeshi pfua sụ l'owa-a iphe-ẹji, mu mejeru baa? Teke ọ bụkwanu l'ọo ire-lanu bẹ mu epfu; ?ọ nwuru inwu-agma bẹ unu te ekwekwanu lẹ nkemu bụ eviya? ⁴⁷ Onye bụ-a Chileke bụ Nna iya anumaje opfu Chileke. Iphe, meru iphe, unu ta anudu opfu Chileke bụ l'unu ta abudu unwu Chileke.”

Jizḡosu lẹ́ Ébirihamu

⁴⁸Ndu Jiu sù iya: “?Ḡ dḡ ngu g'anyi te epfuduru ḡkpobe-opfu mẹ anyi -sù l'ì bḡ onye Samériya; tẹme ḡbvḡ nḡdu eme ngu?”

⁴⁹Jizḡosu sù phe: “Ḡ tḡ dḡkwa ḡbvḡ, eme mu nḡ. Ḡ kwa Nna mu bẹ mu akwabẹ ùbvḡ; unu gbẹ agbarwḡ mu agbarwḡ; ⁵⁰ẹbe ḡ bḡ lẹ mu eme g'a jaa mu ajaja. Ḡ dḡru onye lanḡ, adzḡ g'a jajẹ mu ajaja; ḡ bḡru onye ono e-kpe ikpe. ⁵¹Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bukḡpoo onye eme iphe, mu epfu-a ta abyakwa anwḡhu anwḡhu jasḡ lẹ tuutuutu lẹ mḡimiimii.”

⁵²Ndu Jiu sù iya: “!Thee! Nta-a bẹ anyi makḡḡwaru l'ḡo ḡbvḡ eme ngu eviya. Lẹ-a; Ébirihamu kakḡḡkwaru nka nta ka imo; mechaa bya anwḡ-hule-a. Iphe, bḡ ndu mpfuchiru Chileke nwḡhukotakwapho; ḡ bḡru iya bẹ ì sḡru anyi l'onye bḡ onye eme iphe, i pfuru ta ayidu nwḡhu anwḡhu jasḡ lẹ tuutuutu lẹ mḡimiimii. ⁵³Tḡo ?iime g'ì sù l'ì ka nna anyi Ébirihamu shii, mechaarḡ nwḡhuela-a? Tẹme ndu mpfuchiru Chileke nwḡshihukotakwapho. ?Bḡ onye bẹ iitukḡo l'ì bḡ?”

⁵⁴Jizḡosu sù phe: “Ḡ -bḡ l'ḡo gẹ mu jaahaa onwomu ajaja mẹ nkemu ta adḡkwa iphe, o gege abḡru. Ḡo Nna mu ono, unu sḡru l'ḡo Chileke unu ono aja mu ajaja. ⁵⁵Obenu l'unu teke amadḡru iya; mbẹdua makwanḡru iya. Ḡ -bḡ lẹ mu sḡru lẹ mu ta amadḡ iya m'ḡ bḡru ḡka bẹ mu adzḡ g'unu-bẹdua adzḡje-a. Ḡle mu maru iya bya emeje iphe, o pfuru. ⁵⁶Nna unu, bḡ Ébirihamu bẹ ẹhu tsḡru ḡtso l'oo-gude ẹnya iya hḡma mbḡku, mu a-bya. Ḡ hḡma iya; o tee ẹswa.”

⁵⁷Tḡbudu iya bḡ; ndu Jiu sù iya: “?G'ì tiki nḡdu ḡkporo apha labḡ l'apha iri-a bẹ ì gbẹ hḡmawanu Ébirihamu?”

⁵⁸Jizḡosu sù phe: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; a byakwaru anwḡ Ébirihamu; mu nḡduhawaa.”

⁵⁹Tḡbudu iya bḡ; ephe kwakḡahaa mkḡpuma g'ẹphe tḡa ya. O domia onwiya; lḡfushia l'eze-ḡlo Chileke ono.

Jizḡosu emeta nwoke,

a byaru anwḡ ḡ nḡdu atsuwaa ishi

9 ¹Jizḡosu nḡdu aghata aghata; ḡ hḡma nwoke lanḡ, a byaru anwḡ ḡ nḡdu atsuwaa ishi. ²Noo ya; ndu etsoje Jizḡosu jja Jizḡosu sù iya: “?Bḡkpohuna onye ole mesweru? ?Bḡ nwoke-a meru iphe-ẹji; tḡo ndu nwḡru iya nḡ, meru g'o gude a bya l'anwḡ iya; ḡ nḡdu atsuwaa ishi?”

³Jizḡosu sù phe: “Ḡ tḡ bukwa lẹ nwoke-a mesweru; ḡzoo l'ḡo ndu nwḡru iya nḡ mesweru meru g'o gude; ḡ nḡdu atsu ishi. Ḡ kwa iphe, kparḡ iya nḡ bḡ; g'e shichia l'ẹhu iya goshi g'ike kẹ Chileke erebe ire. ⁴Anyi jefḡta-jekwa ozi onye ono, ziru mu gẹ mu bya ono teke ìphóró dḡkwadu. Noo le nchi ejihuwaa teke adḡedu onye adḡ ike eje ozi. ⁵Nta-a, mu nḡkwadu lẹ mgboko-a bukwa mbẹdua bḡ ìphóró kẹ ndu mgboko-a.”

⁶O pfuchaḗpho iphe ono bya agbūshi ṅnu-mini l'alī bya egude ṅnu-mi-ni ono gwo-phube ḗpuchi meta tee nwoke ono l'ḗnya; ⁷sū iya: “Tugbua je aswaa iphu l'okpuru Sayilowamu,” bụ iya bụ okpuru, aza “onye e ziru ozi.” Tṅbudu iya bụ; ọ tugbua je aswaa iphu l'okpuru ono. Ọ lwaphutashia azụ; ọ nṅdu aphūwaa ụzo.

⁸Ndu obutobu ono mḗ ndu shi ahumajewa iya nū ẹka ọorwo arwo jia-haa: “?Tṅ buna-a nwoke-a, anṅduje arwo arwo-a baa?”

⁹Ndu asū l'ọ kwa iya-a; ndu asū l'ọ tṅ bukwa iya; l'ọ kwa onye yeru iya nū. Nwoke ono sū: “Ọ kwa mu-a-o.”

¹⁰ḗphe jia ya: “?Dḗnu g'e meru ị phūaharu ụzo?”

¹¹Ọ sū phe: “Ọ kwa nwoke ono, eekuje Jizosu ono gwo-phuberu ḗpuchi meta tee mu l'ḗnya labo; bya asū mu gḗ mu tugbua je aswaa iphu lḗ Sayilowamu; mu tugbua je aswaa iphu; mu wata aphū ụzo.”

¹²ḗphe jia ya sū iya: “?Bū awe bḗ onye ọbu nṅ?”

Ọ sū phḗ lḗ ya ta amakwa.

Ndu Fárisii aji onye ono, shi atsū ishi ono aji

¹³Noo ya; ḗphe duta nwoke ono, shi atsū ishi ono jepfu ndu Fárisii.

¹⁴Mboku ono, Jizosu gwo-phuberu ḗpuchi tee nwoke ono l'ḗnya ọ phūahaa ụzo ono bụ eswe-atṅta-unme. ¹⁵Ndu Fárisii bya ajikwaa nwoke ono ọzo sū iya g'ọ kṅkpoo g'o shiru phūahaa ụzo. Ọ sū phḗ: “O metaru ḗpuchi tee mu l'ḗnya labo; mu je aswaa iphu; mu phūahaa ụzo.”

¹⁶Ndu Fárisii ono harū sū: “Nwoke ono te eshikwa l'ẹka Chileke; ọ -būru 'abū ?dḗnu g'o gude ọphu o dobejedu nsṅ, dṅ l'eswe-atṅta-unme?”

Ndu ọphu asū: “?Dḗnukwanu g'onye eme iphe-ḗji e-me emekṅta iphe-ṅhumalenya, dṅgbaa ẹgube ono.” ḗphe bṅ onwophḗ ẹbo.

¹⁷A nonyakwaa; ndu Fárisii ono jikwaa nwoke ono ọzo sū iya: “?Dḗnu-kpohuna ṅnu, gṅbedua yeru lḗ kḗ nwoke ono; eshi ọphu ọ bụ iya meru; ị phūahaa ụzo.” Ọ sū phḗ: “Ọo onye mpfuchiru Chileke bḗ ọ bṅ.”

¹⁸Ọphu ndu Jiu ono ekwetakwanuru lḗ nwoke ono shi atsūhawaa ishi; l'ṅ teke ono bḗ e meru iya; ọ phūahaa ụzo ono; jasuru ḗphe je ekua ndu nwuru nwoke ono; ¹⁹bya aji phḗ sū phḗ: “?Bū onye ọwa-a bṅ nwa unu, unu sūru l'a byaru anwū ọ nṅdu atsūwaa ishi-a? ?Dḗnu g'e meru ọ nṅdu aphūwaa ụzo nta-a?”

²⁰Ndu nwuru nwoke ono sū: “Iphe, anyi makaharu bṅ l'ṅ bṅ nwa anyi. Iphe ọzo būru l'o shi l'ḗpho ne iya tsṅta ishi. ²¹G'e shiru mee ọ phūahaa ụzo nta-a bḗ anyi amaḗkwa. Ẹbe anyi amakwa onye meru; ọ phūahaa ụzo. Ọ kwa g'unu jia ya g'ọ pfua l'ṅnu onwiya; eshinu ọgerenya iya dṅwaa shii.” ²²Iphe, ndu nwuru nwoke ono gude pfua nno bṅ l'ḗphe atsū ndu Jiu ebvu; kḗle ndu Jiu chihawaru iya sū l'ṅ -duru onye gudebaa ṅnu iya pfua l'edzudzu-ṅha l'ṅ Jizosu bṅ Kéreshi ọbu; ḗphe akpo-chia onye ọbu mkpo-chi sū g'ọ tṅ batabaḗ l'ṅlo-ndzuko phḗ.

²³Noo g'ọ gude ndu nwuru iya nū sū: “Unu jia ya; ọgerenya iya dṅwaa shii.”

24 Oo ya bụ; ephe byakwa ekua nwoke ono, shi atsụ ishi ono k'ugbo ẹbo sụ iya: “Kwabẹ Chileke nwẹkiya ùbvù; pfiaru anyi ire-lanụ; l'anyịbedua l'onwanyi maakwaru lẹ nwoke ono bụ onye iphe-ẹji.”

25 Nwoke ono sụ phe: “Mu ta amakwa ?ọ bụ onye iphe-ẹji-o tọ tọ bụdu iya. Ophu mu gude ẹka bụ lẹ mu shi atsụ ishi; ọle nta-a bẹ mu aphuwaa ụzo.”

26 Ephe jia ya sụ iya: “?Denu g'ọ nwuru unu l'ia? ?Denukpoo g'o gude mee ngu; i phuahaa ụzo ọbu?”

27 O sụ phe: “O kwa-a iphe lanu-a, mu pfuhawaru unu-a; ẹbe unu anga-beduru iya nchi-a. ?O nwuru inwu-agma bẹ unu eme g'unu numa iya ozo? Tọ ?ọ dufua unu g'unu buru ndu etsoje iya nu?”

28 Ephe phuahaa ya iphu sụ iya: “O kwa gubedua bụ onye etsoje iya nu! Anyịbedua bukwa ẹka kẹ Mosisu bẹ anyi etso! 29 O buru Mosisu bẹ anyi maru lẹ Chileke pfuru opfu nu. O -buru onye ọwa-a bẹ anyi ta amakwa ẹka o shi.”

30 Nwoke ono, shi atsụ ishi ono bua ntumatu sụ: “Ha-oo! Owa-a dukwa mu nu biribiri! Unu ta amadu ẹka o shi; ọle o mekwanuru; mu saa ẹnya labo gude aphụ ụzo. 31 Iphe, doru ẹnya bụ lẹ Chileke ta angajeduru ndu iphe-ẹji nchi; o bekwanu l'onye abajeru Chileke eja bya emeje iphe, du Chileke ree l'obu bẹ ọngajeru nchi. 32 Eshinu mgboko du bẹ ọ toko du-swekwaa onye numajeru l'odu onye mejeru onye shi l'epho tsuta ishi; ọ phuahaa ụzo. 33 O -bụ lẹ nwoke-a te shi l'eka Chileke bya; me ọ tọ dukwa iphe, o gege adu ike mee.”

34 Ephe vupyaabe iya sụ: “?Ibya anyi ezi iphe! Gube onye ngupyaaberu eme iphe-ẹji l'era?” Ephe chifu iya.

Atsụ ishi kẹ ndu Fárisii

35 Jizosu numa l'ephe chifuwaru nwoke ono bya eje achọ-vu iya sụ iya: “?I kwetarụ l'ji-nodu l'eka Abubu-Ndiphe?”

36 O sụ Jizosu: “Jiko kanuru mu onye ọ bụ gẹ mu ekweta nkiya.”

37 Jizosu sụ iya: “I gbẹ gudewaa ẹnya ngu humawaa onye ọbu. Mbụ l'ọọ ya epfu eyeru ngu nta-a.”

38 Nwoke ono sụ: “Nnajiuphu! Mu kwetawaru!” O bya adaa kpurumu l'alị baaru iya eja.

39 Jizosu sụ iya: “Iphe, mu zoberu bya lẹ mgboko-a bụ gẹ mu kpee ikpe; k'ophu ndu atsụ ishi a-phuahaa ụzo; ndu aphụ ụzo a-tsuhaa ishi.”

40 Ndu Fárisii, haru nọ-kube iya nu numa iphe ono; ephe sụ iya: “?Iipfu l'anyịbedua atsufua ishi tọ gunu?”

41 Jizosu sụ phe: “O -bụ l'ọọ iphe unu atsụ ishi; me ọ tọ dukwa iphe-ẹji gege adu unu l'ehu. Obenu lẹ nta-a, unu suru l'unu aphụ ụzo-a bẹ unu vukwapho iphe-ẹji unu l'ishi g'unu vu iya.”

Onye eche aturu

10 1 Jizosu sụ phe: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye eshidu l'oguzo bahu l'eka aachibaje aturu; ọ gbẹ shia ibiya ozo nyiba iya

enyiba; onye ono bukwa iphuru buru onye ana nfu. ²Qo onye shiru oguzo bahu l'eka aachibaje aturu bu onye eche aturu ono. ³Qo buru onye ono be onye eche oguzo eka aachibaje aturu aguhajeru uzo; o buru onye eche aturu ono be aturu ono anumaje olu iya; lo bya ekua ophu bu aturu nkiya l'epha l'epha; duta phe lufushia. ⁴Teke o chifutagbucherupho aturu nkiya; lo vuta uzo; aturu iya ono awu etso iya; kele ephe mawaru olu iya. ⁵Ephe tee kwekwa etsoru onye shi uswe. O kwa oso be ephe a-gbe agbaru onye obu; kele ephe ta amadu olu ndu shi uswe."

⁶Noo etu, Jizosu nmaru phe; obenu l'iphe, o pfuru phe te edoduru phe enya.

Jizosu bu onye obu-oma, eche aturu

⁷Tobudu iya bu; Jizosu sukwa phe ozo: "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; oo mbedua bu oguzo eka aachibaje aturu. ⁸Iphe, bu ndu vu mu uzo bya bukota iphuru; buru ndu ana nfu; ole aturu ono te eyeduru onu yeru phe. ⁹O kwa mbedua bu oguzo ono. Onye shiru iya nu bata be aadzetakwa. Onye ono e-shi iya bata; shikwa iya pho lufu; huma eka oo-ta nri g'aturu ahumaje-a. ¹⁰Iphe, iphuru abyajé ememe kpeekpu bu g'o zita iphe; waa g'o gbua aturu; ozoo ge ya mee g'iphemiphe laa l'iswi. Obenu l'iphe, mbedua l'onwomu byadoru bu gephe enweru ndzu; nweru k'etsutsu iya."

¹¹"O kwa mbedua bu onye obu-oma obu, eche aturu. Onye obu-oma, eche aturu atuje ishi ndzu iya gude see iswi aturu iya. ¹²Onye e butaru ebuta; a-paru aturu ono haa gbalaa me o -huma l'agu abya; kele o to budu iya echeje aturu ono; teme ebe o budu iya nwe iya. Oo ya bu; agu ono abapfuta aturu ono bya achikaa phe. ¹³Onye ono, e butaru ebuta ono agbalaje; kele o maru loo ebuta be e butaru iya; ebe o dudu iphe, o guberu aturu ono. ¹⁴Su-a; o kwa mbedua bu onye obu-oma obu, eche aturu obu. Mu maru ndu ophu bu aturu mu; ndu ophu bu nkemu maru mu. ¹⁵Nokwapho ge Nna mu maru mu; mu maru Nna mu. Mbedua atuje ishi ndzu mu gude see iswi aturu mu. ¹⁶Mu nwekwarupho ikpoto aturu ozo, ayidu le ndu owa-a. Mu jefutajekwa je achitafua phe dobe; ephe atuko anu olu mu. Oo ya bu; ephe atuko nmagba buru igwe aturu lanu; nweru onye lanu, eche phe nu.

¹⁷"Iphe, meru g'o gude Nna mu yee mu obu bu le mu turu ishi ndzu mu; k'ophu mu a-nataphu iya azu. ¹⁸O to dukwa onye bu iya nataru mu ndzu mu ono. O kwa mbedua turu obu mu onyo tua ishi ndzu mu obu. Oo mbedua be o du l'eka. Mu -su le mu a-tu iya; mu atua ya. Mu -su le mu a-nataphu iya azu; mu anataphu iya azu. Noo iphe, Nna mu ziru mu ge mu mee bu ono."

¹⁹Ndu Jiu gudekwapho k'opfu ono, Jizosu pfuru ono booo onwophe ebo ozo. ²⁰Ephe du igwerigwe su: "O kwa obvu bu nwoke-a l'ehu; teme obvu nodu emekwa iya pho. ?Denu g'o gude unu je angabe nchi l'iphe, oopfu?"

²¹Ndu oṗhu asukwanu: “Opfu owa-a, oopfushi-a ta abukwa opfu onye oṗvu eme. ?Unu humajeru eka oṗvu duru ike mee onye atsu ishi; o wata aphu uzo?”

Ndu Jiu ajika Jizosu

²²O rwua teke aabo iphe le Jierusalemu, bu iya bu obo-iphe, eegudeje anyata teke ono, a kpu-ghechaaru eze-ulo Chileke bya eworu iya ye iya leka ono. Teke ono buru l'udzumini. ²³Jizosu nodu ejephe l'ime eze-ulo Chileke ono l'oma Onuzo-Solomonu. ²⁴No iya; ndu Jiu bya ado-pee ya mgburugburu su iya: “?Bukpohunaa a -no-beru inoberuagha teme li mee gunme rwua anyi ohu-epho? O -buru ngu bu Kereshi obu; pfukahunuru anyi.”

²⁵Jizosu su phe: “Mu pfuhaakwaru iya unu; unu jika ekweta. Iphe, bu ozi ono, mu eje ono, bu ozi, Nna mu ziru mu ge mu jee ono bukota iphe, agbaru mu ekebe; ²⁶obenu l'unu te kwetakwarupho; kele unu ta ayidu le ndu ophu bu aturu nkemu. ²⁷Su-a; aturu nkemu anugbakwaa olu mu; mu maru phe; ephe nodu awuje etso mu. ²⁸Iphe, mu anuje phe bu ndzu ojeoje; ebe ephe ayidu laa l'iswi; ebe o dukwapho onye byaru anafu phe leka mu. ²⁹Oo Nna mu, bu iya yeru phe leka mu bu onye kakota shii; ebe o didu onye adu ike anafu phe leka Nna mu ono. ³⁰Mbedua mu le Nna mu bukwa nanu.”

³¹No iya; ndu Jiu kwakokwaa mkpuma k'ugbo ebo gephe tugbu ya. ³²Jizosu su phe: “Mu goshiakwaru unu igwerigwe eguru ozi, shi Nna mu leka. ?Bukpohunaa ole l'iphe ono, mu meshiru ono be unu zoberu eme g'unu gude mkpuma tugbu mu?”

³³Ndu Jiu ono su iya: “O to bukwa k'eguru ozi ngu be anyi gude eme g'anyi gude mkpuma tugbu ngu. O kwa l'ipfurwushi epa Chileke. Noo kele oo gube nemadzū mmanu woru onwongu mebe Chileke.”

³⁴Jizosu jia phe su phe: “?Te denuru iya-a lekwo ekemu unu su le Chileke suru l'unu bugbaa chi lehu lehu. ³⁵A makwaru-a l'iphe, e deru lekwo-opfu Chileke te enwedu echikpohu. O -buru le Chileke kuru ndu ono, o yeru opfu iya leka ono chi lehu lehu; ³⁶?o nwuru inwu-aga be unu suru l'oo epfurwushi be mu epfurwushi epa Chileke; opfu le mu suru l'oo mbedua bu Nwa Chileke obu? Mbū-a; o kwa Chileke ono hotaru mu; bya ezia mu ge mu bya le mgboko. ³⁷O -buru l'iphe-a, mu emegbaa te eshidu leka Nna mu; unu te ejekwaro ekweta nkemu. ³⁸Teke o bukwanu l'o bu-a iphe, shi leka Nna mu be mu emegbaa; unu kwetakponu l'iphemi-phe ono, mu eme ono shi leka Nna mu; m'o betaruro ophu unu ekwetadu ke mbedua. Unu -kweta; oo ya bu l'o doo unu enya; teme unu amakwaru-pho le Nna mu no mu l'ime; mu nodu Nna mu ono l'ime.”

³⁹Ephe wu-lihukwa ozo gephe gude iya; o nyikofu gbal.

⁴⁰O tugbukwaa ozo je adabua Jiordanu lufu azu iya ophuu jerwua eka ono, Jiṅnu shi anoduje emeshi baputizimu le mbu pho je anodu leka ono.

⁴¹A dū igwerigwe wu-pfuta iya. Eṗhe nṓdu epfu sū: “Ọ tṓ dukwa iphe-ṓhmalenya, Jiṣu meru; ọle iphe, bukpoo iphe Jiṣu pfuru k'ehu nwoke-a bukotakwa ọkpobe-opfu.” ⁴²A dukpoo igwerigwe kweta kẹ Jizṓsu l'ẹka ono.

Ọnwu Lazarṓsu

11 ¹Noo ya; ọ dūru nwoke lanu, aza Lazarṓsu, bu onye Betani; iphe nṓdu eme iya. Betani bu mkpukpu, Meri yele nwune iya kẹ nwanyi, bu Mata bu. ²Meri ono bu nwanyi ono, mecharu wota manu, eshi mkpṓ bya etee Nnajiuphu l'okpa labṓ; gude eḡbushi iya huchaa ya ya-a. Ọ buru nwune iya kẹ nwoke bu Lazarṓsu ono, bẹ iphe eme ọbu. ³Tṓbudu iya bu; unwune iya kẹ nwanyi pḡ zia ozi g'e zia Jizṓsu l'ṓnyà iya-a, o ye ru obu-a bẹ iphe-ememe zupuyabekwaru.

⁴Jizṓsu nūmae ya pḡ bya asu: “Ehu ono te emekwa iya k'anwuhu. Ọ kwa iphe, ee-gude kwabẹ Chileke ubvu; bya egudekwa iya pḡ jaa Nwa Chileke ajaja.”

⁵Jizṓsu yekpṓoru Mata obu; mẹ nwune iya kẹ nwanyi; mẹ Lazarṓsu. ⁶Noo ya; Jizṓsu nūmachaepḡ l'iphe-ememe zupuyaberu Lazarṓsu; ọ kpṓ ọpfu nṓfua abali labṓ l'ẹka ono, ọ nṓ ono. ⁷E mecha; ọ sū ndu etsoje iya nu: “Unu g'anyi laphu azu lẹ Jiudiya.”

⁸Ndu etsoje iya nu sū iya: “?Ọ kwa l'ṓ bu-a mḡboru nta-a bẹ ndu Jiu shi eme g'epḡ tugba ngu lẹ mkpuma-a? Ọ buru iya bẹ i sūru l'i-laphu azu l'ẹka ono ọzobaa.”

⁹Jizṓsu sū pḡ: “?Tṓbudu awa iri l'ẹbo dū l'eswe ujiku ophu? Onye eje iphe l'eswe te evukotajekwa iphe daa; kele onye ono gude iphóró kẹ mgboko-a aḡma ọzo. ¹⁰Obenu l'onye eje ije l'enyasi evukotajẹ iphe daa opfu l'iphóró ono ta adudu iya l'ehu.” ¹¹O pfughechaepḡ iphe ono; ọ sū pḡ: “ṓnyà anyi, bu Lazarṓsu bẹ mḡbenya tuakwaru; ọle mu e-jekwa ekutee ya lẹ mḡbenya ọbu.”

¹²Ndu etsoje iya nu sū iya: “Nnajiuphu! Ọ -nṓdu ekuwaa mḡbenya bẹ ọ buanaa ya ewekorohu.” ¹³Kele ndu etsoje iya nu gbẹ dobesu l'ṓ mḡbenya mmanu bẹ ọ sūru l'ooku. Eṗhe ta amadu l'iphe, Jizṓsu epfu bu l'ṓ nwuhuwaru anwuhu. ¹⁴Tṓbudu iya bu; Jizṓsu pfuaru pḡ iya hoo haa sū pḡ: “Lazarṓsu nwuhuakwaru.” ¹⁵“Teme ọ bukwaruro l'iswi ehu unu bẹ ehu gude atso mu utso lẹ mu ta anṓdu l'ẹka ono. Ọo iphe ono e-me g'unu kwe-ta. Ọle ọ bu; unu gbalihu g'anyi jepfu iya.”

¹⁶Tṓmosu, bu onye eekuje “Ejima” sū ndu g'epḡ tukoru etsoje Jizṓsu: “Unu g'anyi tsufukwaarupḡ Nnajiuphu; k'ophu anyi l'iya a-nwuhukota l'ẹka lanu.”

Jizṓsu l'onwiya bu eteta l'onwu buru ndzu

¹⁷Tṓbudu iya bu; Jizṓsu byaepḡ; ọ hūma lẹ Lazarṓsu bẹ a gbẹ liwanu ọ nṓwanu ujiku eno l'ilu. ¹⁸Betani nṓkwaa ntse lẹ Jierúsalem. Ọ bua; a

-gbẹ lẹ manyiru labọ mẹ e -shi lẹ Jierúsalemu. ¹⁹Noo g'ọ shitaru; ndu Jiu dū igwerigwe wuru byapfuta Mata yele Meri; byaru phe akporu iphu ke nwune phe ono, nwuhuru nu ono.

²⁰No iya; Mata numaeopho lẹ Jizosu abya; ọ gba iya ndzuta. Meri gwodoshihuro l'ulo. ²¹Mata sū Jizosu: “Nnajiuphu; ọ -bū l'ì nọ l'ẹka-a mē nwune mu nwoke ono tege anwuhukwa. ²²Ọle nta-a bẹ mu makwaru-a l'iphe, bukpo iphe, i sūru Chileke g'ọ nu ngu bẹ ọo-nu ngu.”

²³Jizosu sū iya: “Nwune ngu nwoke e-tetakwa-a ọzo nọdu ndzu.”

²⁴Mata sū iya: “Mu makwaru-a l'oo-teta ọzo dzuru ndzu mboku ikpazu teke nemadzu l'ophu e-shi l'onwu teta bya anoduchaa ndzu.”

²⁵Jizosu sū iya: “Ọ kwa mbedua bu eshi l'onwu teta bya aburu ndzu. Mbū l'iphe, bu onye kwetaru nkemu a-nọdu ndzu o betakporu ọ nwuhu anwuhu. ²⁶Temanu; iphe, bu onye nọ ndzu bya ekweta nkemu taa byadu anwuhu anwuhu jasū lẹ tuutuutu lẹ mimiimii. ?I kwetaru opfu mu ono; to ti kwetaduru?”

²⁷Mata sū iya: “Ee; Nnajiuphu. Mu kwekwaru-a l'oo ngu bu Kéreshi obu, bu Nwa Chileke, bu iya bu onye obu, a-bya lẹ mgboko.”

Enya-mini ghakashihuru Jizosu l'anya

²⁸Mata pfuchaa nno bya alaa je ekuchi nwune iya Meri ekuchi; to nwehu pfuaru iya sū iya: “O-zì-iphe nokwa l'ẹka-a; mbū l'ookukwa ngu oku.” ²⁹Anuma, Meri anuma iya; o zilihu gbapfushia Jizosu. ³⁰Teke ono bẹ Jizosu teke abatakpokwanu l'ime mkpukpu ono. Ọ nokwadro lẹ mgbadagba pho, Mata jepfuru iya pho. ³¹Ndu Jiu ono, ephe lẹ Meri nọ l'ulo; ephe nọdu adu iya obu ono wufuta wu-tsoru iya g'ephe humaru g'ọ gbalihuru kwofu etezi. Ephe gbẹ dobesu l'ooje l'ilu eje ara ekwa l'ẹka ono.

³²Noo ya; Meri byarwutaepho l'ẹka Jizosu nọ; bya ahūmae ya pho; ọ daa kpurumu l'aguga okpa iya sū iya: “Nnajiuphu! Ọ -bū l'ì nọhawaa l'ẹka-a mē nwune mu nwoke-a tege anwuhukwa.”

³³Jizosu humaepho Meri g'ora ekwa mē gē ndu Jiu, ephe lẹ Meri ono swi tukoru ara ekwa; ehu ghuaaa ya egu; teme o rwuhukwa iya pho l'ehu. ³⁴Ọ sū phe: “?Bū l'awe bẹ unu liru iya?”

Ephe sū iya: “Nnajiuphu; bya bya ahūma ẹka obu.”

³⁵Enya-mini ghakashihu Jizosu. ³⁶Ndu Jiu sū: “Owiwo-e! Unu lewaro g'ọ yeberu Lazarosu obu-o!”

³⁷Ọ dū ndu ophu haru sū: “?Ọ dū ngu gē nwoke-a, meru onye atsū ishi; ọ phuaaa ọzo-a tege adudu ike mee gē Lazarosu ta anwuhushi to?”

Jizosu eme gē Lazarosu shi l'onwu teta dzuru ndzu

³⁸Anwuhu Lazarosu ono ghuaaa Jizosu egu ọzo; ọ tugua jeshia l'ilu ẹka ono, e liru iya ono. Ilu ono bu ogba, e gudekwapho eze mkpuma swichia onu iya. ³⁹Jizosu sū phe: “Unu swifu eze mkpuma ono.”

Noo ya; Mata, bụ iya bụ onye o bụ nwune iya nwuhuru obu sụ iya: “Nnajiuphu! Nta-a bẹ ọgbekwanu eshiwaa ishi. Ntanu-a kweakwaa ya abali eno, e liru iya.”

⁴⁰Jizosu sụ iya: “?Mu ta asuhaadaru ngu l'i -kweta l'i gude enya ngu huma ọdu-biribiri Chileke.” ⁴¹Tobudu iya bụ; ephe bya eswifu mkpuma ono. Jizosu bya apalia enya imeli sụ: “Nna! Mu ekele ngu ekele; l'i nūmaru olu mu. ⁴²Mu makwaru-a l'ọ tọ dudu teke i tii nūmajedu olu mu. Obenu l'ọo iswi ẹhu ndu-a, pfu-kube ẹka-a bẹ mu gude epfu ọwa g'ephe ekweta l'ọo ngu ziru mu gẹ mu bya.” ⁴³O pfuchaepho nno bya arashia ya ike sụ: “Lazarosu! Lufuta!” ⁴⁴Nwoke ono, nwuhuru anwuhu ono futa yele ẹkwa ọchaa ono, e gude phuchia ya ẹka mẹ ọkpa; mẹ ẹkwa odzu ọphu e gude phuchia ya iphu. Jizosu sụ phe: “Unu toshichaa ya iphe ono g'ọ tūgbua.”

Ndu-ishi achị idzu egbu Jizosu
(*Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2*)

⁴⁵Igwerigwe ndu Jiu ono, wutsoru Meri ono gude enya phe huma iphe ono, Jizosu meru ono; bya ekweta nkiya. ⁴⁶Obenu l'ọ duru ndu ọphu je-fulerua ndu Fārisii je akọoru phe iphe, Jizosu meru. ⁴⁷Tobudu iya bụ; ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu Fārisii bya akpakoo ọgbo-ikpe, ephe l'ephe ekpeje ikpe sụ: “?Anyi e-mekpoo iphe-a ime-agma? Nwoke-a emeshinukakwa igwerigwe iphe-ohumalenya. ⁴⁸Teke anyi haru iya g'o mee iphe-a, oome-a bẹ onyemonye a-tukokwa kweta nkiya; ndu Romu a-byakwa atuko eze-ulo anyi-a mẹ ndu ndu-anyi l'ophu lwa rengurengu.”

⁴⁹Obenu l'onye lanu l'ime phe, epha iya bụ Kayafasu, bụ iya bụ onyeshi ndu-ishi uke Chileke k'apha ono suru phe: “Unu ta amakwa iphe ilile. ⁵⁰?Unu ta amadu l'ọ karu anyi ree g'onye lanu nwuhu-chiru ndu Jiu l'ophu; eme l'onye lanu no ndu; oha l'ophu tuko buru mkpurupyata.” ⁵¹Iphe ono, o pfuru ono ta abukwa ike k'onwiya bẹ o gude pfua ya. Obenu l'eshi ọphu o bụ iya bụ onye-ishi ndu-ishi uke Chileke k'apha ono bẹ o humaru le Jizosu e-mechaa nwuhu-chiru oha l'ophu. ⁵²O tọ bukwa-a oha ono nwekiya bẹ ọo-nwuhu-chiru. O kwa g'ooshi nno chikobe unwu Chileke ono, gbakashihuru dzuru mgboko ono g'ephe buru nanu.

⁵³Oo ya bụ; ndu-ishi ndu Jiu shi eshi mboku ono chihaa idzu g'ephe e-me megbua Jizosu. ⁵⁴O bunuru iya bụ le Jizosu akpabuhu ledzudzu-oha l'echi ndu Jiu. O gbeshi l'eka ono jeshia ali, no-kube echiegu bya alaa le mkpukpu, no l'eka ono, eekuje Ifuremu. O laa ẹka ono je anodu yele ndu etsoje iya nu.

⁵⁵Teke ono bẹ obo Ojaghata ndu Jiu rwukpowaru ntse. A du igwerigwe shigbaa l'ali ndu Jiu eje Jierusalemu g'ephe je emee nsọ aswafu onwophe nturuwu; teme l'oorwua l'obo-iphe ono. ⁵⁶Ephe tuko elephe enya Jizosu. Ephe dzukoepho l'eze-ulo Chileke; ephe nodu ajijegbaa nwibe phe

sù: “?Denukpoo g'unubèdua arì iya? ?O dù unu g'ò tọ byadu ọbo-iphe-a tọ?” ⁵⁷Ndu-ishi uke Chileke mę ndu Fárisii tubuhawaru sù l'ọ -bùru l'ọ dùru onye maru ẹka ọ nọ; g'onye ọbu mee g'ẹphe maru k'ọphu ẹphe e-je egude iya.

**Aawu Jizosu manu,
eshi mkpo le Betani**
(*Mat 26:6-13; Mak 14:3-9*)

12 ¹O ghuduepho abali ishii teme l'a bahu l'obo Ojeghata ono; Jizo-
su tugbua jeshia Betani. Betani bu mkpukpu, Lazarosu bu, bu iya
bu nwoke ono, Jizosu mejeru; o shi l'onwu teta nodu ndzu pho. ²O rwua
leka ono; epe shiaru iya ite ebyaa. O buru Mata akwakoru phe nri; ye-
bedua, bu Lazarosu yiru le ndu epe le Jizosu eri nri ono. ³No iya; Meri
gbeshiepho je ewota mgbere manu, eshi mkpo, a zuru oke aswa; mbu
manu, e gude nadu, guru egugu mee. O wota iya gude bya awua Jizosu
l'okpa bya egude egbushi iya huchaa ya okpa obu. Mkpomanu ono tuko
ulo ono voo pfurufuru. ⁴O buru iya bu le Jiudasu Isukariyotu, yi le ndu
etsoje Jizosu, bu iya bu onye ono, mechaaru deru iya ye-a; tufuepho onu
su: ⁵“?Buna-a gunu be e te wotaduru manu-a je eree reta ukporo pangu
le pangu iri gude je ekeeru ndu adudu g'o du phe?” ⁶Iphe, Jiudasu gu-
de pfua iphe ono ta abukwa l'oo g'o letaberu ndu adudu g'o du phe enya.
Iphe, o gude pfua ya bukwa l'ọ bu iphuru; ọ buru iya egudeje ekpa, okpo-
ga phe aduje; ọ nodu ezitaje iphe, e yeru iya.

⁷Jizosu su iya: “Paru nwan yi haa! Haa ya g'o kwakobe iphe, o gude
ngaberu mboku, ee-li mu. ⁸Unu le ndu adudu g'o du phe anọ tekenteke;
obenu le mbedua ta abyaduru ke ge mu l'unu buwaruro bupyabe.”

Idzu g'e gbua Lazarosu

⁹O be teke igwerigwe ndu Jiu numaru l'oo le Betani be Jizosu no; epe
wuru jeshia aka ono. O to bukwa Jizosu be epe choru jee kpurumu.
Epe jekwarupho g'ẹphe huma Lazarosu, bu iya bu onye ono, o meru; o
shi l'onwu teta ono. ¹⁰Ndu-ishi uke Chileke chikwaapho idzu l'ẹphe e-gbu-
fukwaapho Lazarosu. ¹¹Ishi iphe, epe gude su l'ẹphe e-gbu iya bu l'oo
opfu ehu Lazarosu ono be igwerigwe ndu Jiu gude anashihu ndu-ishi phe
agbakashihu ejgbaa eworu onwophe ye leka Jizosu.

Jizosu abahu le Jierusalemu
(*Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40*)

¹²O rwua nchitabohu iya; igwerigwe oha ono, byaru k'obo Ojeghata
ono numa le Jizosu abya Jierusalemu. ¹³O buru iya bu epe gbafutachaa
je egbukoo ekwo-igu gude gba iya ndzuta. Epe nodu akpo okwe asuje:
“Gajaja buru ke Chileke!

Ọnu-ọma tsoru onye ono,
 shi l'ẹka Nnajiuphu anyi,
 ọbu Chileke abya ono!
 G'ajaja ọburu ẹ
 Eze ndu Ẹzurelu!"

¹⁴No iya; Jizọsu bya ahuma nwa nkafu-igara bya anọ-koru iya, ọbu iya ọbu iphe ọbu, e deru l'ẹkwo Opfu Chileke su:

¹⁵"Gẹ ndu ta agukwa ngu
 nwada Zayonu!

Lẹ nta-a ọbe onye-eze ngu
 noakwaa l'eli nwa
 nkafu-igara abya!"

¹⁶Ẹbe iphe ono eshidu edoje ndu etsoje iya nu ẹnya lẹ mbu. Ọle o -rwurupho gẹ Chileke kubataru Jizọsu l'imigwe; kwabẹ iya ubvu, paru ẹka; ẹphe gbẹ teke ono rita iphe ono, e deru ẹ nkiya ono; l'ẹphe mewaru iya iphe ono, ẹkwo-opfu Chileke pfuru ono.

¹⁷Teke ono, Jizọsu kuru Lazarọsu oku; mee ya o dukwaru ndu ozo; shi l'ẹka e liru iya futa ono be a du igwerigwe ndu l'ẹka ono. O buru igwerigwe ndu ono be pfukashiru ndu ozo iphe ono, nwuru nu ono. ¹⁸Noo iphe, meru g'o gude a du igwerigwe nno gba iya ndzuta. Ẹphe numahawaru l'oo Jizọsu be meru iphe-ohumalenyanya ono. ¹⁹Ndu Farisii pfuahaa l'ime onwophe asuje: "Unu ahuma. Idzu anyi ọbu arwuhuhanaa. Unu lewaro gẹ mgboko l'ophu zelihuru awu etso iya."

Ndu Gurisu haru achọ Jizọsu

²⁰Ndu shi l'alẹ Gurisu haru yiru lẹ ndu jeru abaru Chileke eja lẹ Jierusalemu g'aabo iphe ono. ²¹Ndu ono bya ahuma Filipu; Filipu ọbu onye Betusayida, ọbu mkpukpu, no lẹ Galili. Ẹphe wupfu iya je asu iya: "Nwoke-ibe mu! ?Denu g'eeme g'anyi lẹ Jizọsu huma?"

²²Oo ya bu; Filipu je epfuaru iya Anduru. Anduru yele Filipu swiru je epfuaru iya Jizọsu. ²³Noo ya; Jizọsu su phe: "Nta-a be o rwuakwaru teke aa-huma Abubu-Ndiphe l'odu-biribiri iya. ²⁴Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; akpuru ereshi -adabaduru l'alẹ rehu ewa be o noekwapho g'o no. Ọle o -rehukwanu be omije deru yekete. ²⁵Onye yeru ẹnya lẹ ndu iya l'e-tuphakwa iya etupha; ọle onye kporu ndu iya ashẹ lẹ mgboko-a l'egude iya gbata ndu ojejeje. ²⁶Onye o du iya g'o buru onye ejeru mu ozi g'onye ọbu bya etsoru mu g'oo-bukwanuru ẹka mu no be onye ọbu, ejeru mu ozi ọbu a-ndu. Onye bu onye ejeru mu ozi be Nna mu a-kwabekwa ubvu."

c 12:15 Gūnaa Zek 9:9.

Jizṣu epfu opfu ɔnwu iya

27“Sū-a; ɔ kwa nta-a bẹ obu etsu mu mini. ?Bū ḡuṇu bẹ mu e-pfu? ?Bū ḡe mu sū Nna mu ḡ'ɔ dzoo mu lẹ nta-a? Tṣwekwa! Ọ kwa iphe, abya eme nta-a bẹ mu byadoru.” 28“Nna! Menaa ḡ'a ḡuma ɔdu-biribiri dū l'ẹpha ngu.”

Tṣbudu iya bụ; ɔ dṣuru olu, shi l'imigwe sū: “Mu meakwaru a ḡuma ɔdu-biribiri ono; mu jekwapho emebaa ḡ'a ḡumabaa ya ɔzo.”

29Igwerigwe ɔha ono, pfukube ẹka ono nṣuma iya; ẹphe sū l'oo igwe deru edede. Ndu haru sū: “Ọ kwa ojozi-imigwe pfuru yeru iya!”

30Jizṣu sū phe: “Ọ kwa unu bẹ e pfudoru opfu ono; ɔ tṣ bukwa mbedua bẹ e pfudoru iya. 31Ọ kwa nta-a bẹ Chileke e-kpe ndu mgboko-a ikpe. Ọ kwa nta-a bẹ aabya echikpo ike k'onye ono, bụ iya bụ onye-ishi ndu mgboko-a. 32Mbedua bẹ teke ono, ee-shi l'alj woliamu eli ono bẹ mu a-tuko onyemonye sekuta ḡ'ẹphe tsoru mu.” 33Iphe ono bẹ ɔ pfuru gude goshi ḡe ya e-gude nwuhu.

34Igwe ɔha ono sū iya: “Anyi nṣumawaru iphe, e deru l'ekwo ekemu sū lẹ Kéreshi ɔbu anɔduwaro ndzū jasū l'ojejeje. ?Denuhunū ḡ'o gude i ḡbẹ sū lẹ Abubu-Ndiphe nwuhufutaje? ?Bukpohunaa onye bụ Abubu-Ndiphe ɔbu?”

35Jizṣu sū phe: “Iphóró ono bṣfukwa nwanshii bẹ ɔo-nofua l'echilabo unu. Ọphu ḡ'unu lɔbaru ije nta, iphóró dṣuru unu; a -nonyakwa ɔchii byapfuta unu. Noo kele onye eje ije l'ochii ta amajekwaru ẹka o phuku eshi. 36Ọphu ḡ'unu kweta woru onwunu sẹ aseḡ l'iphóró ono teke iphóró ono dukwadu swiru unu ḡ'unu aburu ndu bu l'eka iphóró dṣu.”

Jizṣu pfughechaepho nno bya atugbua je edomia onwiya; ọphu ẹphe ahumaheduru iya.

Ndu Jiu bṣ ekwegewe

37Ọ bṣ eviya l'o mehawaru iphe-ohumalenya, dṣ igwerigwe l'iphu phe; ɔle ẹphe te ekwedū woru onwophe ye iya l'eka. 38Ọ bṣuru iya bṣ l'iphe ono, Azáya, bṣ onye mpfuchiru Chileke pfuru ono avukota ḡ'o pfuru iya. Ọ sūru:

“Nnajiuphu; ?bṣ onye
kwetakpooru ozi,
anyi ziru?

Tṣo ?bṣ onye bṣ
Chileke goshiru ike,
shi iya l'eka?^d”

39Noo ḡ'o shitaru; ẹbe ẹphe ekwetaduru. Lẹ Azáya pfukwarupho ɔzo sū:

^d 12:38 ḡunaa Azá 53:1.

40 “Chileke mewaru phe;
 ẹphe tsuahaah ishi;
 bya emewaa phe
 g'ẹphe kpochia
 ọkpoma g'ee-shi g'ọ
 tọ duhe iphe,
 ẹnya phe a-humaje;
 ọzoo k'ọphu ọriri
 e-rwu phe l'ọhu ẹpho;
 g'ẹphe gbanwee
 byafuta mu gẹ mu
 mee phe g'ẹphe
 wekorohu.^e”

41 Ọ buru Jizosu be Azaya epfu opfu iya ono. Iphe, o gude pfua iphe ono bu l'ọ humahawaruro ọdu-biribiri iya.

42 G'e jia epfua be a duna-a igwerigwe kweta l'ọo ya bu onye ọbu, Chileke yeru g'ọ bya ọbu; mbu lufuchaa le ndu-ishi kwetachaakwaru l'ọo ya. Ọle ẹphe ta adudu ike pfufuta iya; kele ẹphe atsunuka ndu Farisii ebvu; a -nonyakwaa; a kpochia phe mkpochi su g'ẹphe ta abatajehe l'ulo-ndzuko. 43 Noo l'ẹphe ka eye ẹnya l'ajaja ọphu ndiphe aja phe; eme l'ajaja ọphu Chileke gege aja phe.

Opfu, Jizosu pfuru e-kpe nemadzụ ikpe

44 Jizosu raa ya arara su: “Onye kwetarụ nkemu ta abukwa-a nkemu be o kwetarụ kpoloko; o kwetakwarupho k'onye ono ziru mu nu ono. 45 Onye humaru mu nu humaakwarupho onye ono, ziru mu gẹ mu bya ono. 46 Mbẹdua l'onwomu byaru gẹ mu bya aburu iphoro duru ndiphe; k'ọphu a-buru; onye kwetarụ nkemu; onye ono taa noduhedu l'ochii. 47 Onye numachaaruu iphe-a, mu epfu-a; ẹbe o medu iya ememe; be ta abukwa mu e-kpe iya ikpe; kele mu ta abyakwaru ekpe ndiphe ikpe. Iphe, mu byaru bukwa gẹ mu dzoo ndu mgboko. 48 Onye jikaru mu nu; bya ajika anata opfu, mu epfu be o dukwaruro onye e-kpe iya ikpe. Ọo opfu ono, mu pfuru ono be bu iphe, a-nma iya ikpe le mboku ikpazu. 49 Ishi iya bu l'iphe, mu epfu ta abudu ike aka mu be mu gude epfu iya. Ọo Nna mu ono, ziru mu; mu bya ono gude onu iya goshi mu iphe, mu e-pfu; kakwaru mu pho gẹ mu e-pfu iya. 50 Mu makwarupho l'iphe ono, o suru gẹ mu pfua ono anuje ndzu ojejeje. Ọo ya bu l'iphe, bu iphe, mu epfu buepho iphe, Nna suru gẹ mu pfua be mu epfu.”

Jizosu akwo ndu etsoje iya nu okpa

13 1 O ghuduepho ujiku lanu; l'a bahu l'obo Ojeghata ono; Jizosu maru le teke ya a-ha mgboko owa; lapfushia Nna iya rwuwaru.

^e 12:40 Gunaah Azá 6:10.

Jizọsu shiẹpho lẹ mbụ yee ndu bu ndu nkiya lẹ mgboko-a obu; mbụ yee phe iya phọ yerwua l'ishi.

²Noo ya; Jizọsu yele ndu etsoje iya nū tuko nọdu eri nri-ẹnyasi. Obutuswe yehawaruro Jiudasu Isukariyotu, bu nwa Sayimonu oriri l'obu g'o je ederu Jizọsu ye l'ẹka ndu ohogu iya. ³Jizọsu maẹkwarupho lẹ Nna iya yekotaru iya iphemiphe l'ẹka; maru l'ọo l'ẹka Chileke be ya shi; teme o bukwarupho Chileke be ya alapfu. ⁴Tobudu iya bu; Jizọsu gbalihu l'ẹka o no eri nri-ẹnyasi ono bya achiru uwe ẹhu iya wushi; chita anamu nmaru l'upfu. ⁵O bya ekuru mini ye lẹ gbamugbamu wata akwo ndu etsoje iya nu okpa; bya egude anamu pho, o nma l'upfu pho ehucha phe iya. ⁶Tobudu iya bu; o -rwuepho l'ẹka Sayimonu Pyita no; Pyita su iya: "Tuswekwa! Nnajiuphu! ?Buchia gubedua abya mu akwo okpa?"

⁷Jizọsu su iya: "Iphe, mu eme be i ti makwa nta-a. O kwa l'e mecha be oo-do ngu-a ẹnya."

⁸Pyita su iya: "Ephokwaro k'akwo mbedua okpa ephopho ophu."

Jizọsu su iya: "Mu akwoduru ngu okpa be mu lẹ ngu tee megbakwa."

⁹Sayimonu Pyita su iya: "Jikowa! Nnajiuphu! O -du nno be o to bukwaa okpa be i-kwo mu kpekpu; tukokwa mu ẹka me shi sakota."

¹⁰Jizọsu su iya: "Onye a wuwaru ẹhu be mkpa awu ẹhu ozo aduhekwaru. Oo okpa be onye obu akwoje eshi ophu inyi aduhedu iya l'ehu ilile. Unu tukowaru du ree; ole o to budu g'unu ha du-gbua ree." ¹¹Iphe, Jizọsu gude su l'o to budu g'ephe ha du-gbua ree bu l'o mawaru onye ophu bu iya e-deru iya ye l'ẹka ndu ohogu iya.

¹²No iya; o kwochae phe pho okpa ono; o chita uwe ẹhu iya yee bya alaphu azu l'ẹka o shi nodu bya ajia phe su: "?Unu makporu iphe ono, mu meru unu ono?" ¹³Iphe, unu anoduje eku mu bu 'O-zi-iphe' bya eku mu 'Nnajiuphu'. Ophu unu ekuswekwaru; kele o bukwaa iphe onoya be mu bu. ¹⁴Ole-a; eshi ophu o bu mbedua, bu Nnajiuphu unu bya aburu onye ezije unu iphe be gbetchia bya akwo unu okpa; be o gbakwaru g'unu jenu je akwoje nwibe unu okpa egube ono, mu kworu unu ono. ¹⁵L'o kwa iphe, unu e-letaje eme be mu meru goshi unu ono; g'unu eletaje iya mee ge mu meru unu ono. ¹⁶Le-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; nwokoro ta akajekwa nnajiuphu iya shii; ebe onye e ziru ozi akajekwa onye ziru iya ozi shii. ¹⁷Unu makotawaru iphemiphe ono. O -buru l'unu tukoru iya eme ememe be Chileke a-gokwaru ẹhu-utso nu unu.

¹⁸"O to bukwa unu g'unu ha be mu epfu opfu-a anu. Mu makotakwaru ge ndu mu hotaru gbaru. Ole iphe, e deru lekwo-opfu Chileke vufutajenupho g'e deru iya, bu iya bu iphe, suru: 'O kwa onye ono, mu liya rigbaaru nri; mecharu bya emeaha iphe, a-tsuru mu nu.' ¹⁹Mu epfukwaru iya unu nta-a, o toko rwudu-a; k'ophu bu; o -nwuje; unu ekweta l'oo mbedua bu onye obu. ²⁰Ge mu gbukwaaru

f 13:18 Ebu 41:9.

iya unu tororo; onye bụ onye nataru onye mu ziru ozi nataakwaru mbedua. Onye natakwanuru mu nu nataakwarupho onye ono, ziru mu ge mu bya ono.”

**Jizosu epfu l'ee-deru iya ye
ndu ohogu iya l'eka**

(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Jizosu pfuchaa nno; meji tsua ya pharamu. O su phe: “Ge mu gbu-kwaaru iya unu tororo; o kwa onye lanu le g'unu ha-a l'e-deru mu ye.”

²² Ndu ono, etsoje iya nu ono tuko legbaa nwibe phe enya; eka iphe ono tufuru phe ehu; ebe epe amadu onye oopfuru. ²³ Onye lanu le ndu ono, etsoje iya nu ono, bu iya bu onye ophu Jizosu kakota eye obu be no-kube-kwa iya pho ntse teke ono. ²⁴ Todbudu iya bu; Sayimonu Pyita tabuaru iya enya su iya go jitaekwa iya onye oopfuru.

²⁵ O bya akpo-kubebaa Jizosu ntse bya asu iya: “Nnajiuphu! ?Bu onye be iipfu ama eka?”

²⁶ Jizosu su iya: “Oo onye ono, mu a-nu ibiribe buredi, mu tsutaru l'iphe-a, eeri nri-a bu onye obu.” O bya etsutaepho ibiribe buredi ono; o woru iya nu Judasu Isukariyotu, bu nwa Sayimonu. ²⁷ Judasu tachaepho buredi ono; Nsetanu phe-ba iya l'ehu. O buru iya bu le Jizosu asu iya: “Iphe, bu iphe, jibya ememe mee ya egwegwa.” ²⁸ Ebe o dudu ndu ono, no l'eka ono, eeri nri ono, duru onye ophu maru iphe, o zoberu pfuaru iya nno. ²⁹ Ndu aria su l'eshi ophu o bu Judasu, legudeje eka okpoga phe bu iphe, Jizosu epfuru iya bu go zutachakwaa iphe, epe gude eme k'obo-iphe; ozoo l'iphe, Jizosu pfuru Judasu bu go nu ndu ukpa iphe.

³⁰ Oo ya bu; o natachaepho ibiribe buredi ono; o tgbua lufushia; nchi jihuanaa.

Ekemu ophuu

³¹ Judasu tughuchaepho; Jizosu su: “Oo nta-a be e goshiru odu-biribiri ke Abubu-Ndiphe. O bukwarupho l'eka iya be ee-shi huma odu-biribiri ke Chileke. ³² Oo ya bu; o -buru le Abubu-Ndiphe meru g'a huma odu-biribiri ke Chileke; nokwapho ge Chileke e-me ge shi l'eka nkiya huma odu-biribiri ke Abubu-Ndiphe; mbukwa nta-a be oo-me g'a huma odu-biribiri iya obu. ³³ Unwu mu! Mu l'unu ta anohekwa iphe, baru ishi nta-a; unu achooaha mu. Ole oo iphe ono, mu pfuru ndu Jiu ono be mu epfukwarupho unu nta-a. ‘Eka mu eje be unu taa dukwa ike abya.’ ³⁴ O kwa ekemu ophuu be mu aturu unu. Unu yee nwibe unu obu; mbu go buerupho ge mu yeru unu obu bu g'unu e-yeje nwibe unu. ³⁵ Oo obu ono, unu e-ye nwibe unu ono be ndu ozo e-gude maru l'unu bu ndu etsoje mu nu.”

Pyita a-go le ya ta amadu Jizosu

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Sayimonu Pyita jia ya su iya: “Nnajiuphu; ?bu awe be ila obu?” O su iya: “Eka mu ala be i tii dukwa ike etsoru mu ala nta. O chikwa alwapfuta be ii-mechaa lwapfuta mu l'eka ono.”

³⁷Pyiṭa sù iya: “Nnajiuphu; ?ṣ nwurù ìnwu-agma bẹ mu taa dudu ike etsoru ngu nta-a? Mbù-a; mu dukwaa onwomu ree amì ẹnya lẹ ndzù mu see iswi ẹhu ngu.”

³⁸Jizọsù sù iya: “Aa! ?Ì sù l'ì-dù ike mja ẹnya lẹ ndzù ngu see iswi ẹhu mu? Gẹ mu gbukwaaru ngu iya tororo; oke-ọku nchi-abọhu -bya ara ọrà; bẹ ì ọgakwaru ẹgo ugbo ẹto sù l'ì tì madù onye mu bụ.”

Jizọsù; ọzo, e shi alapfu Nna

14 ¹Jizọsù sù pẹ: “Unu ba ayọkwa ọshi l'ime obu unu. Unu woru onwunu ye Chileke l'ẹka; unu ewokwarupho onwunu ye mbẹdua l'ẹka. ²Libe Nna mu bẹ ọlo-ebubu dukwa igwerigwe. Ọ -bù l'ọ tọ dù nno; ?dẹnhunu gẹ mu g'eme sù unu lẹ mu eje unu emeru ẹka unu a-nọdu. ³Mu -jechaepho je emechaerupho unu ẹka ọbu; mu abya ọzo bya ekuta unu dokube onwomu; k'ọphu bụ ẹka mu nọ bẹ unu a-nọdukwapo. ⁴Unu mawaru ẹka mu ala; unu makwarupho ọzo, mu shi ala iya.”

⁵Tọmosu sù iya: “Nnajiuphu; anyi ta amakwa ẹka ọbu, ìla ọbu. ?Dẹnhunu g'anyi shi maru ọzo iya?”

⁶Jizọsù sù iya: “Ọ kwa mbẹdua bụ ọzo; bya aburu ọkpobe-opfu; bya aburu ndzù. Ọ tọ dukwa onye abyapfuta Nna; abudu l'onye ọbu shi mu l'ẹka. ⁷Mbù-a; ọme unu maru mu; mẹ unu amakwaru-a Nna mu. Ọle e -shi nta-a bẹ unu mawaru Nna bya ahumawa iya.”

⁸Filipu sù iya: “Nnajiuphu; goshinu anyi Nna ọbu gẹ mejì anmapfuru anyi.”

⁹Jizọsù sù iya: “Filipu; e -shi teke-a bẹ mu l'unu shi nọduta; ẹbe ì makwa mu phọ. Onye humaru mu nù hūmaakwaru Nna. ?Dẹnhunu g'ọ gude ì nọdu epfukwadù gẹ mu goshi unu Nna ọbu? ¹⁰?Ti kwetaduru lẹ mu nọ Nna mu l'ime; Nna mu nọdu mu l'ime. Opfu, mu anọduje epfuru unu ta abukwa ike k'ẹka mu bẹ mu egudeje epfu iya. Ọ kwa Nna ono, bu mu l'ime ono agbeje mu l'ime eje ozi. ¹¹Ọo ẹpho g'unu kweta lẹ mu nọ Nna mu l'ime; Nna mu nọdu mu l'ime; ọdumeka unu gudekpọonu k'iphe ono, mu emeshi ono kweta iphe, mu epfu.” ¹²Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye bụ onye kweru nkemu a-dukwapo ike mee iphe-a, mu emeshi-a. Onye ọbu a-kabakwaanù eme ọphu ka shii. Noo lẹ mu alapfuwa Nna mu. ¹³Iphe, bukpo iphe, unu gude ẹpha mu sù gẹ Nna meeru unu bẹ mu e-mekotaru unu. Ọo ya bụ; g'eeshi lẹ Nwa hūma ọdu-biribiri kẹ Nna. ¹⁴Ọ -dukpowaru iphe, unu gude ẹpha mu sù gẹ mu meeru unu; mu meeru iya unu.

Jizọsù ekweta ukwe Unme-dù-Nsọ

¹⁵“Sù-a; ọ -bùru l'unu yeru mu obu; unu mekotaje ekemu, mu tūru unu. ¹⁶Mu e-pfuru Nna l'ooyeru unu onye N-yemẹka ọzo, a-nọduwaro swiru unu jeye lẹ tuutuutuu lẹ mijimiimii. ¹⁷Onye N-yemẹka ono, Nna e-ye ono

bū Unme-dū-Nsọ, bū iya bū Unme k'ire-lanū; mbū onye ndiphe taa nata-dū; opfu l'ẹphe ta ahumajeduru iya; ophu ẹphe amadū iya. O bekwanū l'unubedua maru iya. Noo kele o bu ebubu swiru unu. O jekwapho anoduwaro l'ime unu."

¹⁸ "Mu taa gbahakwa unu ẹka. Mu a-byapfutakwa-a unu. ¹⁹ Mbū l'ọ phodukwaru-a nwanshii nta-a; ndu mgboko-a taa humabaedu mu ọzo; ọle unubedua l'a-huma mu-a. Eshinu mu nọ ndzū bẹ unubedua l'a-nodukwapho ndzū. ²⁰ Ọ būru mbọku ono bẹ unu a-maru lẹ mu nọ Nna mu l'ime; unubedua nodukwanu mu l'ime; mu nodukwapho unu l'ime."

²¹ "Ọ kwa onye maru ekemu, mu tūru bya eme iya ememe bū onye yeru mu obu. Onye yeru mu obu; Nna mu eyekwa iya pho obu. Mbēdua eyekwapho onye obu obu; woru onwomu goshi iya."

²² No iya Jiudasu; ọ tọ bukwa Jiudasu Isukariyotu; sū iya: "Nnajiuphu; ?denū g'ii-shi goshi anyi onwongu g'ọ tọ bū ndu mgboko bẹ iigoshi onwongu?"

²³ Jizosu sū iya: "Onye yeru mu obu anoduje eme iphe, mu pfuru. Nna mu eyekwanaa onye ono obu. Mu lẹ Nna mu a-byapfuta onye obu; anyi l'iya eburu eburu. ²⁴ Onye eyeduru mu obu te emejekwa opfu mu. Unu maanaru-a l'opfu ono, unu anu ono ta abukwa opfu mu. Ọ kwa opfu Nna ono, ziru mu ge mu bya ono.

²⁵ "Mu pfukotakwaru unu iphemiphe-a nta, mu l'unu nokwadu. ²⁶ Ọle ọo onye N-yemeka ono, bū iya bū Unme-dū-Nsọ; mbū onye ono, Nna e-gude ẹpha mu zia g'ọ lwapfuta unu ono bẹ e-zikota unu iphemiphe; mekwapho g'unu nyataje iphemiphe, mu pfuhawaru unu.

²⁷ "Sū-a; mu haakwaru unu ẹhu-guu. Ẹhu-guu ono būru mbēdua bẹ o shi l'ẹka; ọ tọ bukwa ọdu iya ophu eshije ndiphe l'ẹka bẹ mu nūru unu. Unu ta ayojekwa oshi l'ime obu unu; ophu unu atsukwa ebvu. ²⁸ Unu numawaru ge mu sūru unu: 'Mu alaakwa; ọle mu a-lwapfutakwaa unu ọzo.' Ọ -bū l'ọo iphe, unu yeru mu obu me unu etekwaa ẹswa; kele mu alapfu Nna; noo lẹ Nna ono ka mu ike. ²⁹ Sū-a; nta-a bẹ mu tukoakwaru iphemiphe gheberu unu onu teke ọ tọko nwudu. Ọo ya bū; teke ọ nwujeru g'unu e-kweta. ³⁰ Mu te epfukwaru unu opfu anọ ọdu; noo kele onye ono, bū iya bū onye-ishi ndu mgboko-a l'abyawaa. O bekwanū l'ọ tọ dudu iphe, ọo-dū ike emebata mu. ³¹ Iphe, o gude mu nodu emeje iphe, Nna ziru mu ge mu mee bū ge mgboko l'ophu amaru lẹ mu yeru Nna mu obu."

O pfuchaa nno bya asu phe: "Unu gbalihu g'anyi lufu l'ẹka-a."

Jizosu bū ọkpobe vayinu

15 ¹ "Ọ kwa mbēdua bū ọkpobe vayinu; ọ būru Nna mu bū onye ele-ta opfu-vayinu ono ẹnya. ² Iphe, bukpo ẹkali, kapfuru mu l'ẹhu, bū ndu ophu ta amidu mebyi bẹ ọo-kwashikwa. Ẹkali ophu amije mebyi bẹ ọonoduje akocha akocha ree g'okabaa amimi. ³ Opfu ono, mu pfuru

yeru unu ono mewaru unu nta-a; unu d̄ube ree. ⁴Unu n̄opyabekwa mu l'ime; k'ophu mu a-n̄opyabekwapho unu l'ime. Oo g'ekali-oshi aȳidu m̄ita mebyi k'eka iya m'ò -b̄udu l'ò kapfuru l'oshi vaȳinu-a; buk̄wapho g'unu ta aȳidu yee mebyi m̄e mu l'unu at̄ugbaduru.

⁵“O kwa mb̄edua b̄u vaȳinu ono; unub̄edua buru ekali iya. Onye n̄opya-beru mu l'ime; mb̄edua n̄opyabe iya l'ime; onye ono a-m̄i mebyi m̄ishia ya ike; noo k̄ele ọ t̄o d̄udu iphe, unu ad̄u ike eme ililekp̄oo; m̄e mu l'unu at̄ugbaduru buru nanu. ⁶Onye b̄u onye ta an̄opyabeduru mu l'ime b̄e eetuphakwa g'ekali-oshi, a k̄ofuru ak̄ofu; l'ò k̄oshihu nk̄u; l'a ch̄iru iya ye l'òku; g'òku kepyashia. ⁷O -buru l̄e mu l'unu t̄ugbaru buru nanu; opfu mu buru unu eburu l'ime b̄e ọ t̄o duk̄wa iphe, b̄u iphe, d̄u unu ree, unu s̄uru g'e meeru unu, e tee med̄uru unu. ⁸Noo ọzo, ee-shi goshi ọdu-biribiri k̄e Nna mu; mb̄u g'unu m̄ia mebyi m̄ishikpoo ya ike gude nno goshi l'unu b̄u ndu etsoje mu nu. ⁹Oo ḡe Nna mu yeru mu obu b̄u ḡe mu yeru unu. O b̄u-ru g'unu n̄opyabeekwapho l'ime n-yemobu ono, mu yeru unu ono. ¹⁰Unu -mee iphemiphe, mu s̄uru g'unu mee b̄e unu a-n̄opyabekwaa l̄e n-yemobu nkemu; mb̄u egube ono, mu mek̄otaru iphe, Nna mu s̄uru ḡe mu mee; mu n̄opyabe l̄e n-yemobu k̄e Nna mu ono.

¹¹“S̄u-a; iphemiphe-a b̄e mu epfuk̄otaru unu g'ehu-utso nkemu aburu k'unu; waa g'ehu ats̄oo unu utso ts̄ofu l'ishi. ¹²Wakwa iphe, mu t̄uru unu ekemu iya baa; unu yee nwibe unu obu ḡe mu yeru unu. ¹³O to nwekwa n-yemobu ọzo, nemadz̄u e-ye nwibe iya, ka ọwa-a; mb̄u l̄e nemadz̄u gude iswi eh̄u ọnyà iya; m̄ia ẹn̄ya l̄e ndz̄u iya kweta anw̄uhu. ¹⁴Unu buḡbaa ọnyà mu m̄e unu -n̄odu emeje iphe, mu s̄uru g'unu meje. ¹⁵Mu tee kuhek̄wa unu ndu-oz̄i mu ọzobaa; k̄ele onye-oz̄i ta amaj̄eduru iphe, nnaj̄iuphu iya eme. Iphe, mu e-ku unu b̄u ọnyà mu ph̄e; k̄ele iphe, mu n̄umaru l'onu Nna mu b̄e mu t̄ukowaru toḡboru unu ẹba. ¹⁶O t̄o buk̄wa unub̄edua h̄otaru mu; ọ chikwa mb̄edua h̄otaru unu dobe iche; k'ophu unu a-m̄i mebyi; mb̄u mebyi, a-d̄uwaro kwas̄eru. Oo ya b̄u; iphe, buk̄poo iphe, unu gude ẹpha mu s̄u ḡe Nna nu unu b̄e ọo-nu unu. ¹⁷Ekemu, mu at̄erupho unu b̄u g'unu yee nwibe unu obu.”

N̄dumashi k̄e ndu mgboko-a

¹⁸“Teke ọ b̄u l'unu d̄u ndu mgboko-a ash̄i; unu nyataj̄ekwa l̄e mb̄edua vuadaa ọzo d̄uhaadaa ph̄e ash̄i; t̄eme unu d̄uje ph̄e. ¹⁹O -b̄u l'oo iphe, unu b̄u ndu k̄e mgboko-a m̄e ndu k̄e mgboko-a eyee unu obu; l'unu b̄u nkeph̄e. Obenu l̄e mu shiwa l̄e mgboko-a h̄ota unu dobe iche; ẹbe unu ab̄uedu nkeph̄e. Noo g'ò gude unu d̄u ph̄e ash̄i. ²⁰Unu nyataj̄ekwa iphe ono, mu pfuru unu ono; mb̄u l̄e mu s̄uru unu l̄e nwokoro ta akaj̄edu nnaj̄iuphu iya shii. Oo g'eph̄e mekparu mb̄edua eh̄u b̄u g'eph̄e e-mekpa unu. O b̄u-ru g'eph̄e te emej̄edu iphe, mu pfuru b̄u g'eph̄e tee mekwaph̄o iphe, unu epfu. ²¹Iphe ono g'ò ha b̄e ẹph̄e a-t̄uko mee unu; opfu l'unu b̄u ndibe mu;

kele ẹphe ta amadu onye ono, bu iya be mu shi leka bya ono. ²²Q -bu le mu ta abyawaa bya epfuru yeru phe me o to bukwa phe eme iphe-aji; obenu le nta-a, mu byawaru-a be o to nwekwa iphe, ẹphe gude agofu k'iphe-aji, ẹphe meru. ²³Iphe, bu onye mu du ashị be Nna mu dukwapho ashị. ²⁴Ome mu ta anodu lechilabo phe meshia iphe, onye ozo taa dudu ike eme; me o to bukwa phe eme iphe-aji. Obenu le nta-a be ẹphe humawaru iphe, mu meshiru; mu du phe ashị; Nna mu dukwa phe pho ashị. ²⁵Iphe ono, ẹphe eme ono je emee o vaa; mbu iphe ono, e deru lekwo ekemu phe su: 'Mu du phe ashị; ẹbe o bu lo duru iphe, mu meru phe.'⁸

²⁶"Mu e-shikwa Nna mu leka zia Onye N-yemeka ono; lo lwapfuta unu. Onye N-yemeka ono be bu iya bu Unme-du-Nso, bu iya bu Unme ire-lanu ophu shi Nna mu leka. O -byaepho lo pfua opfu ẹhu mu yeru unu. ²⁷Unubedua lonwunu bufukwaapho ndu a-nodu epfu iphe, unu gude ẹnya unu huma ke nkemu; opfu le mu l'unu shiepho le mbulembu noduta.

16 ¹"Mu pfushikotaru unu iphemiphe-a g'e tee medu unu g'unu shiswee uzo. ²Ndu Jiu a-kpo-chikwa unu mkpo-chi g'unu ta abatajehel'ulo-ndzuko phe. Mbu-a; mboku erwuakwaa teke a-bujeru: onye egbu unu egbugbu lo gbẹ arinu loo Chileke be ya ejeru ozi. ³Iphe, meru g'o gude ẹphe je anodu eme iya bu lephe ta amadu Nna; ophu ẹphe amadu mu. ⁴Ole mu tukowaru iphemiphe-a epfuru unu g'oo-buru: o -rwuepho teke ẹphe e-me iphe ono; unu anyataje le mu pfuhawaru unu opfu ẹhu phe."

Ozi, Unme-du-Nso ejeje

"Mu te eshikwa pfuhawaaru unu iphe-a le mbulembu; opfu le mu nokwadu swiru unu. ⁵Nta-a be mu alapfuakwa onye ono, bu iya ziru mu ge mu bya ono. Ole o to dudu g'unu ha, onye jjeru mu su mu: 'bu awe be iije?' ⁶Ehu gbẹ rwuhu-chia unu opfu le mu tukoru iphemiphe-a epfushiru unu. ⁷Ole g'o duhabe; ge mu mekwaa ya g'o doo unu ẹnya; o kakwaru unu ree me mu -laa; kele mu aladuru be Onye N-yemeka ono ta alwapfutakwa unu. Obenu loo mu -laepho; mu ezia ya g'o lwapfuta unu. ⁸Teke o byaerupho be oo-goshi ndiphe lo to budu iphe, ẹphe arị l'iphe-aji bu be o bu; goshi phe lo to budu iphe, ẹphe riru l'apfubekoto bu be o bu; goshikwa phe pho lo to budu iphe, ẹphe riru l'ikpe Chileke bu be bu iya nu. Noo g'oo-gude goshi l'ikpe nmaru phe bu ono. ⁹Oo-goshi phe l'anono, ẹphe anodu mu leka bu iphe-aji be ẹphe eme. ¹⁰Oo-goshikwa phe pho iphe, bu apfubekoto ke Chileke; kele oo le mu pfuberekoto meru iphe, mu alapfu Nna; ophu unu ahumabaedu mu ẹnya. ¹¹Goshikwa phe pho iphe, ikpe ke Chileke bu; kele onye-ishi ndu mgboko-a be e kpewaru ikpe.

¹²"Opfu, mu gege epfuru unu dukwa igwerigwe; o kwa le mu -pfueberu iya unu be oo-panuka unu ẹka nta. ¹³Teke Unme-du-Nso, bu iya bu

Unme ire-lanu ono byaerupho; l'ọ tṣokpoo iphe, bu ire-lanu g'ọ ha kpọ-zigbuaru unu ọzo iya; noo l'ọ tṣokwa ike k'ẹka iya be oo-gude epfu; ọ buerupho iphe, ọ nṣmaru bu iphe, oo-pfuje; l'ọ kafukwaarupho unu iphe, e-me l'iphu. ¹⁴Su-a; ọ kwa Unme-du-Nso ono e-me g'unu hṣma ge mu du-be biribiri; kele oo-wota iphe, ọ nṣmaru mu l'onu bya akọoru unu. ¹⁵Iphemiphe, bu ke Nna bukota nkemu. Oo ya meru g'ọ gude mu su l'oo-wota iphe, ọ nṣmaru mu l'onu bya epfuaru unu.

Ndu rarṣ ẹkwa a-chi ọchi

¹⁶“Ọ phoduru nwanshi; unu ta ahṣmabaedu mu; a -nṣkwa nwanshi; unu ahṣmakwa mu ọzo.”

¹⁷O pfuchaa nno ndu etsoje iya nu harṣ jiahaa nwibe phe su: “?Owa-a, oopfu egube ọwa-a bu gunu? ?O su l'ọ phoduru nwanshi; a taa hṣmahedu iya; a -nṣkwa nwanshi; a hṣmakwa iya ọzo; sukwapo le ya alapfu Nna.” ¹⁸Ephe su: “?Buhunu ole bu ke l'ọ phoduru nwanshi? Anyi ta amakwa iphe, oopfu epfufu.”

¹⁹Jizosu mawaru l'ephe abya iya aji aji; ọ su phe: “?Unu aji onwunu k'iphe-a, mu shi pfua su l'ọ phoduru nwanshi; unu taa hṣmahedu mu; a -nṣkwa nwanshi; unu ahṣmakwa mu ọzo-a? ²⁰Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; unu a-rakwa ẹkwa; gua aphṣ; ole ndiphe be ehṣ a-nodu atso utso. Unu a-nodukwa atsu ude l'ime obu; ole ude ono e-mechakwaa gbawee; unu anwujaa onochi. ²¹Oobujeru upfu watawaa eme nwanyi, du ime ehuka; ehṣ arwuhue ya pho arwuhu; kele ọ mawaru l'ọ rwuwaru teke ya e-je iphe, a-tsu iya l'ehṣ. O -zedachaepho; l'ọ zohaa iphe-ehuka ono. Ehṣ awata iya atso utso; kele ọ nwutaru nwa, l'a-nodu le mgboko. ²²Nokwapo g'ọ du unu nta-a bu ono. Nta-a be unu a-nodu atsu ude; ole ujiku lanu be mu l'unu a-hṣma ọzo; teke ono be onochi a-nashihu unu. O tṣo duedu onye anafubaa unu ehṣ-utso unu teke ono.

²³“O -rwuepho teke ono be ọ tṣo dukwa iphe, unu byaru aji mu aji iya. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bu iphe, unu gbṣe mu l'eka su ge Nna nu unu be oo-nu unu. ²⁴Mbu-a; o toko du-swekwaa iphe, unu gbṣe mu l'eka kpaa ishi iya byasu nta. Unu pfuaru Chileke g'ọ nu unu iphe, mkpa iya duru unu; oo-nu iya unu. Oo ya bu g'ehṣ atsoo unu utso tsofu l'ishi.”

Jizosu meru mgboko eriri; turu okoo kpua ya

²⁵“Iphe-a be mu tṣokwaru nmasharu unu l'etu etu. Oo rwuakwa teke mu taa nmaheduru unu etu etu; mbu le mu atogbojeru unu opfu ke Nna mu ono eba. ²⁶O -rwuepho teke ono be unu a-gbeje mu l'eka su ge Nna nu unu iphe, mkpa iya duru unu; mu ta asukwanu unu le mu e-je egude iswi ehṣ unu pfuru yeru iya. ²⁷Ishi iya bu le Nna l'onwiya yeru unu obu; kele unu yeru mu obu bya ekweta le mu shi l'eka Chileke no bya. ²⁸O kwa

ẹka Nna nọ bẹ mu shi futa byatashia lẹ mgboko-a; mu nọdu alufuakwa lẹ mgboko alapfuwa Nna.”

²⁹Oo ya bu; ndu etsoje iya nu su iya: “Ihee; nta-a bẹ o ka ree; nta-a bẹ i togbochaaru iphemiphe ẹba; i ti nmaphehedu iya l'etu etu. ³⁰Nta-a bẹ anyi maru l'i makotaru iphemiphe. O to gbaheduru g'o duru onye abya ajiahaa ngu aji. Owa mewaru; anyi kweta l'i shi-a l'eka Chileke nọ bya.”

³¹Jizosu su phe: “?Unu kwetawaru nta? ³²Mboku agbabeakwa; mbu o gbẹ rwuwanu erwurwu teke aa-chikashi unu nanu nanu; onyenonu agbaru laa ibe iya; unu atuko haa mu; mu apfu-pheru. Ole mu ta apfu-phekwaru nkinyi mu; kele Nna pfukwaru-a swiru mu. ³³Mu tukokwaru iphe-a pfiaru unu; k'ophu ehu a-du unu guu me mu l'unu -tugba buru nanu. O bukwapho aphu a-tsuru unu lẹ mgboko-a; oephe g'unu nweru iya obu. Mu meakwaru mgboko-a eriri; turu okoo kpua ya.”

Jizosu epfu anu Chileke

17 ¹Jizosu pfughechaephe iphe ono bya apalia enya tabe l'imi-gwe bya asu: “Nna; o gbabeakwaru; menaa ge ndiphe huma odu-biribiri ke Nwa ngu; ge Nwa ngu ono emekwaapho ge ndiphe huma odu-biribiri nkengu. ²Oo ngu nuru iya ike; o kakota iphe, bu nemadzu ike. Iphe, i gude mee ya nno bu g'onuje ndu ono, i yeri iya l'eka ono ndzu ojejoje. ³Ndzu ojejoje ono bu g'ephe maru ngu; mbu gube onye ono, bu ngu bu okpobe Chileke kpekpu; makwarupho Jizosu Kereshi, bu onye o bu ngu ziru g'o bya. ⁴Mu no lẹ mgboko-a mee ge ndiphe huma g'i du-be biribiri; eshinu mu tukoru iphe ono, i ziru mu ge mu bya emee ono mekota. ⁵Nta-a; gube Nna; menaa ge mu nodu l'odu-biribiri ono, mu shihawaa nodu ono nta-a l'ataphu ngu; mbu l'odu-biribiri ono, mu lẹ ngu shihawaa noduta teme mgboko du ono.

⁶“Mu meakwaru ndu ono, i hotaru lẹ mgboko-a ye mu l'eka ono; ephe maru ngu. Oo gubedua nwehawaa phe; o buru gubedua woru phe ye mu l'eka; ephe mekotawaa opfu ngu. ⁷Nta-a bẹ ephe mawaru l'iphemiphe, i nuru mu shi ngu l'eka. ⁸Noo lẹ mu ziwaru phe ozi ono, i ziru mu ono; ephe natawa iya. Ephe makwarupho l'oo okpobe-opfu l'oo l'eka i no bẹ mu shi bya; ephe kwetaakwaa l'oo ngu ziru mu ge mu bya.

⁹“Oo opfu ehu phe bẹ mu epfu anu ngu-a. O to bukwa opfu ehu ndu mgboko bẹ mu epfuru ngu; o kwa ke ndu ono, i yeri mu l'eka ono; nokwa ndu mu epfu nkephe bu ono; kele ndu k'ono bu nkengu. ¹⁰Iphemiphe, bu nkemu bukwapho nkengu. Iphemiphe, bu nkengu bukwarupho nkemu. O buru phe egoshi odu-biribiri nkemu. ¹¹Humanu lẹ nta-a bẹ mu alwapfu-taakwa ngu. Mu ta anhekwa lẹ mgboko-a; obenu l'ephebedua nokwadu lẹ mgboko-a. Nna, du nsọ; gudenu ike ono, du l'epha ngu ono gudeshia phe ree; mbu epha ngu ono, i nuru mu ono; k'ophu ephe a-buru nanu ge mu lẹ ngu bu-a. ¹²Teke ono, mu shi swiru phe ono bukwa ike ono, du

l'epha ngu ono, i nṛu mu ono bẹ mu shi gude gudesia phẹ ree; chee phe; ebe ọ dudu onye ọphu tuphahuru nu; a -gufukwa nwa ọla-l'iswi pho. Ono bukwanuru g'iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke emee g'e pfuru iya.

¹³“Ole nta-a bẹ mu alwapfutaakwa ngu. Iphemiphe-a bẹ mu tukoru epfuru ngu nta-a, mu nokwadu lẹ mgboko-a g'ephe enweru ẹhu-utso nke-mu; l'o dzua phe oke l'ehu ree. ¹⁴Mu pfuwaru phe opfu, shi ngu l'onu; ephe du ndu mgboko ashi; kele ephe ta abudu ndu ke mgboko; egube ono, mbedua abudu onye ke mgboko-a. ¹⁵Mu te epfukwaru ngu g'i wofu phe lẹ mgboko. O kwa g'i gbobutajẹ phe g'o to du iphe, Onye-njo ono, bu Obutu-swe l'e-me phe. ¹⁶O kwa ge mu ta abudu onye ke mgboko-a bu g'ephe ta abudu ndu ke mgboko-a. ¹⁷Opfu nkengu bu okpobe-opfu. Gudenu okpobe-opfu ngu ono mee phe g'ephe buru nkengu. ¹⁸O kwapho g'i ziru mu ge mu bya lẹ mgboko-a bu ge mu zikwaru phe pho g'ephe je lẹ mgboko. ¹⁹O bukwarupho iswi ẹhu phe bẹ mu zoberu woru onwomu gbaa eja ẹhu phe gee-shi g'ephebedua aburu ndu nkengu okpobe aburu.

²⁰“O to bukwaa ndu owa-a bẹ mu epfu opfu ẹhu phe eyeru ngu; mu epfukwapho opfu ẹhu iphe, bu ndu a-numa ozi-oma ono, ephe ezi ono; woru onwophe ye mu l'eka. ²¹Mu epfukwaru ngu pho su g'i mee g'ephe buru nanu g'ephe ha. G'o buerupho ge gubedua, bu Nna no mu l'ime; mu nodu ngu; bu g'ephe a-nodu anyi l'ime; g'ephe aburu nanu; k'ophu ndu mgboko-a l'e-kweta l'oo ngu ziru mu ge mu bya. ²²Odu-biribiri ono, i nṛu mu ono bẹ mu woakwaru ye phe l'eka g'ephe aburu nanu egube-a, mu lẹ ngu bu nanu-a. ²³Mu -nodu phe l'ime; gubedua -nodu mu l'ime; oo ya bu; ephe aburu nanu okpobe abubu; k'ophu ndu mgboko-a l'a-maru l'oo ngu ziru mu ge mu bya; makwarupho l'oo g'i yeru mu obu bu g'i yeru phe.

²⁴“Nna; i wowaru phe ye mu l'eka. Iphe, mu epfu buru g'o buru l'eka mu no bẹ ndu ono a-nodukwapho. Oo ya bu g'ephe egude enya phe huma odu-biribiri nkemu; odu-biribiri ono, i gude l'i yeru mu obu nu mu ro teke mgboko teke adudu. ²⁵Gube Nna, pfuberekoto; ndiphe teke amakwaru onye i bu; ole mbedua makwanuru ngu; teme ndu-a mawaru l'oo gubedua ziru mu ge mu bya. ²⁶Mu mewaru; ephe mawaru ngu; mu jekwa l'e-me g'ephe marwee ngu ree; k'ophu n-yemobu ono, i yeru mu ono a-du l'ime phe; mbedua anodukwapho l'ime phe.”

Eegude Jizosu

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

18 ¹Jizosu pfughechaepho opfu ono; yele ndu etsoje iya nu swiru tugba je adafu azu nwangege Kidironu. O dukwarupho mgba-bu, du l'azu mini ono azu iya ophuu. Jizosu yele ndu ono, etsoje iya nu ono bahu lẹ mgbabu ono. ²Noo ya; Jiudasu-a, deru iya ye-a mahaakwarupho eka ono; kele Jizosu bẹ yele ndu etsoje iya nu edzukojehawaa l'eka ono tekenteke.

³ Ọo ya bụ; Jiudasu gbęshi byatashia ęka ono. Ndu-ishi ndu-uke Chileke me ndu Farisii yeru iya ndu ojogu ndu Romu; bya eyeru iya ndu nche eze-ulo Chileke; ęphe l'iya tuko swiru. Ephe chigbaaru oku-apyipyi me oroku gudegbaa ngwogu teke ęphe abya. ⁴ Jizosu mahawaru iphe, abya iya eme-me; bya agba phe ndzuta bya asu phe: “?Bu onye be unu acho?”

⁵ Ephe su iya: “Oo Jizosu onye Nazaretu.”

Jizosu su phe: “Oo mbedua bu iya.”

Jiudasu, deru iya ye-a pfukubekwa phe pho l'eka ono. ⁶ Teke ono, Jizosu suru phe l'oo yebedua be bu iya nu ono; ephe kpochaa gala gala laa l'azu l'azu je adachaa l'ali ke gburugudugu. ⁷ Jizosu jikwaa phe ozo su phe: “Mu suru-a: ?bu onye be unu acho?”

Ephe sukwa iya: “Oo Jizosu, onye Nazaretu.”

⁸ Jizosu su phe: “Mu suru unu l'oo mu bu iya. O -buru l'oo mbedua be unu acho; oo ya bu ge ndu owa-a atugbunaa lasha.” ⁹ Iphe ono je emee o vukota mbu opfu ono o pfuhawaru su: “Nna; o to dukwa g'o ka mma l'oo onye lanu, tuphahuru le ndu ono, i yeru mu l'eka ono.”

¹⁰ Sayimonu Pyita tu mma iya teke ono. O mitaepho mma iya ono; gbua nwohu onye-ishi ndu-ishi uke Chileke; tukoe ya pho nchi-ekutara pafu. Epha nwohu ono bu Malukosu. ¹¹ Noo ya; Jizosu su Pyita: “Miru mma ngu ye l'obo iya. ?Bu ge mu ta angu-gbuhe iphe, aangu angungu, no l'okoro iphe-ehuka-a, Nna mu nuru mu-a?”

A kpụ Jizosu akpụ-pfu Anasu

¹² Ọo ya bụ; ndu ogbogu ono me onye-ishi phe; me ndu nche ndu Jiu bya egude Jizosu; kee ya egbu; ¹³ bya evuru uzo kputa iya kpụ-pfu Anasu. Anasu bu nnaji, keru Kayafasu nwanyi. Kayafasu lonwiya bukwanuru onye-ishi ndu-ishi uke Chileke k'apha ono. ¹⁴ O bukwarupho Kayafasu ono bu onye ono, chijeru idzu su ndu Jiu l'o ka ree g'onye lanu nwuhu-chiaru oha pho.

Pyita ago le ya ta amadu Jizosu

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Sayimonu Pyita nodu etsokpoeppo Jizosu azu azu. Onye lanu ozo l'ime ndu ono, etsoje iya nu ono nodu etsokwa iya pho. Onye lanu k'ono be yele onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono mahawaru. Noo iphe, meru g'o gude o tsoru Jizosu bahu l'ulo-ikpe l'unuphu ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono. ¹⁶ Pyita pfuru l'etezi l'onu-oguzo. Tobudu iya bu; onye k'ophunapho, etsoje Jizosu pho tsoru iya bahu l'ulo-ikpe ono, bu iya bu onye ophu onye-ishi ndu-ishi uke Chileke mahawarupho; lufuta je epfuru yeru nwamgboko, eche onu-oguzo ono. Nwamgboko ono haa ya; o dubata Pyita. ¹⁷ Noo ya; nwamgboko ono, eche onu-oguzo ono su Pyita: “?Ti yi-naa le ndu etsoje nwoke-a, e guderu-a?”

Pyiṭa sù iya: “Mu ta ayikwa iya.”

¹⁸Unwokoro Kayafasu mē ndu nche pho gude icheku zù-nwua oku pfu-
phee ya mgburugburu anya; keḷe oyi atsu. Pyiṭa bya apfukubekwa phe
pho wata anya oku.

Anasu aji Jizosu aji

(*Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71*)

¹⁹Oo ya bu; onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono bya ajiahaa Jizosu aji ke
ndu etsoje iya nu me k'iphe, onoduje ezi. ²⁰Jizosu su iya: “Mu tukowaru
iphemiphe togboru ndu mgboko eba. Mu shi anoduje ezi phe iphe l'ulo-
ndzukò ndu Jiu me leze-ulo Chileke, bu eka ndu Jiu edzukoje. O to dukwa
iphe, mu pfuru, duru ophu mu pfuru le mpya. ²¹?O nwuru inwagha be iiji
mu nno? Jinaa ndu numaru iphe, mu pfuru; lephe maru-a iphe, mu pfuru.”

²²Jizosu pfuepho nno; onye lanu le ndu nche ono, pfu-kube Jizosu ono
gbakpopho eka waa ya le nchi ke daa su iya: “?I maru-a l'oo onye-ishi
ndu-ishi uke Chileke be ijiwo opfu nno?”

²³Jizosu su iya: “Teke o bu l'o duru iphe, du eji, mu pfuru; pfunaa ya.
Teke odumeka; o -buru le mu pfuru-a iphe, pfuru oto; ?o nwuru inwagha
be iichihunu mu eka?”

²⁴Toḅudu iya bu; Jizosu nodukwadu legbu-a, e keru iya-a; Anasu zia; a
kputa iya kpuleru Kayafasu, bu iya bu onye-ishi uke Chileke.

Pyiṭa agokwapho ozo le ya ta amadu Jizosu

(*Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62*)

²⁵Noo ya; Sayimonu Pyiṭa pfukwaduru-a leka o pfuru anyakwadu oku.
A nonyaa; epe su iya: “?Ti yinaa le ndu etsoje nwoke-a?” Pyiṭa goḅo su:
“Mu ta ayikwa iya.”

²⁶Nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke pho onye lanu; onye ophu
yele onye ophu Pyiṭa pafuru nchi pho bu abubu tufuepho onu jia Pyiṭa su
iya: “?Mu ta ahumanuru ngu-a ge gu l'iya no le mgbabu pho?”

²⁷Pyiṭa gofukwa ozo. Teke ono teke ono; oke-oku raa ora.

Payileti aji Jizosu aji

(*Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5*)

²⁸Epe kpufuta Jizosu l'ibe Kayafasu kpuru jeshia leze ulo-ikpe onye
Romu, bu nnajioha teke ono. Teke ono buwaru nchi abohu. Ebe ndu Jiu
abahuduru leze-ulo ono g'ephe ata a-turwudu nsò. Epe -aturwuduru
nsò; oo ya bu; epe ayiru le ndu e-ri iphe, obo Ojehgata. ²⁹Oo ya bu;
Payileti bya ejepfu phe letezi je ajia phe su phe: “?Bu iphe-eji gunu be
unu suru le nwoke-a meru?”

³⁰Epe su iya: “O -bu le nwoke-a ta abu onye ejo-iphe me anyi ta akpu-
takwaru ngu iya.”

³¹Payileti sù phe: “Unu kpùta iya unubèdua je egude ekemu-alì unu kpee ya ikpe.”

Ndu Jiu sù iya: “A tũkwaru anyi ekemu sù g'anyi ta apfũ-gbujekwa nemadũ.” ³²Iphe ono je emee iphe, Jizosu pfuru ono vùkota, bũ iya bũ iphe, o pfuru gude tũa onu egube anwũhu, ya a-nwũhu ono.

³³Noo ya; Payileti bya alaphu azũ l'eze-ũlo ono bya ekua Jizosu sù iya: “?Bũ ngu bũ Eze ndu Jiu?”

³⁴Jizosu sù iya: “?Bũ gbubèdua epfu iya k'onwongu; tũo ndu ozo sũru l'ono onye mu bũ?”

³⁵Payileti sù iya: “?Mu bũ onye Jiu? ?Tũbudu ndu alì ngu waa ndu-ishi uke Chileke kpũ ngu kpũtaru mu? ?Bũ gũnu bẽ i meru?”

³⁶Jizosu sù iya: “Abũbu, mu bũ eze te eshikwa lẹ mgboko-a. O -bũ l'abũbu, mu bũ eze shi lẹ mgboko-a mẹ ndu-ozì mu atũkwaa oũu ituphu; mee g'a ta kpũru mu nũ ndu Jiu. Obenu l'abũbu, mu bũ eze te eshidu lẹ mgboko-a.”

³⁷Payileti sù iya: “Ha! ?Bũnu iya bũ l'i bũ eze?”

Jizosu sù iya: “Ooekwa pho g'i pfuru ono bũ g'o bũ eviya lẹ mu bũkwa eze. Mbũ l'o kwa gẹ mu bũru eze bẹ a nwũ-dokpũoru mu. O bũru iphe ono bẹ mu byadoru lẹ mgboko-a; gẹ mu bya egoshi ndiphe iphe, okpobe-opfu bũ. Iphe, bũ ndu etso okpobe-opfu ono anũmaje olu mu.”

³⁸Payileti jia ya sù iya: “?Bũ gũnu bũ okpobe-opfu?”

Ekpe Jizosu mpfugbu

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Noo ya; Payileti jì-ghechaa ya aji ono bya alaphu azũ jepfu ndu Jiu ono ozo; bya asũ phe: “O tũ dukwa ejo-iphe, mu hũmaru, nwoke-a meru. ³⁹Ole eshi ophu omelalì unu bũ gẹ mu hajeru unu onye mkpũro lanũ g'o la mẹ a -boje obo Ojeghata; ?o dũ ree gẹ mu haarũ unu Eze ndu Jiu tũo?”

⁴⁰Ephe swo-lihu sũ: “O tũ budu onye owa bẹ jì-haru anyi; haarũ anyi Barabasu g'o la!” Barabasu ono-a bũkwa onye ana nfũ.

19 ¹Oo ya bũ; Payileti bya akpũta Jizosu sù g'e chia ya iphe. E chi-gõchaa ya echigo. ²Ndu ojõgu bya egude obvu kpaa okpu-eze bya ekpube iya l'ishi bya achita uwe mgbalanũ, eke uswe-uswe woru yee ya. ³Ephe byapfuta iya bya asũje iya: “Ndzũ dũ ngu; eze ndu Jiu.” Ephe awaa iya eka l'atatiphu kẹ gbaa.

⁴Payileti bya alũfukwa jepfu ndu Jiu ono ozo sũ phe: “Mu akpũfutaa-kwaru unu nwoke-a g'unu hũma l'o tũ dũdu ejo-iphe, mu maru, o meru.”

⁵Tũbudu iya bũ; Jizosu kpuru okpu obvu ono yee uwe uswe-uswe pho lũfuta. Payileti sũ phe: “Unu wakwa nwoke oũu baa.”

⁶Noo ya; o be gẹ ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu nche hũmaeru iya pho; ephe tũko chishia sũ: “Pfu-gbua ya! Pfu-gbua ya!”

Payileti sũ phe: “Unubèdua l'onwunu kpùta iya je apfũ-gbua; lẹ mbèdua ta ahũmakwaru ejo-iphe, o meru.”

⁷Ndu Jiu sù iya: “Eshinu o gude ọnu iya sù l'ọo ya bụ Nwa Chileke ọbu; bẹ bụkwa anwùhu rwuberu iya. Nokwa iphe, ekemu anyi sùru g'e meje onye pfuru nno bụ ono.”

⁸Payịleti nùmaepho iphe ono, e pfuru ono; ndzụ kabaa ya agụgu. ⁹O bya alaphu azụ l'eze-ulo ono je ajia Jizọsu sù iya: “?Bunaa awe bẹ i shi?”

Jizọsu gbaa ya nkuchi. ¹⁰Oo ya bụ; Payịleti sù iya: “?Iigba mu nkuchi? ?O dū g'ì tì madū l'ọo mu bẹ ọ dū l'ẹka? Mu -sù g'a haa ngu; l'a haa ngu; teke mu sùru g'a pfụ-gbua ngu; l'apfụ-gbua ngu.”

¹¹Jizọsu sù iya: “I tigi nwekwaru egube ike ono l'ẹhu mu; ọ -bụ l'ọ tọ bụ Chileke, bu l'igwe nuru ngu iya. Oo ya bụ l'iphe-ẹji k'onye ono, seru mu ye ngu l'ẹka ono ka nkengu shii.”

¹²Payịleti nùmachaeapho iphe ono; ọ chọkashiahaa g'oo-me haa ya. Obenu lẹ ndu Jiu chishiru sù: “I -haa nwoke-a; l'a maru l'ì nọru eze nnajioha lẹ njo; kele onye, gude ẹka iya mee onwiya eze bụakwaa ọhogu eze nnajioha.”

¹³Payịleti nùmaepho iphe ono, ẹphe pfuru ono; o gude Jizọsu lufuta etezi bya anọdu anọo l'oshi, onye ekpeje ikpe anọduje ekpe ikpe, dū l'ẹka eekuje Nwọdu-l'eli. Ẹka ọbu bẹ e gude mkpuma nmalia anmali. Iphe, eekuje iya l'opfu Hiburu buri Gabata. ¹⁴O betashiẹpho l'enyanywu alwa l'ishi mbochi ono, nchitabọhu iya a-buru ọbo Ojeghata ono; Payịleti sù ndu Jiu: “Wakwa eze unu.”

¹⁵Ẹphe tushia uzu sù: “Pfụ-gbua ya! Pfụ-gbua ya! Pfụ-gbua ya!”

Payịleti jia pẹ sù pẹ: “?Unu sùru gẹ mu pfụ-gbua onye eze unu?”

Ndu-ishi uke Chileke sù: “Anyi te enwekwa eze ọzo; abudu eze nnajioha.”

¹⁶Tobudu iya bụ; Payịleti kpuru iya nù pẹ g'ẹphe je apfụ-gbua.

Aapfugbu Jizọsu

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷Oo ya bụ; Jizọsu laẹ pẹ phọ l'ẹka; ẹphe gude iya tugbua. O vuru oswebe iya je eyeru; ẹphe rwua l'ẹka eekuje Okpokoroko ishi. Iphe, eeku-je ẹka ono l'opfu Hiburu bụ Gologota. ¹⁸O buri l'ẹka ono bẹ ẹphe woru iya kpopyabe l'oswebe. Ẹphe kpopyabekwapho unwoke labọ ọzo l'ẹka ono; kpopyabechaa pẹ iche iche. Onye lanu l'ẹka iya ophuu; onye ophuu l'ẹka iya ophuu. Jizọsu nọdu pẹ l'echi. ¹⁹Payịleti bya ewokwarupho iphe dee pfube l'oswebe ono. Iphe, o deru bụ: “JIZOSU, ONYE NAZARETU; EZE NDU JIU.” ²⁰Igwerigwe ndu Jiu gụa iphe ono, o deru ono; kele ẹka ọbu, a kpopyaberu Jizọsu ọbu dū-kube oma mkpukpu ono ntse. Opfu-alì ndu e gude dee ya buri Hiburu; mẹ Latinu; mẹ Giriku. ²¹Oo ya bụ; ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu Jiu bya asụ Payịleti: “Be deshì l'ọ bụ ‘Eze ndu Jiu’. Iphe, ii-dechia bụ ‘l'ọ sùru lẹ ya bụ Eze ndu Jiu’.”

²²Payịleti sù: “Iphe, mu deru bẹ mu dewaru.”

²³Tòbudu iya bụ; ndu ojogu ono kpopyabechaa Jizosu l'oswebe ono bya achita uwe, ooyeje l'ehu kee uto eno. Onye ojogu nonu; l'o keta uto lanu. Ephe bya achitakwapho eze uwe ime ehụ iya. Ono buru uwe mgbalanu, ta adudu aka a gbagbaberu iya agbagbabe me nanu. E shiepho l'imeli kwee ya mgbalanu bya asu l'uto ali. ²⁴Ndu ojogu ono su nwibe phe: "Unu g'anyi ta alakakwa uwe owa-a alaka. G'anyi tuchikwaaru iya ido maru onye oo-laru." Iphe ono tukokpoephe mee iphe, e deru lekwo-opfu Chileke vukota, bu iya bu iphe, e deru su:

"Ephe keru uwe mu l'ime
onwophe;
O be l'ophu mu eyeje l'ime
ehu;
ephe tua ido g'ephe maru
onye a-chita iya nu."^h

O buru iphe ono be ndu ojogu ono meru.

²⁵Ndu pfuru l'aguga oswebe Jizosu ono teke ono bu ne iya; me nwune ne iya ke nwanyi; me Meri, nyee Kulopasu; waa Meri onye Magudala. ²⁶Jizosu humaeapho ne iya waa onye ono, etsoje iya nu ono, o yeru obu pho g'ephe pfukube aka ono; o su ne iya: "Nwanyi; wakwa nwa nwoke ngu."

²⁷O bya asukwapho onye ono, etsoje iya nu ono: "Wakwa ne ngu." Eshi mboku ono; onye ono, etsoje Jizosu ono duta Meri lashia ibe iya ye l'iya je eburu.

Anwuhu Jizosu

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸E mechaa; Jizosu maru l'e meebewaru iphemiphe o su: "Egu mini agukwa mu!" Ono je emee iphe, e deru lekwo-opfu Chileke vukota g'e deru iya.

²⁹O duru nwa ite, suru l'eka ono, mee-veniga, jiru ejiji. Oo ya bu; ephe bya ewota asancha tsee le mee ono. O nguguel'iya pho; ephe bya etsebe iya lekali-oshi isopu; mabe iya o rwua ya lonu. ³⁰Jizosu ngutaephe mee ono, shihuru aka ono o su: "O buwaru."

O tukwe ishi; tu-buhu unme; nwuhu.

Aanma Jizosu arwa le mgbureku

³¹E mechaa; ndu Jiu je arwo Payileti g'ephe je aku-jishia ndu ono, a kpopyaberu l'oswebe ono oshi-okpa; k'ophu aa-patachaa phe pafu. Ishi iya buru le mboku ono be nchitabohu iya buwaa eswe-atuta-unme. Ephe nodu emekwanu g'odzu ndu ono ta atuko kpopbaaru l'oswebe

^h 19:24 Guna Ebvu 22:18.

leswe-atṅta-unme ono eshi ophu eswe-atṅta-unme k'ono bu phe obo-iphe. ³²Oo ya bu; ndu ojoḡu ono bya aku-jishia okpa onye ke mbu; bya aku-jishikwaapho okpa onye ophu; mbu ndu ono, a tukoru epe le Jizosu kpopyabe ono. ³³Epe byarwutaepho aka Jizosu kporu; epe huma lo nwuhuhawaru; epe haa ya; ebe epe aku-jishiḡduru yebedua okpa. ³⁴No iya; onye ojoḡu lanu gbeshiepho bya ewota arwa nmaa Jizosu le mgbureku. Teke ono teke ono; mee yele mini shi iya leka ono alwa patapata. ³⁵Oo onye humaru iphemiphe-a teke onwu turu onu iphe, o humaru. Iphe, o pfuru tukoru bukotaru okpobe-opfu. Yebedua lonwiya maru lo ire-lanu be ya epfu. Oo ya bu g'unubedua lonwunu ekwetakwapho. ³⁶Iphemiphe ono je emee iphe, e deru lekwo-opfu Chileke vaa g'e deru iya, bu ophu suru: "O to dukwa okpu, no iya lehu, a byaru aku-ji aku-ji me nanu." ³⁷Temanu; o dukwarupho aka ozo, e deru iya lekwo-opfu Chileke su: "Epe e-gude enya phe ele onye ono, epe nmaru arwa ono."

Elili Jizosu

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸E mechaa; Jiosefu onye Arimatiya jepfu Payileti je arwo ya ge ya pata odzu Jizosu. Payileti kweta g'o pata iya. Oo ya bu; o bya eje apata odzu Jizosu ono pata pafu. Jiosefu ono bukwaphe onye etsoje Jizosu; ole ootsoje iya le mpya; kele ootsu ndu Jiu ebvu. ³⁹Nikodimosu byakwapho. Nikodimosu ono bu onye ono, byapfutajehawaru Jizosu lenyashi pho. No iya; o byatashia bya egude manu meru, agwakoberu "alowe". Manu ono be erwa iya hakwa gerwa ekpa-unu labo, unu jichaaruru ejiji. ⁴⁰Epe pazeta odzu Jizosu bya egude ekwa ochaa, bu ekwa odzu yele manuu ono, ishishi iya atso utso ono gude kwaa ya, bu iya bu ge ndu Jiu egudeje akwa odzu phe kelili. ⁴¹O duru mgbabu, du leka ono, a kpoyaberu Jizosu ono. O dukwarupho ilu, no le mgbabu ono. Ilu ono be a turu k'ophuu; ophu o toko du-swee onye ozo, e lijehawaru iya. ⁴²Oo ya bu; epe pata Jizosu je elia leka ono; eshi ophu mboku ono be echele iya buwaa eswe-atṅta-unme ndu Jiu; teme ilu ono bya adufuanu ntse.

Eshi lonwu teta dzuru ndzu

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

20 ¹O rwua le geregere nchi-abohu mboku Sonde; Meri onye Magudala bya l'ilu ono g'ochii agbakwadu; bya ahuma le mkpuma, e shi gude swichia onu ilu ono be e swifuwaru. ²Oo ya bu; o gude oso gbapfu Sayimonu Pyita; waa onye ophu, etsoje Jizosu pho, Jizosu yeru obu pho je asu phe: "A pafuakwaru Nnajiuphu l'ilu ono. Ebe anyi amakwa aka a togboru iya."

³Pyita yele onye k'ono, etsoje Jizosu ono gbalihu tugbua jeshia l'ilu ono. ⁴Ephenebo tuko ye okpa l'oso jeshia. Ole onye k'ono, etsoje Jizosu

ono gbagharu Pyita; vuru iya ẓzo gbarwua ilu ono. ⁵Ọ bya ephureta ephureta; nyoo ime ilu ono bya ahuma ẹkwa ochaa pho, a kwaru Jizosu gude lia ya pho g'o wushiru l'eka ono. O nyoo ya enyonyo; ophu o bahu-duru l'ime ilu ono. ⁶Sayimonu Pyita nodu etsowa iya l'azu. O rwua bya ekwoba l'ime ilu ono bya ahuma ẹkwa ochaa ono g'o wushiru; ⁷me ẹkwa k'ono, e shi gude phua ya l'ishi ono. Ophu ẹkwa k'ishi ono yele ẹkwa ochaa pho awushiduru l'eka lanu. A phukoru k'ishi ono aphuko dobe iche. ⁸Toṅbodu iya bu l'onye etsoje Jizosu k'ophunapho, bu iya vu ẓzo gbarwuta l'ilu ono-a bya abahukwapho. O je egude enya iya huma; kweta. ⁹Teke ono be epe teke amadu iphe ono, e deru l'ekwo-opfu Chileke, suru le Jizosu shifutaje l'onwu teta dzuru ndzu ono. ¹⁰Ọ buru iya bu le ndu etsoje Jizosu ono atugbuchaa; onyenonu l'o laphushia azu l'ibe iya.

Jizosu egoshi onwiya Meri onye Magudala

(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹Meri bya apfuru le mgboru onu ilu ono wata ara ẹkwa. Ọ kwanyaa ẹkwa ono bya ephureta nyoo ime ilu ono; ¹²bya ahuma ojozi-imigwe labo, yegbaaru uwe ochaa nodu ano l'eka ono, e shi nyebe odzu Jizosu ono. Onye lanu nodu l'uzo ishi; onye ophuu nodu l'uzo okpa. ¹³Epe su iya: “Nwanyi; ?iraru gunu?”

Ọ su phe: “A pataru Nnajiuphu mu; ebe mu amadu ẹka a togboru iya.”

¹⁴Epfughe, oopfughe iphe ono; o ghakobe huma Jizosu g'o pfuru. Ebe o makwanu l'oo Jizosu. ¹⁵Jizosu su iya: “Nwanyi; ?bu gunu be iraru? ?Bu onye be icho?”

Meri dobesu l'oo onye eche mgbabu ono bya asu iya: “Teke o bu l'oo ngu pataru iya pafu; jiko kanuru mu ẹka i togboru iya ge mu je apata iya.”

¹⁶Jizosu kua ya oku su iya: “Meri!” Meri ghakobe gude opfu Hiburu su iya: “Rabonayi!” bu iya bu O-zi-iphe.

¹⁷Jizosu su iya: “G'eka ngu te erwukwa mu l'ehu; kele mu teke alarwudu l'igwe jefu Nna mu. Ole o bu; tugbua jefu unwunna mu je asu phe le mu alawaa l'imeli alafu onye ono, bu Nna mu; buru Nna unu ono; mbu onye ono, bu Chileke mu bya abukwarupho k'unu ono.”

¹⁸No iya; Meri onye Magudala jefu ndu ono, etsoje Jizosu ono je asu phe: “Mu gudeakwa enya mu huma Nnajiuphu!” Ọ buru iya ziru mu ozi ono.

Jizosu egoshi ndu etsoje iya nu onwiya

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Ndu 1:6-8)

¹⁹O rwua l'uzenyashi mboku ono, bu iya bu mboku mbu l'idzu ono; ndu etsoje Jizosu swo-chishikota iphe l'ulo, epe dokoberu; kele epe atsū ndu Jiu ebvu. A bya l'amaru; Jizosu pfuwaru phe l'echi. Ọ bya ekele

phẹ ekele sụ phẹ: “G'ẹhu ɖukwa unu guu.” ²⁰O kelechaẹ phẹ phọ nno; ọ bya egoshi phẹ ẹka iya ẹphenebo goshi phẹ mgbureku iya. Ẹhu tsoo ndu etsoje iya nụ ono ntumatu g'ẹphe humaru Nnajiuphu. ²¹Jizosu sukwa phẹ ọzo: “G'ẹhu ɖukwa unu guu. Ọo gẹ Nna mu ziru mu; mu bya-a bụ gẹ mu ezi unu g'unu je.” ²²O pfuchaephọ nno bya ekushi phẹ Unme sụ phẹ: “Unu nata Unme-du-Nso. ²³Ọ -duru onye unu guru nvụ l'iphe-ẹji iya; bẹ Chileke guakwaru nvụ. Onye unu aguduru nvụ bẹ Chileke taa gukwaru-pho nvụ l'iphe-ẹji iya.”

Jizosu yẹle Tɔmosu

²⁴Noo ya; ọphu Tɔmosu; onye ono ntushi-ẹpha iya bụ Ejima anọdu l'ẹka ono teke Jizosu byaru ono. Tɔmosu ono yikwa l'umadzu iri l'ẹbo ono, etsoje Jizosu ono. ²⁵E mechaa; ndu ọphuu ẹphe l'iya etsojekwaphọ Jizosu phọ sụ iya: “Anyi humakwaru Nnajiuphu ọbu!”

Tɔmosu sụ phẹ: “Mu tee kwetakwa; gbahaa lẹ mu gude ẹnya mu huma ichii ngga phọ l'ọbochi-ẹka iya; mbụ woru mkpushi-ẹka mu ye l'ẹka ono, ngga ono shiru ono; woru ẹka mu nwua ya lẹ mgbureku iya. Ọ ɖudu nno bẹ mu tee kwetakwa.”

²⁶Noo ya; a noekwapho abali ẹsato; ndu etsoje Jizosu ono noɖukwa l'ulo ono ọzo; ẹphe lẹ Tɔmosu. A tukokwa mgbo ulo ono swọ-chishikọ-ta. Jizosu byaɛlaa bya apfuru phẹ l'echi bya ekele phẹ ekele sụ: “G'ẹhu ɖukwa unu guu.” ²⁷O pfuchaa nno bya asụ Tɔmosu: “Ngwa; rwua mu mkpushi-ẹka l'ọbochi-ẹka l'ẹka-a. Mee mu ẹka lẹ mgbureku ọbu. Tɔmosu; ta abuhẹkwaru ekwegekwe. Kwetajekwa.”

²⁸Tɔmosu sụ iya: “I bụ Nnajiuphu mu! Bya aburu Chileke mu!”

²⁹Jizosu sụ iya: “Buna-a l'ọo l'ị humaru mu meru iphe, i kwetarụ. Ẹhu-utso bẹ a goru nụ ndu ahumaduru l'anya bya ekwetaɛla-a.”

Ishi iphe, e dedoru ẹkwọ-a

³⁰Jizosu meshikwaphọ igwerigwe iphe-ohumalenya ọzo l'iphu ndu etsoje iya nụ, bulaje iphe, e deduru l'ekwo-a. ³¹Ndu ọwa-a, e deru edede-a bụ g'unu e-gude iya kweta l'ọo Jizosu, bụ Kéreshi, bya aburu Nwa kẹ Chileke ọbu; teke unu kwetarụ unu eshi iya l'ẹka nweru ndzu.

Jizosu egoshi umadzu ẹsaa l'etsoje iya nụ onwiya

21 ¹E mechaa; Jizosu goshikwaphọ onwiya ndu etsoje iya nụ ọzo l'aguga eze-enyimu Tayibiriyasu. Waa g'ọ gude goshi onwiya ọbu bụ ọwa-a: ²Sayimonu Pyita; waa Tɔmosu, eekuje Ejima; waa Natanelu kẹ Kena Gálili; mẹ unwu Zebedi; mẹfukwapho umadzu labọ ọzo l'ime ndu ono, etsoje Jizosu ono tukokpoerupho nokobe l'ẹka lanu. ³Noo ya; Sayimonu Pyita nonyaa bya asụ: “Nta-a bẹ mu ejeakwa ikokoro.”

Èphe sù iya: “Anyi lẹ ngu a-tùkokwa swìru.” Èphe tùko wùfu; ọ búrù phẹ eje ìkokoro. Èphe jerwua je atùko bahu l'ugbo. Èphe tùko ẹnyasi ono l'ophu sekota ìkokoro; ophu ọ dudu iphe, èphe nmataru. ⁴O -rwuepho lẹ geregere nchi-abohu; èphe jeshia ele ẹnya; Jizosu pfuwaru l'aguga mini ono; èbe ndu ono, etsoje iya nù ono amadu l'oo Jizosu pfuru l'eka ono. ⁵O sù phẹ: “Unwu mu; ?ọ duru ẹma, unu nmataru?” Èphe sù iya: “Waawaa.”

⁶O sù phẹ: “Unu ghaedu ugbo unu l'ekutara ugbo ono g'unu a-nmata iphe.” O búrù iya bu èphe ghanaa ya; èbe èphe aduedu ike lobata iya l'ugbo phẹ; kele ẹma, èphe nmataru paru igwerigwe.

⁷No iya; onye k'ono, etsoje Jizosu ono, Jizosu yeru obu pho sù Pyita: “O kwa Nnajiuphu!” Anuma, Sayimonu Pyita anuma iya; ọ chita uwe iya yee; kele o to shidu yee uwe iya. O daa lẹ mini ono ke voo; bvupfushia ya. ⁸Ndu etsoje iya nù ndu ophuu nodu l'ime ugbo ono akpu ugbo ono, ẹma jiru godogodo ono alufuta eli-mgboko; kele èphe ta anodu ẹnya l'eli-mgboko. Èphe nọ-a iphe, ha gẹ ntokpa ukporo ise. ⁹Èphe lufutaepho eli-mgboko; èphe huma oku icheku l'eka ono. Èphe huma ẹma, a miberu l'oku ono; wakwapho buredi. ¹⁰Jizosu sù phẹ: “Unu hataedukwa ẹma ono, unu nmataru nta-a ono bya.”

¹¹Toṣudu iya bu lẹ Sayimonu Pyita atugbua bahu l'ugbo ono je akpufuta ugbo ono l'eli-mgboko. Iphe, jiru iya nù buerupho eze ẹma, hagbaa shii. Ẹma, du iya nù tukoru du ukporo ẹma ẹsaa l'ẹma iri l'eto. Ẹma ono hakpokwa igwerigwe g'ọ ha ono; ọle ugbo ono te emekpodaru me kingu k'alakahu. ¹²Jizosu sù phẹ: “Unu bya achia onu.” Noo ya; ophu ọ duedu ndu ono, etsoje iya nù ono onye ophu jeru atu ama ke jia ya sù iya: “?I bu onye?” Ẹka èphe tukowaru maru l'oo Nnajiuphu. ¹³Jizosu bya ewota buredi ono nù phẹ; bya anufukwaa phẹ pho ẹma pho.

¹⁴Egoshi k'ono, o goshiru phẹ onwiya ono kwewa iya ugbo eto, o goshiru ndu etsoje iya nù onwiya g'o shichaa l'onwu teta ono.

Jizosu yele Pyita

¹⁵Èphe chichaepho onu ono; Jizosu sù Sayimonu Pyita: “Sayimonu; nwa Jìonu; ?i ka mu eye obu; eme lẹ ndu ọwa-a?”

Pyita sù iya: “Ee; Nnajiuphu. I maru lẹ mu yeru ngu obu.”

Jizosu sù iya: “Nujekwa unwu aturu mu nri.” ¹⁶Jizosu bya eku iya k'ugbo ẹbo sù iya: “Sayimonu; nwa Jìonu; ?I yeru mu obu?”

Pyita sù iya: “Ee! Nnajiuphu; I maru lẹ mu yeru ngu obu.”

Jizosu sù iya: “Letajekwa aturu mu ẹnya.” ¹⁷O byakwa eku iya k'ugbo eto sù iya: “Sayimonu; nwa Jìonu; ?I yeru mu obu?”

Èhu rwuhuepho Pyita arwuhu l'ọ jiru iya ya k'ugbo eto sù iya: “?I yeru mu obu?” O sù iya: “Nnajiuphu; I tukoru iphemiphe makotaru; I maru lẹ mu yeru ngu obu.”

Jizosu sù iya: “Nujekwa aturu mu nri.” ¹⁸“Gẹ mu gbukwaaru ngu iya tororo; teke i bu okorobyia be ọ bu ngu agbeshije wota ẹkwa ngu nmaru

lọbaru jeshia iphe, iije; ọle teke ị kahuerupho bẹ ii-chili ẹka ngu ẹphe-nebo; onye ọzo abya anmabẹ ngu ẹkwa ngu l'upfu; duta ngu jeshia ẹka abudu uche ngu.”¹⁹ Iphe ono bẹ o pfuru gude tya onu gẹ Pyita e-gude nwuhu; shi egube ono goshi ọdu-biribiri Chileke. Jizọsu pfuchaepho nno bya asu Pyita: “Tsuru mu.”

Jizọsu yele onye etsoje iya nu ophuna

²⁰Pyita bya aghaa ẹnya l'azu; huma onye ophunapho, etsoje Jizọsu, Jizọsu yeru obu-a g'ootso phe. Oo ya bu onye k'ono, no-kube Jizọsu ntse g'ẹphe eri nri-ẹnyashi pho; mbu jiru iya su iya: “Nnajiuphu; ?bu onye ederu ngu ye-a?”²¹ Pyita hūmae ya pho bya aja Jizọsu su iya: “Nnajiuphu; ?Denukpohunaa g'ee-me k'onye owa?”

²²Jizọsu su iya: “O -buru l'o du mu g'o nodu ndzu jasụ teke mu a-bya ozo; ?eka ngu du iya l'awe? Nkengu bu g'i tsuru mu.”

²³No iya; iphe, bu unwunna g'ẹphe ha kwoahaa l'iphe ono, o pfuru ono bu l'onye etsoje Jizọsu k'ono ta abyadu anwuhu anwuhu. Ole Jizọsu ta asukwaru l'o to byadu anwuhu anwuhu. Iphe, o pfuru bukwa l'o suru: “O -buru l'o du mu g'o nodu ndzu jasuru teke mu a-bya ozo; ?eka ngu du iya l'awe?”

²⁴Oo onye etsoje Jizọsu ono bu iya epfu iphe, o gude ẹnya iya huma l'iphemiphe-a g'o ha. O bukwaru iya pho deru iphemiphe-a. Anyi maru l'iphe, o deru bẹ o pfuru ire-lanu.

²⁵O nwechakwaaruro igwerigwe iphe ozo, Jizọsu meshiru. G'o du mu bu le; o -bu le mejeru g'a tuko g'o hakota degbua l'ekwo nanu nanu; me mgboko-a l'ophu tege asukwaru edobe ekwo, e dekotaru iya.